

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DO CONCELLO DE PORTO DO SON

DOCUMENTO PARA APROBACIÓN DEFINITIVA

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García

MUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con sujeción estricta as condicións sinaladas polo Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR 2016

O xefe do servizo de Planeación Urbanística,

Fernando García Fente Varela

INFORMACIÓN

TOMO II

ESTUDIO DO MEDIO RURAL.
ANÁLISE DO MODELO DE
ASENTAMENTO POBOACIONAL

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

ESTUDO DO MEDIO FÍSICO E RURAL

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA

do de delimitación con sujeción estrita ás normas sinaladas pola Orde do Conselleiro de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

[Faint mirrored text from the reverse side of the page]

ÍNDICE

2. ESTUDO DO MEDIO FÍSICO E RURAL.....	5
2.1. ENCADRAMENTO E SITUACIÓN.....	5
2.2. CLIMA.....	6
2.2.1. Introducción:	6
2.2.2. Temperatura.....	6
2.2.3. Precipitacións.....	7
2.2.4. Radiación solar	9
2.2.5. Características ombrotérmicas	9
2.2.6. Clasificación climática de Papadakis.....	9
2.3. XEOLOXÍA	13
2.3.1. Xeomorfoloxía	13
2.3.2. A compoñente xeolóxica.....	14
2.3.3. Relevo.....	14
2.3.4. Hipsometría.....	14
2.3.5. Pendentes.....	15
2.3.6. Orientación.....	16
2.4. SOLO.....	19
2.4.1. Introducción	19
2.4.2. Tipoloxía dos solos	19
2.4.3. Capacidade produtiva dos solos.....	19
2.5. HIDROGRAFÍA	22
2.5.1. A rede hidrográfica.....	22
2.5.2. As lagoas	23
2.6. MEDIO BIÓTICO.....	23
2.6.1. FLORA.....	23
2.6.2. A FAUNA.....	26
2.6.2.1. Introducción:	26
2.6.2.2. Inventario faunístico:.....	26
2.6.2.3. Anfibios.....	27
2.6.2.4. Réptiles.....	27
2.6.2.5. Aves.....	28
2.6.2.6. Mamíferos.....	32
2.7. CULTIVOS E APROVEITAMENTOS.....	33
2.7.1. INTRODUCCIÓN METODOLÓXICA:.....	33
2.7.2. OS CULTIVOS	34
2.7.3. ESPAZO FORESTAL.....	36
2.7.4. GANDEIRÍA.....	38
2.7.4.1. METODOLOXÍA.....	38
2.7.4.2. VACUNO.....	38

XUNTA DE GALICIA
 Aprobado definitivamente con sujeción a las
 condiciones señaladas por el Orden de la Consejera de Medio
 Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística //

Fernando García Ferrás Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte
 do Plan Xeral de Ordenación Municipal do
 Cencello de Porto de Son aprobado polo
 Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.7.4.3.	OVINO E CAPRINO.....	40
2.7.4.4.	EQUINO.....	40
2.7.5.	Áreas de especial interese.....	40
2.7.5.1.	ZONA LITORAL.....	40
2.7.5.2.	ZONA DE CUMES.....	41
2.7.5.3.	DETERMINADOS ESPAZOS FLUVIAIS.....	41
2.7.5.4.	A PAISAXE.....	41

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García Fente Varela
Fernando García Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

José Manuel González García
Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

2. ESTUDO DO MEDIO FÍSICO E RURAL.

28 ABR. 2016

2.1. ENCADRAMENTO E SITUACIÓN.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

O concello de Porto do Son sitúase no extremo occidental de Galicia; conta cun longo, recortado e esgrevio litoral bañado polo Atlántico, ocupando unha posición intermedia entre o seo grovio –o *Magnus sinus groviorum*–, dos romanos- no que se desenvolven as Rías Baixas, e o seu árbabo –o *Magnus sinus artabrorum*- no que se desenvolve o litoral das terras de Bergantiños e mais das Mariñas.

Porto do Son ocupa con Ribeira a posición máis occidental dentro da comarca natural do Barbanza na que se asenta.

Non imos prexulgar aquí o ámbito exacto que debe abranguer a comarca na que se ten que inscribir Porto do Son, pois iso requiriría dun estudo moito máis extenso e específico. Dende un punto de vista integral quizais habería que inclinarse por elixir un criterio amplo, coincidente ca actual delimitación dos Partidos Xudiciais que teñen como centro a Noia e Ribeira. Así pois, encadraríase aquí a Porto do Son dentro do conxunto territorial composto polos termos municipais de Boiro, Lousame, Noia, Pobra do Caramiñal, Porto do Son e Ribeira. Porto do Son ten a súa relación litoral, articulada, fundamentalmente a través da estrada C-550 que vai percorrendo toda a franxa costeira, e que a partir de Noia enlaza coa estrada C-543 (Noia-Santiago), a través da que Porto do Son se relaciona co interior de Galicia e, mesmo, coa súa capital, Santiago.

Ese basto territorio que ten no Atlántico o seu poñente, linda con Boiro e Pobra do Caramiñal ao sueste, con Noia polo norte, con Lousame polo leste, e con Ribeira polo sur.

A extensión da bisbarra así concibida sería de 40.984 Ha., que vén supor un 5,15 % do total provincial. A poboación, con todo, é máis densa. A comarca tiña unha poboación de dereito en 1996 que acadaba as 84.138 persoas que representan o 7,58 % do total provincial. A razón do peso demográfico hai que buscala como dicimos, na elevada densidade poboacional desta comarca: 205,29 habitantes/km², aínda que é preciso aclarar que ese dato varía notoriamente duns concellos a outros. Nos concellos litorais a densidade é maior: Ribeira 408,2 hb/Km²; Noia 394,9; Pobra do Caramiñal 299,14; Boiro 207,9; Porto do Son 111,43, contrastando cos 47,97 hab/Km² de Lousame, que é o único concello interior.

Por último, no proceso de comarcalización encetado pola Xunta e máis concretamente no Mapa Comarcal de Galicia, aprobado por Decreto 65/1997, de 20 de febreiro (DOG de 3/4/1997) Porto do Son intégrase na comarca denominada “Noia”, xuntamente cos concellos de Lousame, Noia e Outes.

Para a configuración dunha comarca así, utilizouse un criterio xeográfico ambiguo de semiconca do río Tambre, desbotando as relacións establecidas cos concellos litorais lindeiros, situados da outra banda da Serra do Barbanza.

Independentemente do xuízo que nos mereza a división feita, coidamos que é preciso ter en conta a delimitación legal comarcal vixente á hora de prever dotacións de ámbito comarcal. Mais tamén entendemos que sería un erro non considerar esoutro ámbito máis amplo que é o conxunto da Serra do Barbanza.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

MEMORIA INFORMATIVA

2.2. CLIMA 28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

O clima do municipio caracterízase polas elevadas precipitacións, a débil oscilación térmica, a suavidade das temperaturas e o déficit hídrico estival.

O termo municipal de Porto do Son está encadrado no dominio climático Marítimo cálido e Mediterráneo marítimo cara a serra.

É de subliñar que ao ser este municipio de grandes contrastes altitudinais dende a costa ata os cumes da serra do Barbanza o clima vai variar, aumentando as precipitacións cara aos cumes da serra, así como diminuíndo as temperaturas nunha media de 2º C máis frío na serra que na costa. As temperaturas e precipitacións varían notablemente coa altitude e a orientación, acusando as variacións topográficas. Tamén a proximidade ao mar fai que na serra do Barbanza haxa unha suavidade das temperaturas e un máis acentuado gradiente de precipitación coa altitude.

Para o presente estudo empréganse os datos procedentes dos observatorios meteorolóxicos da Barbanza, de coordenadas xeográficas 42º40' latitude N e 8º 57' lonxitude W situado a 600 m. de altitude e o observatorio meteorolóxico de Ribeira, de coordenadas xeográficas 42º 35' N e 8º 59' W situado a 25 metros de altitude. Os datos deste último servirannos para ver o clima da costa. c

2.2.2. TEMPERATURA

Os caracteres principais do ambiente atmosférico están ligados estreitamente á influencia do océano. O mar limita as oscilacións térmicas estacionais e diúrnas e subministra humidade abundante ás masas de aire.

A temperatura media anual rexistra no sector litoral valores superiores a 14ºC. Esta banda térmica que queda comprendida entre as isothermas de 14ºC e 15ºC, dáse no litoral, xa que nas elevacións do bloque da Barbanza, a temperatura media anual baixa os 12ºC pola influencia da altitude.

O inverno

Os meses máis fríos rexistran unhas temperaturas medias mensuais entre 9 e 9,5ºC; a altitude fai descender estes valores ata 6,7 ºC na estación elevada da Barbanza.

A suavidade térmica do litoral esténdese a tódolos meses invernaís, pois só dous ou tres teñen temperaturas inferiores a 10ºC.

O verán

As temperaturas dos meses máis cálidos oscilan entre os 18 ºC e 21 ºC no litoral. O descenso da temperatura por causa da altitude nótase con claridade no bloque montañoso do Barbanza, próximo á liña de costa, onde as temperaturas medias do mes de xullo baixan ata os 17ºC.

O número de meses con temperaturas igual ou superiores a 18º elévase a catro no litoral.

28 ABR. 2016

As variacións interanuaisO xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

As variacións térmicas interanuais da temperatura son moi débiles debido ao constante efecto amortecedor do océano ao longo do ano.

Fernando García-Fente Varela

As temperaturas extremas

Os valores medios e absolutos das temperaturas extremas, importantes para determinar os límites críticos do desenvolvemento da vexetación e para apreciar o grao de influencia oceánica, confirman que están por riba dos 3 °C de temperatura media das mínimas- inverno suave- e entre os 18°C e 33 °C das máximas medias. As mínimas medias invernais máis altas localízanse na beira do mar (5,5-6,3 °C), aínda que estas mínimas descenden coa altitude ata 2,5°C a 600 m. As temperaturas máximas medias na estación fría oscilan entre os 13-14 °C, valores que baixan a 10,5 °C nos relevos da Barbanza.

Durante os meses máis fríos as temperaturas mantéñense suaves en toda a costa o que resulta importante porque unhas condicións tan benignas non provocan o repouso invernal da vexetación. Na isoterma de xaneiro podemos comprobar como en toda a costa do municipio a temperatura non descende por baixo dos 10°C, o que pon de manifesto unha característica do clima desta costa que é a Suavidade. (De acordo con KÖPPEN, un clima é suave cando a temperatura media dos 12 meses está comprendida entre os 10°C e 22°C). Mentres que no interior do municipio cando subimos por riba dos 400 metros a isoterma do mes de xaneiro baixa incluso a 8°C.

2.2.3. PRECIPITACIÓNS

O Atlántico amortece as oscilacións térmicas diúrnas e estacionais, pero ao mesmo tempo alimenta en vapor de auga as masas de aire que asociadas ós sistemas perturbados, determinan un ceo moi anublado e chuvia abundante. Así as precipitacións medias anuais atópanse na costa cara o sur no intervalo de 1.300-1.500 mm. que aumenta na costa cara o norte ata 1.500-1.700 mm, así como subindo en altitude chega ao intervalo 1.700-1.900 mm. e nas partes máis altas do Barbanza chega a ter unha precipitación bastante superior a 1.900 mm. Os valores comprendidos entre a isohieta de 1.500 e 2.000 mm. son valores que representan unha pluviosidade forte. Este relevo litoral goza dunha exposición excelente para acentuar a condensación das masas de aire oceánicas cargadas de humidade.

DILIXENCIA: este documento forma parte
do Plan Xeral de Ordenación Municipal do
Cencello de Porto de Son aprobado polo
Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

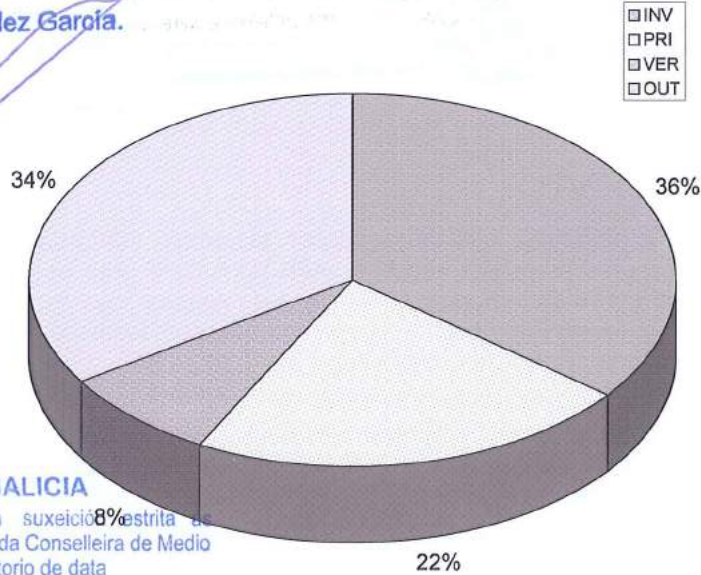

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

PRECIPITACIÓN ESTACIONAL
ESTACIÓN BARBANZA

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición a condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

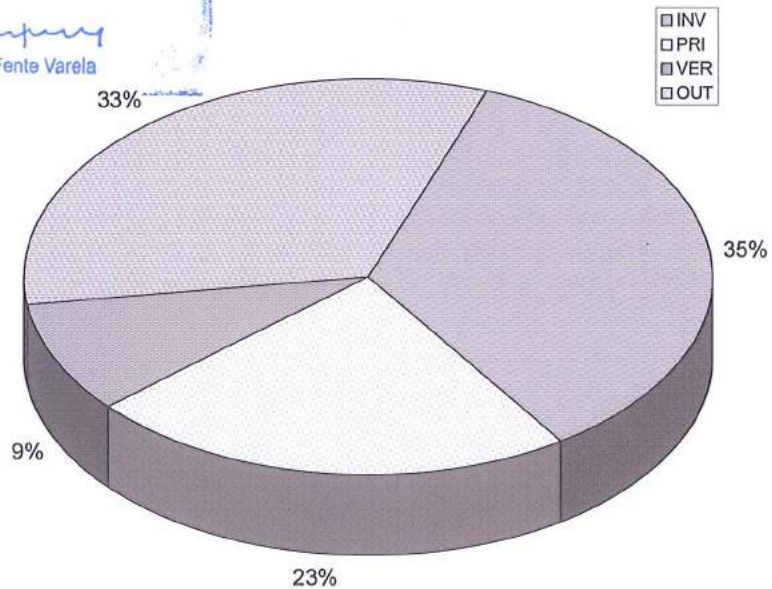
28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

PRECIPITACION ESTACIONAL
ESTACIÓN RIBEIRA

As precipitacións preséntanse todo o ano. Os meses máis chuviosos son novembro, decembro e xaneiro, e os máis secos, xullo e agosto. No ritmo estacional da precipitación é o verán a estación máis seca, e os máximos de precipitación corresponden o inverno, ao que segue o outono e a primavera.

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

2.2.4. RADIACIÓN SOLAR

A comarca da Barbanza é unha zona cunha radiación solar que acadará unha media anual de 320 cal/cm²/día. A radiación concéntrase sobre todo nos meses de verán.

2.2.5. CARACTERÍSTICAS OMBROTÉRMICAS

Son aquelas que relacionan a temperatura e a precipitación. Para expresar estas relacións empregaremos o diagrama de Gausson e o climodiagrama. O primeiro estuda as relacións entre a pluviosidade e a temperatura, considerando como meses secos aqueles nos que as precipitacións teñen un valor menor que o dobre da temperatura mensual, polo que as escalas verticais empregadas son distintas. A intensidade e duración da seca estímase valorando a área na que a curva das precipitacións fica por baixo da curva de temperatura.

En base ao diagrama de Gausson, apréciase como existe un significativo período de seca estival que se prolonga nos meses de xuño, xullo e agosto.

O climodiagrama é unha forma gráfica na que se representan, nun sistema de coordenadas cartesianas, as precipitacións e as temperaturas medias dos meses do ano.

No climodiagrama pódense apreciar as diferenzas entre as dúas estacións onde as precipitacións no alto da serra son moi superiores. Apréciase o predominio das chuvias nas estacións invernal e outonal, que coinciden cos períodos de menor temperatura en ámbolos dous climodiagramas. Por último, resulta apreciable a seca estival, no verán, en ámbalas estacións.

2.2.6. CLASIFICACIÓN CLIMÁTICA DE PAPADAKIS

Este sistema de clasificación caracteriza o clima dende o punto de vista agroecolóxico.

Segundo esta clasificación, o municipio correspóndese cun tipo de inverno "Citrus", agás as partes máis altas da Barbanza que o un tipo de verán será "arroz". O seu réxime térmico é "Marítimo cálido" no litoral e "Temperado cálido" nas partes altas da Barbanza, e o seu réxime de humidade é "Húmido" en todo o municipio.

O tipo climático a que pertence o municipio, segundo esta clasificación é de "Marítimo temperado" para todo o litoral e as medias ladeiras do municipio, e "Temperado cálido" para os cumes da Barbanza.

Este clima marítimo temperado é apto para o cultivo de trigo, patacas, froiteiros e favorable para especies de prado.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

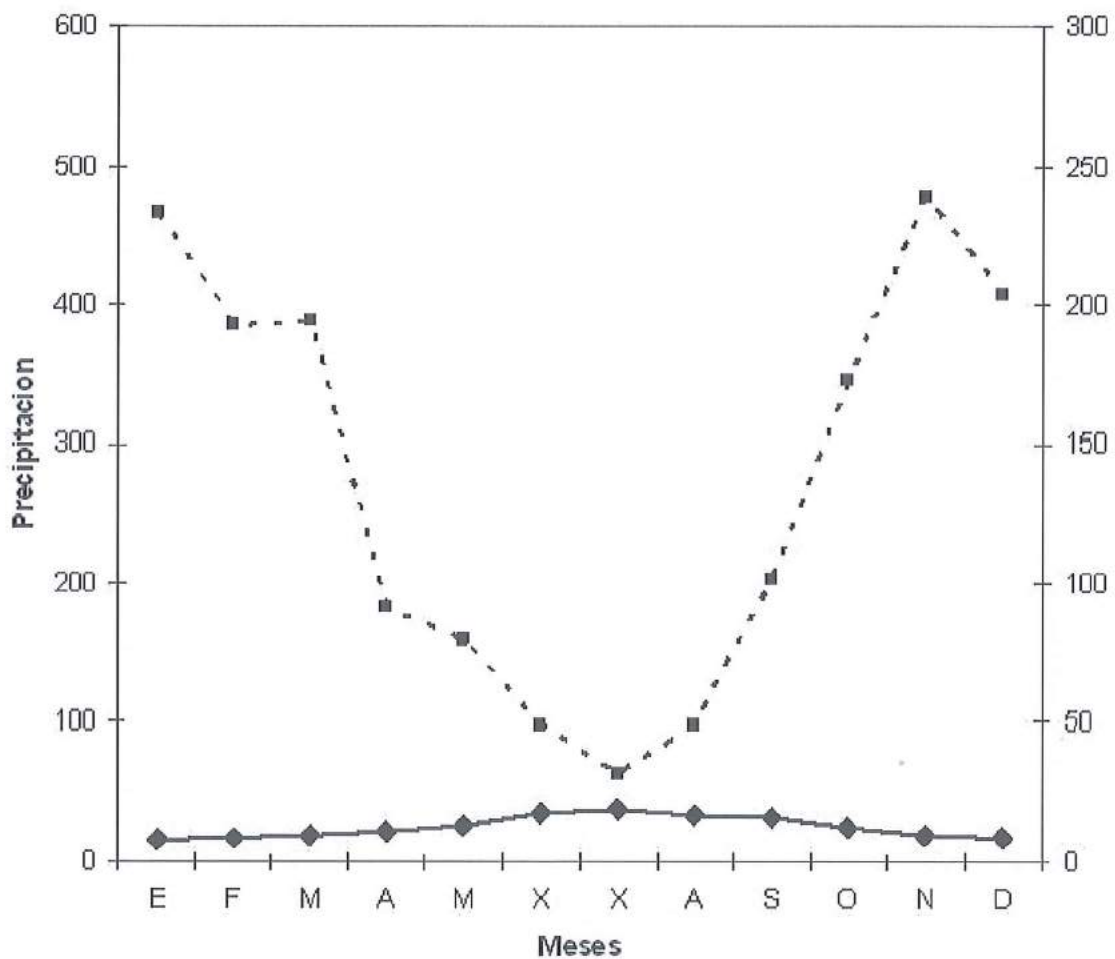
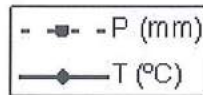
**DIAGRAMA DE GAUSSEN
ESTACIÓN BARBANZA**

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DIAGRAMA DE GAUSSEN ESTACIÓN RIBEIRA

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

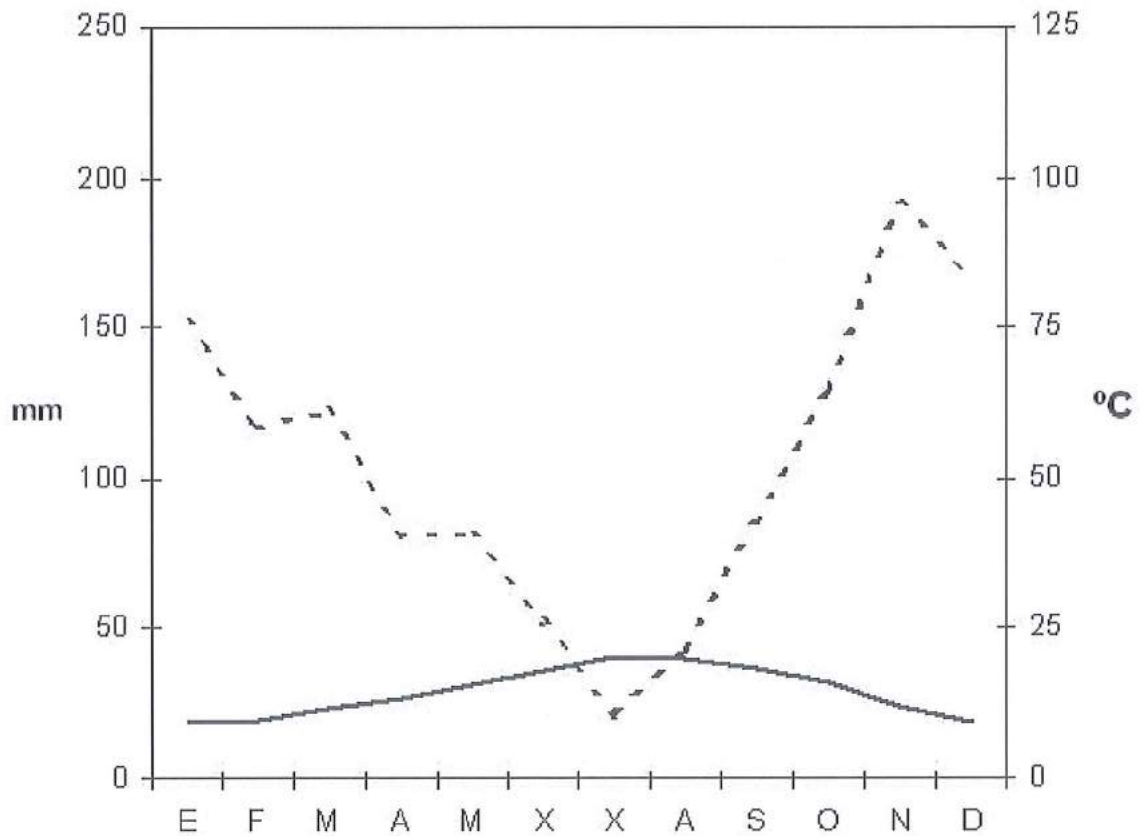
28 ABR. 2016

- - - - -	precipitación
—————	temperatura

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

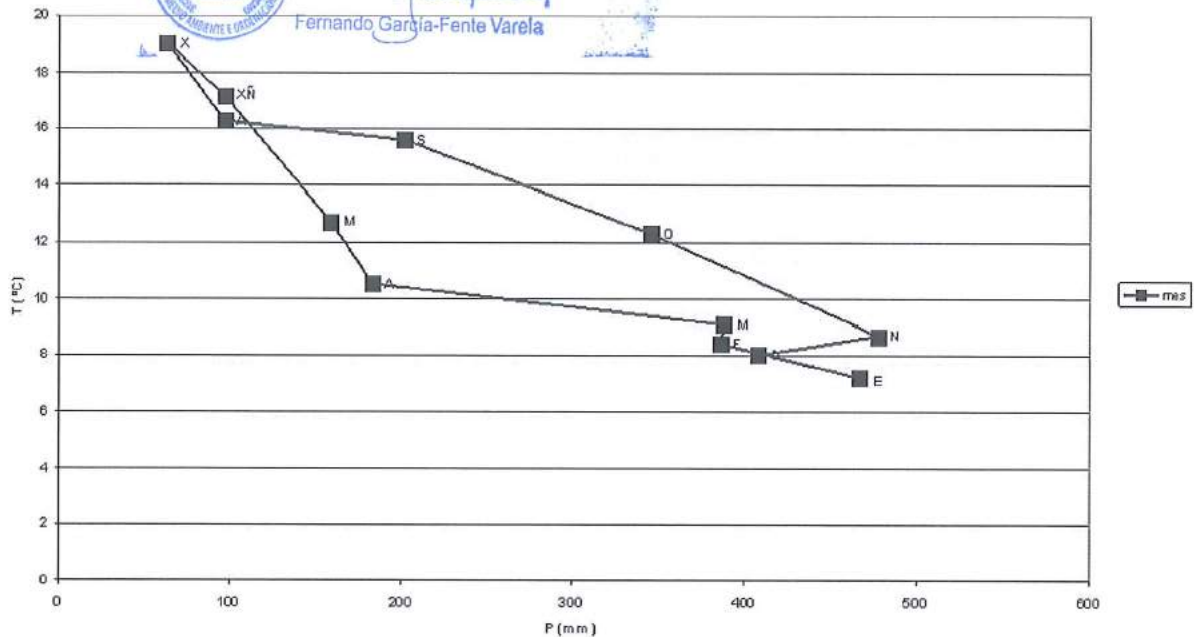
28 ABR. 2016

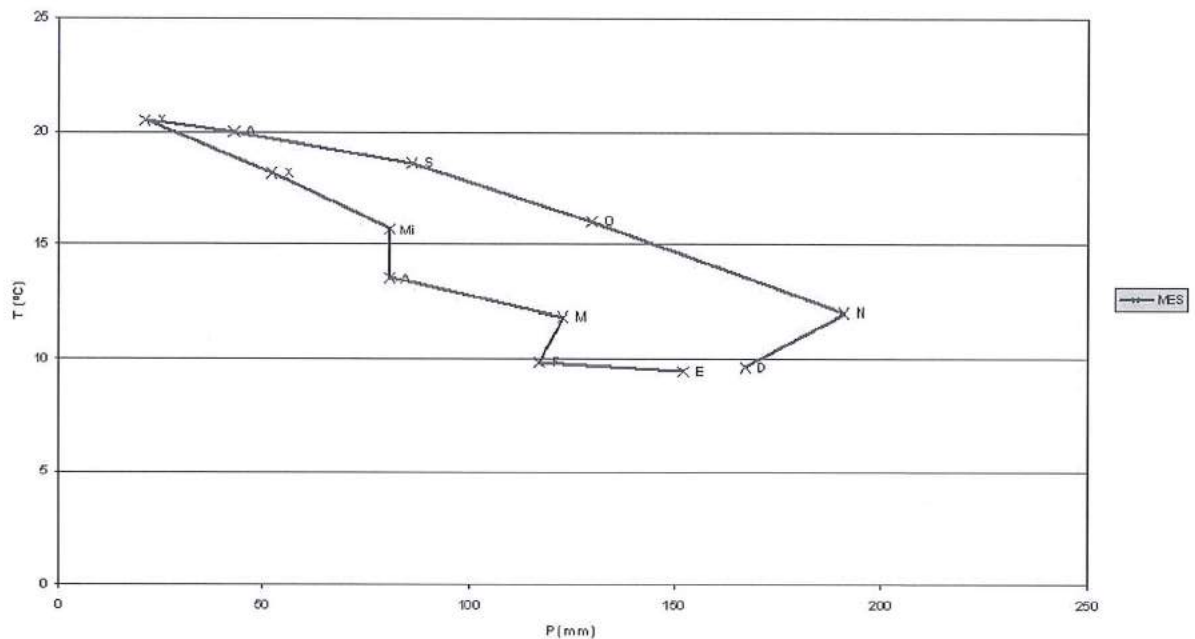
O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
 Fernando García-Fente Varela

CLIMODIAGRAMA
 O BARBANZA

CLIMODIAGRAMA
 ESTACIÓN DE RIBEIRA

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.3. XEOLOXÍA

2.3.1. XEOMORFOLOXÍA

O municipio de Porto do Son pertence á península da Barbanza. É un enorme bloque de granitos e xistos levantado en épocas xeolóxicas recentes (a finais da Era Terciaria). Atópase situada entre as rías de Muros, ao norte, e Arousa ao sur, que se corresponden con bloques litorais afundidos na mesma época. Cara ao leste a serra do Barbanza únese cos montes de Quintáns que caen sobre a Depresión Meridiana de Galicia por terras de Padrón. Por riba dos 500 metros a serra do Barbanza máis que unha serra é un extenso altiplano arrasado pola erosión.

A montaña máis alta da serra é o monte Iroite, con 685 m de altura, onde hai unha estación de vixilancia aérea do exército e un monolito do IGM. Outro pico pertencente ao municipio é o Pico Forcados, que é un cumo de 618 m coroado por antenas e un monolito do IGM. Este pico atópase ao noroeste da Curota. Outro monte no concello é o Enxa, montaña puntiaguda de 543 m de altura que é claramente independente da Serra do Barbanza. Dende esta montaña cara o norte obsérvase a ría de Noia dende o seu comezo ata o monte Louro, e cara o sur separada por unha profunda depresión, aparece a serra.

A caída da serra sobre o mar reduce a chaira litoral a unha franxa costeira estreita que só supera os dous quilómetros cando segue o curso do leito dos pequenos ríos que nacen a occidente do bloque montañoso. A superficie chá está situada ata os 100 metros sobre o nivel do mar e domina unha liña de costa bastante recta.

A planicie costeira e a serra son os dous grandes trazos morfolóxicos do municipio, os dous elementos do relevo máis característicos do municipio.

Os case 30 km. de costa do municipio aparecen dominados por un nivel costeiro a 100 m, que enlaza coas abruptas ladeiras da serra do Barbanza. Esta superficie chá, ensánchase a partires da parroquia de Baroña e adquire o seu máximo desenvolvemento polas parroquias de Queiruga, Caamaño e Xuño. Esta planicie costeira serve de enlace entre o mar e a serra.

Toda a fronte litoral está caracterizada por unha morfloxía suave, pouco recortada. As formacións areosas, dunas, lagoas, marismas, furnas, cantís, ramplas de bolos e praias levantadas aparecen nesta estreita franxa litoral.

Imos a analizar cada un destes trazos característicos da costa:

Ramplas de bolos (coios): son fragmentos de rochas redondeadas pola acción do mar. Atopámolos en Portosín, Porto do Son, Baroña, Teira e Valieiros. É posible recoñecer como estas ramplas de bolos son depósitos antigos, seguramente vinculados ao anterior período interglacial de fai uns 12.000 anos e durante o cal o mar tería acadado un nivel varios metros superior ao nivel actual.

Furnas: son covas presentes nos cantís e escavadas polas ondas. Temos unha furna escavada sobre granito de dúas micas, chamada furna de Forforón, na praia do mesmo nome, e outras zonas de furnas e labirintos sobre xistos na zona de Punta de Pedras Negras, onde os estratos verticais de natureza xistosa dispóñense paralelamente á liña de costa, favorecendo a erosión mariña que orixinou unha serie de pequenas furnas e labirintos (como observamos na praia das Furnas).

Tómbolos: como o de Castro Baroña onde un pequeno itmo de area e pedras une a península do Castro con terra firme.

Praias: son os areais do litoral onde se produce unha acumulación importante, tanto de orixe inorgánico (minerais procedentes da alteración das rochas) como orgánico (cunchas). Dende pequenas praias, ata praias extensas de grande lonxitude. Como a praia de Queiruga, praia de gran extensión ou a praia de Basoñas coas lagoas litorais.

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

ESTUDIO DO MEDIO FÍSICO E RURAL
Fernando García-Fente Varela

Lagoas litorais. Temos dúas: a lagoa de Muro, tamén chamada lagoa de Basoñas, separada do mar por un cordón de dunas fixas e pola enorme praia de Basoñas, e a lagoa de Xuño ao norte da anterior e pechada sobre unha pequena depresión do relevo.

Marismas: adxacentes á lagoas temos uns terreos enchoupados e cubertos de vexetación.

Cantís: son as escarpas de erosión que permanecen sempre emerxidos. Hai pequenos tramos de costa rochosa de natureza granítica nuns tramos e xistosos noutros.

2.3.2. A COMPOÑENTE XEOLÓXICA

Os materiais predominantes no municipio son rochas ígneas: unha estreita franxa de ortogneis glandular no NE, granitodiorita con grandes cristais de feldespato, e maioritariamente granito de dúas micas. Xunto a rochas metamórficas: xistos e pizarras e rochas filonianas en cativos diques de cuarzo ou pegmatitas, ademais de materiais de depósito do cuaternario: praias antigas, depósitos fluviais, de praias e marismas.

As rochas graníticas pertencen, na súa maior parte, ao denominado granito do Barbanza (granito de dúas micas) que é un granito de gran medio a grosso (> 2cm) que debido ao seu grao de deformación non forma bolos. Alternando con xistos e lousas que constitúen os relevos menos abruptos. Na zona suroeste aflora unha granodiorita con grandes cristais de feldespato (ata 12 x 6 cm), onde a ausencia de deformación desta granodiorita dá lugar á típica morfoloxía de bolos.

Os depósitos cuaternarios son de praia, de marisma, de tramos de praias antigas e rasa litoral, que se atopan de 15 a 60 metros por riba do nivel actual do océano, xunto a depósitos de chairas aluviais e fondos de bagoadas.

2.3.3. RELEVO.

O relevo de Porto do Son é moi contrastado, como se pode observar no modelo dixital do terreo elaborado para o estudo sobre o medio rural. Esta ampla diversidade está por un lado en relación coa influencia da serra do Barbanza e coa elevada altitude que acada en poucos metros, se trazamos unha liña recta dende o mar ata o límite do concello.

2.3.4. HIPSOMETRÍA.

Na seguinte lámina podemos ver, de modo xeral, a hipsometría que presenta o concello de Porto do Son.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

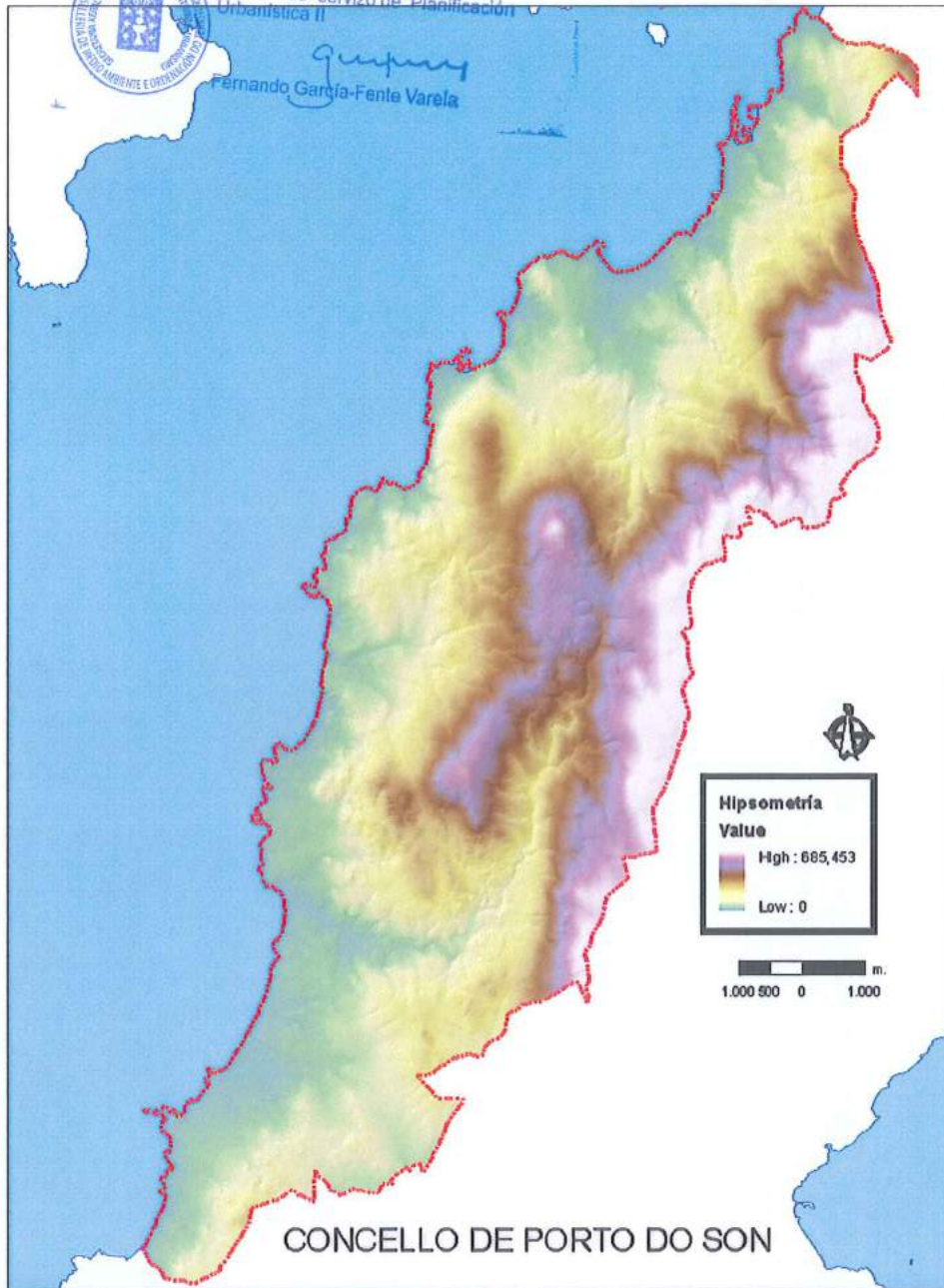

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
 Fernando García-Fente Varela

2.3.5. PENDENTES.

Á vista do anterior mapa de relevo que presenta unha clara variabilidade, tamén é de esperar para o caso das pendentes medias para o total do concello. As zonas próximas á serra do Barbanza presentan as maiores pendentes, xa que os pequenos ríos e regatos que incidiron sobre este macizo de bloques levantados, escarvaron uns vales que deixan nas súas marxes unhas fortes pendentes.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

consultora galega s.l.

Asdo. José Manuel González García.

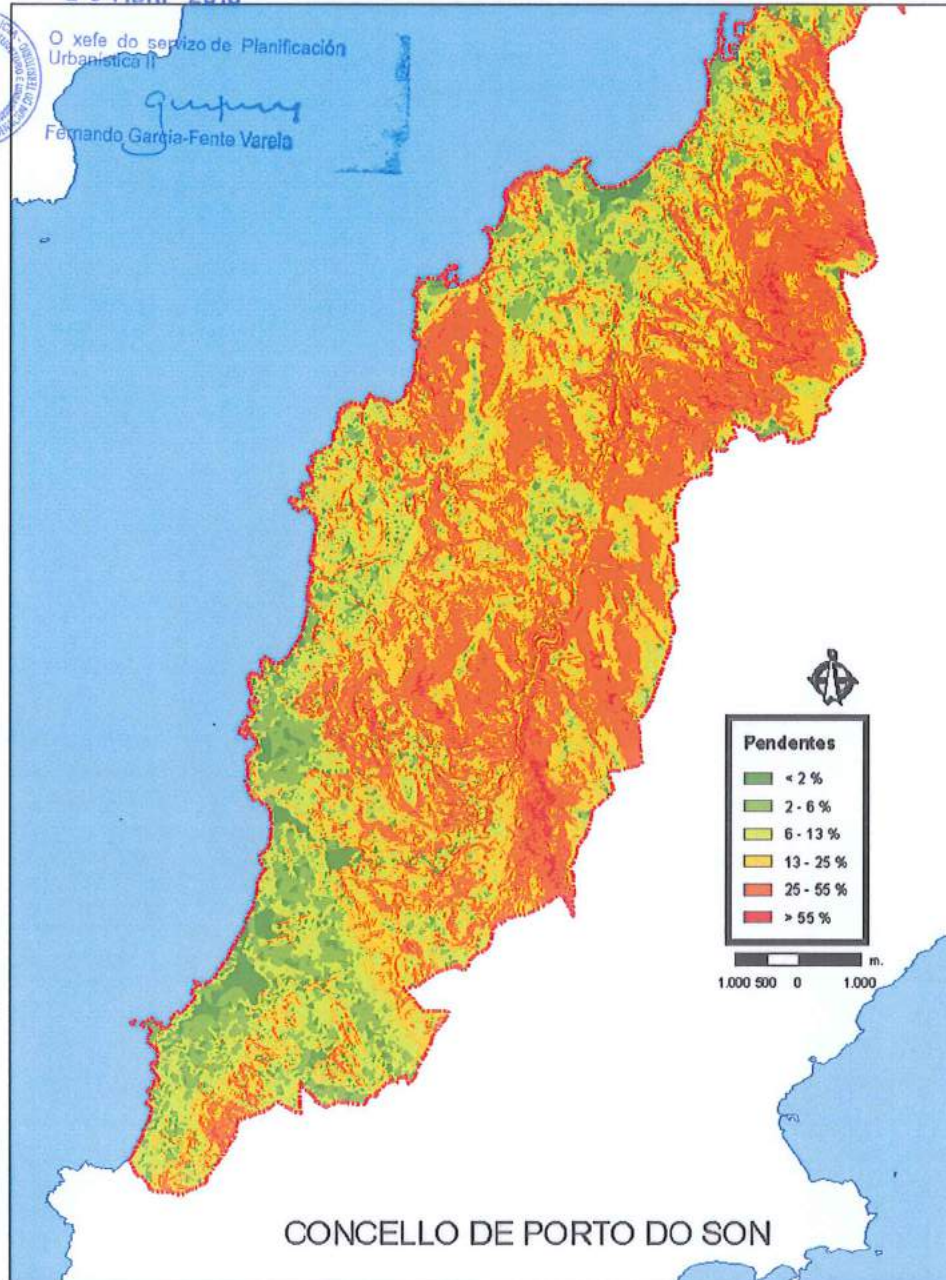
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando
Fernando García-Fente Varela

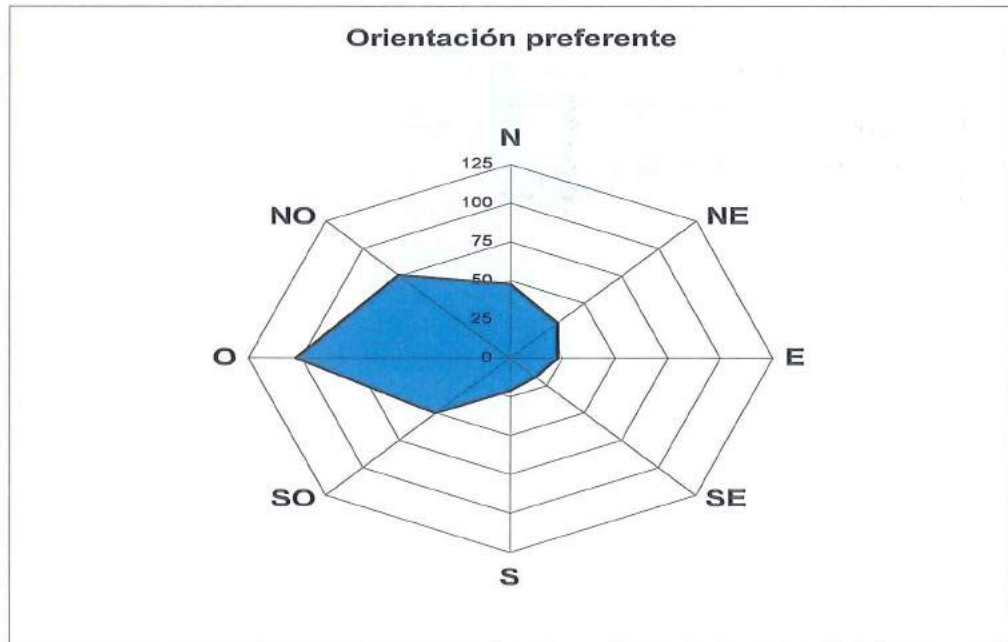
2.3.6. ORIENTACIÓN.

No plano da orientación que presentan os terreos de Porto do Son con respecto aos puntos cardinais, despréndense os valores expostos na seguinte gráfica:

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

○ secretario

Asdo. José Manuel González García.

Como se desprende desta, a maioría dos terreos de Porto do Son teñen unha orientación preferente en dirección O e NO. A tal efecto, os ventos con esta compoñente son os que máis se deixan notar e que afectan de xeito máis directo á poboación.

Ademais dos datos incluídos nesta gráfica, para cada un dos puntos cardinais, incluímos unha superficie de 10.08 hectáreas que son practicamente chairas. Nestas clases de solo de orientacións O – NO e nos terreos chairas, é onde se sitúa a maioría da poboación, salvo pequenas excepcións coma todo o val que se abre na parroquia de Ribaseira ao abrigo da primeira franxa da serra do Barbanza.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás
condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio
Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

José Manuel González García
Asdo. José Manuel González García.

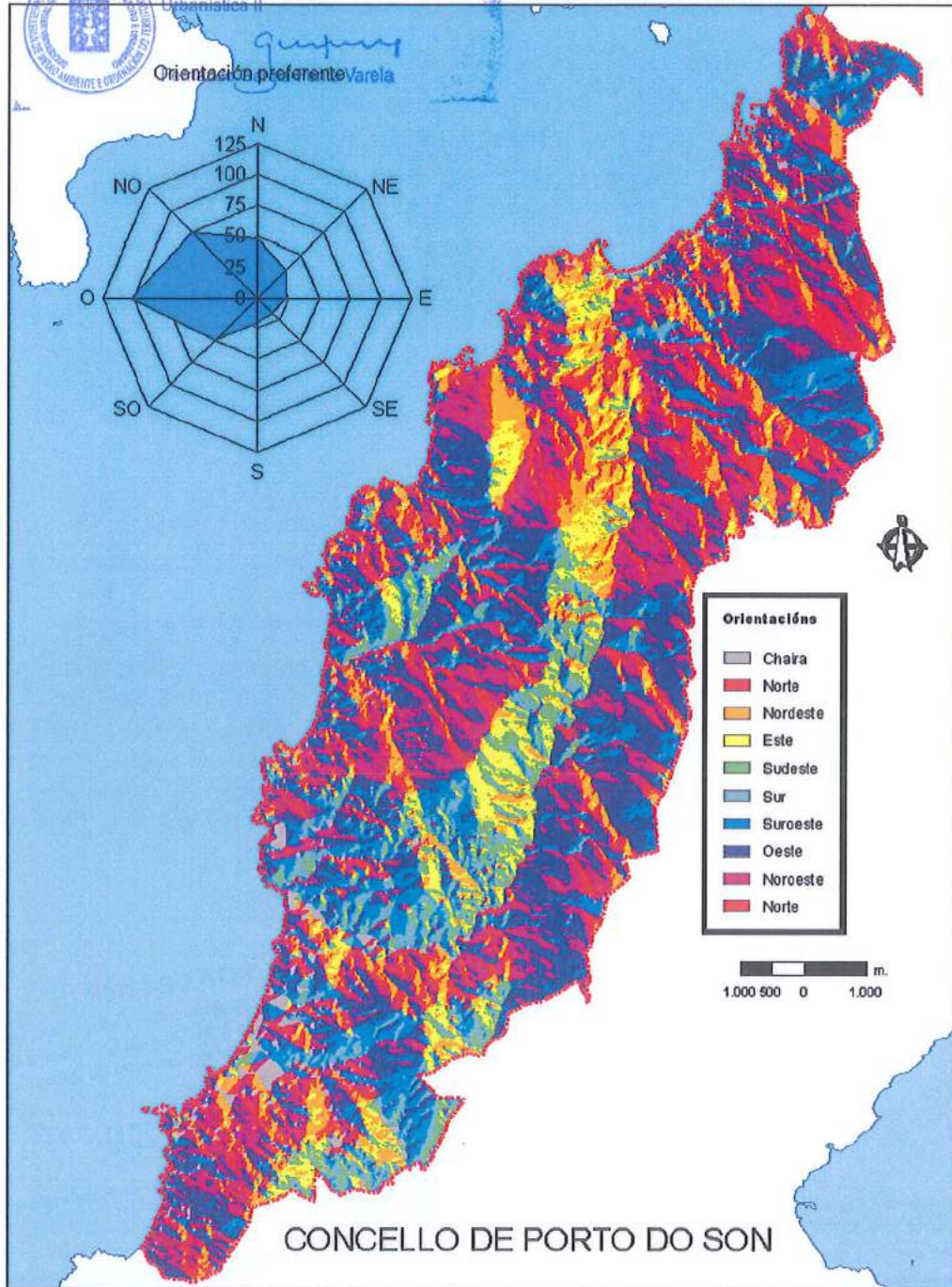

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Orientación preferente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

2.4. SOLO

Asdo. José Manuel González García.

2.4.1. INTRODUCCIÓN

De modo xeral, o clima moi húmido deste sector orixina solos cun contido elevado en materia orgánica. A topografía, que repercute no grao de evolución do perfil e da profundidade da mesma, está dominada polas pendentes, onde podemos ver solos que parten dun desenvolvemento moi pequeno na parte elevada das pendentes ata solos profundos do tipo *cambisol* nos fondos dos vales. Nas superficies de aplanamento nas partes altas da serra, pola dificultade de drenaxe e a abundancia de materia orgánica poden, ás veces, derivar en solos hidromorfos, en xeral *gley* ou *pseudogley*.

Os solos en canto ás súas propiedades son, en xeral, de escasa estrutura, granular ou arenoso-franco, ácidos e cun complexo de cambio fortemente desaturado; excepción dos arenosos, totalmente saturados de Na, o que lle confire un pH moi alcalino, e o ter tamén carbonatos derivados da fragmentación das cunchas. (Segundo Suelos de la provincia de Coruña de F: Macías e R. Calvo 1992)

2.4.2. TIPOLOXÍA DOS SOLOS

Os principais solos do municipio son:

Os solos *ranker*

Os solos *ránker* son solos novos de pouca profundidade, cun horizonte orgánico que descansa directamente sobre a rocha nai (perfil AC). Dende solos esqueléticos nos cumes aplanados e nas abas, ata *ránker atlántico*, cun horizonte orgánico que pode pasar dun metro de profundidade, nas partes baixas das encontros.

O *rochedo de silicatos* é a fase inicial (un solo esquelético), e caracterízase porque os afloramentos do material de partida superan o 50% da superficie. Este tipo de solos atopámonos nos sectores elevados da península granítica da Barbanza (O Barbanza, A Madalena, A Curota e Carreira) e localmente nalgún tramo de costa como Punta Cabeiro e en pequenas elevacións illadas.

Ao *rochedo de silicatos* séguelle na secuencia o *protorránker*, este caracterízase por unha capa de humus de pouco grosor formado por plantas almofadadas, que deixan á vista con frecuencia, o rochedo subxacente. Esténdese polas abas de pendentes acusadas dos relevos da Barbanza.

Os solos *ranker* son solos máis desenvolvidos na secuencia evolutiva e aparecen nos vales xunto ós *cambisoles*.

Atopamos tamén *solos antropógenos* que son os solos feitos polo home despois de moitos anos de cultivos; tanto son os solos que se fan removendo as terras das encostras para achaialas e facer así os socalcos, ou simplemente polos solos cultivados a través de moitos anos.

Xunto a estes solos aparecen solos hidromorfos *gley* ou *pseudogley* na costa e no altiplano da serra.

2.4.3. CAPACIDADE PRODUTIVA DOS SOLOS.

Para a realización deste capítulo empregamos a información cartográfica e estatística contida no estudo "Capacidad productiva de los suelos de Galicia" realizado por Díaz-Fierros Viqueira e Gil Sotres (1984). Neste estudo aplícase a metodoloxía da F.A.O. de avaliación de terras, obtendo un mapa de Galicia a escala de síntese 1: 200.000 empregando datos xa existentes (información xeolóxica, topográfica, termoplúvica, fotografía aérea, traballo de campo, etc.). Trátase dun estudo dos solos en función dos factores que o limitan, permitindo obter información en relación ás posibles alternativas de uso das terras e facer comparacións cos usos reais das terras.

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

ESTUDO DO MEDIO FÍSICO E RURAL

Fernando García-Fente Varela

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación

Foron seleccionadas unha serie de propiedades e calidades da terra, agrupadas segundo o seu tipo para a súa posterior representación cartográfica, elaborándose unha lenda composta de catro claves; os dous primeiros símbolos son letras maiúsculas e os dous seguintes son números árabes. A estes pódese engadir un quinto símbolo que designa a posible toxicidade do solo.

O primeiro símbolo (letra maiúscula do A ao G), define as posibilidades de mecanización, enraizamento e risco de erosión. O segundo (letra maiúscula L, M, P, T ou N) indica o período de temperaturas útiles para o crecemento das plantas. Ámbolos dous símbolos son calidades moi dificilmente mellorables. O terceiro símbolo (número do 1 ao 9) define o exceso ou déficit de auga no solo, considerándose unha calidade que permite un certo grao de mellora. Por último, o cuarto símbolo (número do 1 ao 5) indica a dispoñibilidade potencial de nutrientes, considerándose que admite grandes posibilidades de mellora.

A continuación imos analizar cada unha destas calidades da terra a nivel municipal.

Polo que se refire ás clases de terra, segundo as súas calidades "moi dificilmente modificables", o municipio conta cun 30,3 % de terras da mellor calidade, fronte a unha porcentaxe 69,7 % que agrupa terras da clase D, E, F e G, que presentan problemas para a mecanización, riscos fortes de erosión, afloramentos rochosos, excesivas pendentes, problemas de enraizamento, etc.

Polo que respecta ás clases de solo segundo o período de risco de xeadas ao que están sometidos, débese indicar un case total predominio das terras da clase L (zonas nas que o risco de xeadas é inferior a 3 meses), que reúne ao 94,6 % das terras do municipio. O restante pertence á clase M.

En canto ás clases de solo segundo o réxime hídrico, o grupo principal corresponde ao das clases 6 a 8, sendo deste tipo o 95% dos solos; caracterizándose todos eles por ser solos ben drenados; o 1% dos solos ten graves problemas de hidromorfía.

Por último, e polo que se refire ás clases de solo, segundo a dispoñibilidade de potencial de nutrientes, é practicamente igual en todos os solos da clase 4 (con dispoñibilidade potencial de nutrientes mala, cunha saturación do 15 % ao 7 % e un pH de 4,5 a 5,0).

Unha vez analizadas as distintas calidades das terras, débese ter en conta que é a conxugación delas nun mesmo solo, o que dá lugar a diferentes calidades e distintas capacidades produtivas.

Podemos facer tres clases de terras:

Terras aptas para cultivos, prados ou pasteiros¹.

As terras aptas para cultivos, prados ou pasteiros representan 2.881 hectáreas, o que supón o 30.3% da superficie do municipio.

Terras de aptitude forestal (que subdividiremos en medre rápido e medre lento)²

As terras de aptitude forestal representan 3.617 hectáreas, o que supón o 38,1 % das terras.

Neste municipio poderían aumentar as terras de aptitude forestal ao poder plantar eucalipto en terras potencialmente só aptas para matogueira, segundo Albino Prada Blanco, xa que esta especie, nas condicións climáticas da costa da Coruña, podería plantarse nalgúns dos solos non aptos para ningunha outra árbore.

Tendo isto en conta, a superficie forestal podería aumentar case no 12%, en detrimento da superficie de mato, resultando un total de superficie potencial arborada do 50,04%.

¹ Sumatorio dos grupos (A,B,C,*C,*D)

² Sumatorio das seguintes clases de terras da op.cit de Fierras e Sotres:

- da clase D as 4,5,7,8,9
- as mesmas da clase *D
- Toda a clase F (agás FT)
- ibidem da clase *F
- todas as clases E e *E
- da clase G só a GM
- da clase G só a GM
- do subconxunto de terras arborables todas as clases D e *D
- das clases E,*E, F todas as que teñan 8,9 no seu réxime hídrico e con nutrientes < ou =4, tamén se inclúen todas as GM

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

consultora galega s.l.

ESTUDO DO MEDIO FÍSICO E RURAL

Asdo. José Manuel González García.

As terras arboradas pódense desagregar así:

Coníferas de medre rápido

Pinus pinaster, *insignis*, etc.³. Da 3.093,2 hectáreas

Fronchosas de queda longa e coníferas

Tanto fronchosas como *Quercus*, *Castanea* como coníferas como *Pinus sylvestris*, *Abetos*...⁴. Resultando para o municipio soamente 523,9 hectáreas

Eucaliptais:

Temos 1.136,8 hectáreas con capacidade para repoboar con eucaliptais.

Terras de monte non arborables, só utilizable para monte baixo, mato e improdutivo 5 chamado monte inculto.

CAPACIDADE PRODUCTIVA

As terras de monte non arborables representan 3.002 hectáreas, o que supón o 31.6 % das terras. (Na zona costeira da provincia da Coruña podemos incluír as terras de clase GL con déficit hídrico < 8 como aptas para as plantacións de eucaliptos, o que suporía neste municipio 1.136,8 hectáreas ou case o 12 % máis do total das terras para repoboación de eucalipto).

⁴ Sumatorio: todas as clases E, *E, F (Agás FT) se:

- o déficit hídrico é < ou = 6
- se o déficit de nutrientes é < ou = 4
- Todas as clases D e *D

⁵ Sumatorio:

- todas as terras FT
- todas as G agás as GM

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.5. HIDROGRAFÍA

2.5.1. A REDE HIDROGRÁFICA

A rede hidrográfica do concello de Porto do Son está formada por unha profusa rede de ríos e regatos que nacen todos eles no occidente da formación montañosa da Barbanza e desembocan na costa do municipio. Son por tanto ríos de curto curso, porque a presenza da Serra do Barbanza fai que os ríos do municipio non acaden gran lonxitude. Algúns ríos e regatos aproveitan liñas de fractura, outros percorren máis encaixados, e moitos teñen pendentes fortes nalgún tramo e forman gargantas de forte desnivel onde abundan os rápidos e as fervezas, debido á proximidade da serra á costa. Son as pendentes fortes un elemento característico do sistema fluvial existente no municipio.

O caudal destes ríos e regatos, aínda que non moi abundante, mantén bo nivel en primavera, aumentando o nivel de auga no outono e sobre todo no inverno.

Dende a zona norte do municipio e seguindo en liña cara ao sur atopamos os seguintes ríos:

Río Ornanda: de escasa lonxitude, nace os 300 m e desemboca na praia do mesmo nome.

Río Igrexa, nace ós 500 m. e ten escaso caudal.

Río Sandián: de curto percorrido, nace os 440 m e desemboca na praia de Coira na parroquia de Golíans.

Rego Sancho. Desemboca na praia do Puzo.

Río Cans. De maior lonxitude. Nace a 400 m. próximo ao alto de Bouzachán e desemboca na praia de Aguieira, xunto ao río Quintáns.

Río Quintáns. Nace na ladeira sueste do monte Enxa. Recibe varios tributarios pola dereita antes de regar o fértil val de Nebra e ao final do seu percorrido xúntanse co río Cans para desembocar xuntos na praia de Aguieira.

Rego de Porto Vello. De curso moi curto, nace a 220 m e desemboca na praia de Son ou Subigrexia

Río Maior e río Pequeno co tributario rego do Fontán desemboca na pequena praia do Dique (entre Castro e Queiruga). Constitúen unha importante rede fluvial pois achegan as súas augas outros pequenos regatos moi beneficiosos para a agricultura da zona.

Rego do Corzo de pequena lonxitude, nace a 260 m. e desemboca na praia Pimenta.

Río Sieira. O río Sieira é o río máis caudaloso e de maior lonxitude do concello. Nace en Valiantes nos altos de Raña e percorre de norte a sur durante varios quilómetros, preto de Xuño toma dirección oeste e desemboca na praia do río de Sieira.

Ten á altura da igrexa da Magdalena un afluente que nace en Inxerto, e ten unha fermosa ferveza, dunha altura de caída de aproximadamente 20 m.

A ponte romana de Xuño atópase sobre o río Sieiro, entre as parroquias de Xuño e Caamaño, augas abaixo da ponte actual da estrada C-550 de Noia a Ribeira. Os datos históricos desta ponte son escasísimos. Actualmente atópase rexistrado co nº C-45 e a categoría III no inventario de Pontes Históricas de Galicia.

XIUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

28 ABR. 2016

2.5.2. AS LAGOAS

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Dunha zona deprimida da plataforma chá, onde empooza a auga subministrada polos regatos constituíronse dúas lagoas litorais.

A lagoa de Xuño de menor extensión e a lagoa de Basoñas tamén coñecida como lagoa de Muro. Esta última está separada do mar por un cordón de dunas fixas e pola enorme praia de Basoñas. Na marea alta a auga do mar penetra polo extremo norte da lagoa. O seu tamaño mingua considerablemente durante o estío, polo que esta lagoa é lixeiramente salgada.

A outra lagoa, a lagoa de Xuño está ao norte da lagoa de Muro. Ten unha forma redondeada, e está máis separada da costa que a outra lagoa. Non mantén ningún contacto directo co mar. A barreira areosa é continua, carecendo de boca ou apertura permanente, polo que tecnicamente é unha lagoa pechada. Unicamente durante períodos de temporal, penetran augas mariñas a través dunha efémera boca. A salinidade é baixa, aínda que con lixeiras oscilacións, segundo a época do ano, dependendo da achega de auga doce de procedencia continental e do grao de evaporación.

O estado de conservación das lagoas é razoablemente bo pola baixa densidade de poboación e a dedicación da zona á agricultura tradicional e a pesca. Son, na actualidade refuxio de caza. O interese ornitolóxico de ambas é comarcal. Cómpre salientar que existe un fluxo continuo de aves entre Xuño e San Pedro e Corrubedo, xa que logo, débense considerar como partes dun mesmo ecosistema.

2.6. MEDIO BIÓTICO

DILIXENCIA: este documento forma parte
do Plan Xeral de Ordenación Municipal do
Cencello de Porto de Son aprobado polo
Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.6.1. FLORA

Vexetación dos rochedos costeiros

A vexetación que se asenta nestes lugares ten que aturar unhas condicións especialmente duras, entre as que salientan a ausencia de substrato de terra para enraizar, as salpicaduras do mar, o forte vento, o que impón unhas condicións ecolóxicas moi estritas e esixe unhas adaptacións moi específicas. A dureza das condicións ambientais fai que sexan moi poucas as especies capaces de aturas e, por tanto, que sexan poucas as especies representadas.

Liques do xénero *Lecanora*, *Caloplaca*, *Ramalin*, *Verrucaria* e *Xantoria*. Xunto Nas gretas das rochas podemos observar as plantas superiores características dos cantís como a *Armeria maritima*, e o *Crithmun maritimum*.

Vexetación da praias e dunas.

- Introducción.

Os areas son unha zona que impón unhas condicións ambientais moi duras. O substrato areoso é moi cambiante e móbil, polo que as plantas teñen que desenvolver estruturas de fixación e enraizamento moi especializadas. Coa proximidade ao mar aumenta fortemente a salinidade. Estas condicións, entre outras, impoñen ás plantas unhas adaptacións morfolóxicas e fisiolóxicas moi amplas. Cara ao interior, ao irse reducindo a intensidade dos condicionantes, aumenta a diversidade de especies e maila cobertura vexetal.

Os areas costeiros completamente desenvolvidos están constituídos por dúas partes ben diferenciadas: a praia e as dunas eólicas, que son depósitos de area que se atopan detrás da praia. O conxunto de ámbalas dúas formacións que conflúen nun mesmo contorno chamámoslle *sistema praia - duna*. Temos nos case 30 km. de litoral do concello varios exemplos de sistemas praia - duna, encontrándose unhas en aceptable e outras en bo estado de conservación. No entanto, a súa

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

XUNTA DE GALICIA

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE PORTO DO SON

Aprobado definitivamente, con sujeción a las condiciones señaladas por la Orden de la Consejería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

MEMORIA INFORMATIVA

28 ABR. 2016

Asdo. José Manuel González García.

O xefe do servizo de Planificación destrución e desestabilización debido á actividade humana, é moi fácil e por iso os sistemas están ameazados a curto e a medio prazo, se non se toman medidas de protección.

Así pois, nas praias nas que a acción antrópica foi menos intensa e nas que aínda se conservan dunas con cuberta vexetal son todas as praias dende Punta do Castro ata o límite sur do municipio. Nelas atopamos as comunidades vexetais que se describen a continuación, sendo a praia de Basoñas a que ten todas as franxas de vexetación, ademais de atoparse nun excelente estado de conservación.

- As comunidades vexetais dos sistemas praia-duna.

A vexetación atópase disposta en franxas ou cinturas orientadas en paralelo á liña da marea. Isto garda relación directa coa intensidade con que actúan os factores limitantes sobre as diferentes zonas do sistema. En cada franxa poden estar presentes unha ou varias comunidades vexetais que posúen os seus correspondentes requirimentos ecolóxicos.

Primeira franxa de vexetación.

É a vexetación situada na zona supralitoral da praia. Esta liña está integrada por unha comunidade de especies anuais e de talla media. Pertence á clase **cakiletea maritimae**. Salientan as seguintes especies vexetais: *Cakile maritima*, *Polygonum maritimum* e *Salsola kali*.

Segunda franxa de vexetación.

Esta cintura está formada por *Elymus farctus* subsp. *boreali-atlanticus* e sendo habitual tamén a *Euphorbia paralias* (especie que tamén está presente noutras comunidades) e o *Eryngium maritimum*.

Terceira franxa.

A comunidade relevante está dominada pola gramínea *Ammophila arenaria* subsp. *australis*. Pertencente á clase **ammophiletea**. Acompañan os cepellóns cerrados de feos (*Ammophila arenaria*), especies como *Otanthus maritimus*, *Medicago marina* e *Matthiola sinuata*.

Cuarta franxa

Neste nivel os solos están moito máis estabilizados, o contido en sales é menor e posúen unha apreciable cantidade de materia orgánica procedente da descomposición dos restos vexetais, o que permite o desenvolvemento dunha vexetación máis densa, complexa e diversificada. Por iso nesta cintura atopamos catro comunidades diferentes que se atopan formando mosaico sobre as dunas fixas.

A comunidade máis desenvolvida é unha matogueira halófita pouco densa, pertencente á clase **hellichryso crucianelletea**, na que habita unha fauna moi variada, dende insectos ata mamíferos e aves. As principais especies vexetais representadas son: *Helichrysum picardii*, *Crucianella maritima*, *Scrophularia frutescens*, *Artemisia crithmifolia* e *Iberis procumbens*, esta última é unha das especies máis representativas desta comunidade. Ademais salienta a abundancia deste endemismo galego *Iberis procumbens*, o mesmo que ocorre na lagoa de Vixán, no veciño concello de Ribeira.

Outra comunidade é un pasteiro vivaz con *Sedum album*, *Sedum acre*, *Corynephorus canescens* e *Linaria polygalifolia* (esta última é unha especie endémica das costas noroccidentais da Península Ibérica).

Outra comunidade anual que é tamén un pasteiro ten o seu desenvolvemento óptimo nos claros das dunas, onde atopamos endemismos como *Silene littorea*, *Viola kitaibeliana* e *Mibora minima* subsp. *littorea*, entre outras.

A cuarta comunidade é un manto muscinal de reducidísimo porte dominado por dúas especies de musgos a *Tortula ruraliformis* e o *Pleurochaete squarrosa*. Esta comunidade é de considerable importancia ecolóxica pola súa capacidade de fixar a parte posterior da duna.

Os excelentes complexos dunares (da praia de Basoñas, principalmente) presentan boas mostras de vexetación costeira de Galicia, tanto nos primeiros frontes (*Agropyrum mediterraneum*, *Otantho-Amophiletum arundinaceae*) como nas dunas posteriores *Helychryson picardii*-*Crucianella maritimae*.

28 ABR. 2016

Vexetación das lagoas e marismas

Son unha serie de comunidades, diferenciadas en función das diferentes condicións ambientais. Cada unha destas comunidades ten unha ampla importancia ecolóxica específica e complementaria.

A vexetación das marismas responde ás características físico-química do substrato, sometida a asolagamentos periódicos e oscilacións mareais. As xunqueiras (*Juncus maritimus*) e carrizais (*Scirpophragmitetum*) ocupan estes substratos acompañadas de herbeiras halófitas como *Berdolaga mariña*, *Limonium serotinum*, *Suaedera maritima*...

Nas canles da lagoa podemos atopar vexetación acuática como os *Ranúnculus sp.*

As comunidades de carrizal aparecen na lagoa de Xuño ao ter esta lagoa litoral características menos halófitas. Mentres na lagoa de San Pedro de Muro ou lagoa de Basoñas son os xuncos os predominantes xunto a algúns carrizos.

Bosquetes residuais e de ribeira

Da primitiva vexetación arbórea formada por carballos (*Quercus robur*) mesturada con algunha sobreira (*Quercus suber*) por baixo dos 400 m. de altitude que poderían aparecer en calquera exposición pero con preferencia nas solainas (S-SE), e algún castiñeiro (*Castanea sativa*) só quedan pequenos enclaves mesturados con repoboacións de piñeirais e eucaliptais, fundamentalmente, nas marxes dalgunha pista forestal e mesturados coa escasa vexetación de ribeira, nalgunhas marxes, sobre todo do río Sieira.

Así pois, a formación climácica potencial de toda a Barbanza, é unha carballeira colina húmida e acidófila (**Rusco aculeati-Quercetum roboris**) da que non quedan apenas restos.

A outra formación boscosa son os bosquetes de ribeira, que se sitúan nas marxes de regatos e ríos, e constituída principalmente por salgueiros (*Salix atrocinnerea*) e ameneiros (*Alnus glutinosa*). Estes bosquetes naturais aínda que de reducidas dimensións atopámoslos diseminados en moitos dos ríos e regatos que regan o municipio. Teñen unha especial importancia ecolóxica, posto que contribúen a mellorar a calidade das augas, evitando a erosión das ribeiras e subministrando sombra, alimento e refuxio para unha numerosa comunidade de organismos.

Repoboacións

As repoboacións forestais ocupan grandes extensións tanto da serra da Barbanza como na proximidade á costa. Plantándose *Eucalyptus globulus*, *Pinus pinaster*, *Pinus radiata* e en menor proporción *Pinus sylvestris*.

O piñeiro silvestre (*Pinus sylvestris*) atopámosto nas zonas máis altas e dan paso ao piñeiro bravo (*Pinus pinaster*), piñeiro insigne (*Pinus radiata*), eucalipto (*Eucalyptus globulus*) e acacia moura (*Acacia melanoxylon*) nas zonas máis baixas da serra, nos antigos terreos de cultivos.

Matogueira

Constituído por comunidades vexetais dominadas polas uces e os toxos. Estas comunidades son, na maioría dos casos, formacións vexetais degradadas, produto da deforestación do territorio. Outras son a vexetación climácica debido ás altas pendentes e os solos esqueléticos.

Os toxos (*Ulex europaeus*) son moi abundantes nas ladeiras das serras e no altiplano, aparecendo mesturados con xestas (*Cytisus scoparius*), uces (*Genista sp.*), carqueixa (*Chamaespartium tridentatum*), fentos (*Pteridium aquilinum*), abrótegas (*Asphodelus albus*) e uces de pequeno porte (*Erica cinerea*, *Erica ciliaris*, *Erica tetralix* e *Erica arborea*).

No altiplano coexisten os piñeirais cos toxos e prados de dente que sustentan unha cabana gandeira de vacas e cabalos.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.6.2. A FAUNA

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Asdo. José Manuel González García.

2.6.2.1. Introducción:

Fernando García-Fente Varela

O estudo da fauna abórdase dende a ausencia case absoluta de traballos científicos e informes desta natureza, desenvolvidos na área de estudo. A información bibliográfica dispoñible atópase espaxada en traballos de ámbito xeográfico máis amplo. Neste sentido os atlas faunísticos son de grande axuda para o coñecemento da distribución de especies nunha área xeográfica determinada. Son datos en cuadrículas de 10 x 10 km. que nos vai aproximar a coñecer a composición faunística cualitativa do municipio. A outra fonte bibliográfica son os censos de aves invernantes que si cuantifican efectivos mostreados na zona da costa do concello.

Unha vez coñecida a composición faunística cualitativa, e cando foi posible cuantitativa, así como os hábitats e lugares preferentes das especies máis características, procedeuse a contextualizar e valorar a súa importancia no mantemento da diversidade xeral e dos procesos ecolóxicos do medio.

2.6.2.2. Inventario faunístico:

Para cada unha das 4 clases de vertebrados terrestres (anfíbios, réptiles, aves e mamíferos) relaciónanse, as especies co seu nome científico e común, seguido dunha información acerca do seu hábitat e estado de conservación, de acordo ca normativa de rango galego, español e comunitario.

Cabe advertir, con todo, que este inventario, non debe considerarse pechado ou definitivo. É probable que novas especies poidan aparecer de xeito esporádico ou estable na zona de estudo, ou ben que especies citadas poidan desaparecer como consecuencia do uso humano do territorio ou das propias dinámicas específicas.

Para valorar a importancia relativa da fauna, e tendo en consideración a práctica total ausencia de datos cuantitativos, recorreremos á información referida á composición das comunidades dos diferentes grupos considerados, así como á presenza de endemismos no ámbito ibérico. Igualmente temos considerado a presenza de especies catalogadas en diferentes lexislacións no ámbito de Galicia, España e Comunidade Europea. Estas son:

- "Catálogo Nacional de Especies Amenazadas" (REAL DECRETO 439/90) do Estado español que cataloga aos diferentes taxóns en : (I) "*Especies en peligro de extinción*", e (II) especies de "*interés especial*"
- DIRECTIVA 79/409/CEE AMPLIADA POLA DIR 91/409/CE. REFERENTE Á CONSERVACIÓN DE AVES SILVESTRES: Especies incluídas no anexo (I) representa as especies que deben ser obxecto de medidas de conservación do hábitat, anexo (II) especies cazables, anexo (III) especies comercializables.
- DIRECTIVA 92/43/CE RELATIVA Á CONSERVACIÓN DE HÁBITATS NATURAIS E DA FLORA E FAUNA SILVESTRES:
- Anexo I: tipos de hábitats naturais de interese comunitario que para a súa conservación é necesario designar zonas especiais de conservación.
- Anexo II: especies de interese comunitario que para a súa conservación cómpre designar zonas especiais de conservación
- Anexo IV: especies de interese comunitario que requiren unha protección estrita. Os estados membros tomarán as medidas necesarias para instaurar un sistema de protección rigorosa destas especies, prohibindo a destrución ou deterioro dos lugares de reprodución ou das zonas de descanso, a destrución ou recollida intencional de ovos da natureza, a perturbación deliberada, especialmente durante os períodos de reprodución, cría, hibernación e migración e calquera forma de captura ou sacrificio deliberados de espécimes na natureza.

28 ABR. 2016

Asdo. José Manuel González García.

- Anexo V. especies de interese comunitario das cales a súa recollida na natureza ou explotación pode ser obxecto de medidas de xestión.
- REAL DECRETO 1997/1995 de ESPAZOS NATURAIS, que establece medidas para contribuír a garantir a biodiversidade, mediante a conservación dos hábitats naturais e da flora e fauna silvestre. É a transposición ao estado español da directiva europea de Hábitat.

2.6.2.3. Anfibios.

No municipio atopamos polo menos 10 especies de anfibios das 14 presentes no país galego (GALAN E FERNÁNDEZ, 1993) e das 25 existentes en España (BLANCO E GONZÁLEZ, 1992) o cal representa o 71,4% e un 40 % respectivamente.

Temos representacións mediterráneas (p.ex. *Pelobates cultripes*) e tamén eurosibeiranas (p.ex. *Hyla arborea*) e máis especies de ampla distribución como a *Salamandra salamandra*.

6 especies están protexidas pola Directiva 43/92/CEE (anexo IV), mais unha no anexo V. Polo R.D. 439/1990, 7 están catalogadas de interese especial no estado español. De confirmar a presenza de *Chioglossa lusitanica* (especia posible na área), a comunidade de anfibios enriqueceríase con outro endemismo ibérico, incluído nos anexos IV da directiva 43/92/CEE e no "libro rojo de los vertebrados de España", na categoría de rara.

NOME CIENTÍFICO	NOME COMÚN	ENDEMISMO IBERICO	RD 439/90	DIREC 92/43/
<i>Triturus boscai</i>	Limpafontes común	*	II	-
<i>Triturus marmoratus</i>	Limpafontes verde		II	ANEXO IV
<i>Salamandra salamandra</i>	Píntega			
<i>Discoglossus galgonei</i>	Sapo raxado		II	ANEXO IV
<i>Pelobates cultripes</i>	Sapo de esporóns		II	ANEXO IV
<i>Bufo bufo</i>	Sapo cunqueiro		-	
<i>Bufo calamita</i>	Sapo corriqueiro		II	ANEXO IV
<i>Hyla arborea</i>	Estroza		II	ANEXO IV
<i>Rana ibérica</i>	Ra patilonga	*	II	ANEXO IV
<i>Rana perezi</i>	Ra verde		-	ANEXO V

2.6.2.4. Réptiles.

Na clase réptiles é característico atopar animais vinculados a ambientes secos e soleados, imprescindibles na súa regulación corporal. No entanto, algunhas especies están máis adaptadas a encharques ou a medios que manteñen unha certa humidade ambiental.

A comunidade de réptiles detectada está composta por 11 especies (mais unha probable), que ocupan variedade de medios. Así, o *Psammmodromus algidus* atopámolo nas dunas, as lagartiñas (*Podarcis bocagei*) están adaptadas a ambientes cunha certa humidade, o *Anguis fragilis* prefere lugares húmidos e sombrizos.

En total os réptiles representan o 47,8 % das especies de réptiles de Galicia e o 20,8 dos rexistrados en España.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

Asdo. José Manuel González García.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

A especie probable é o sapoconchos (*Emis orbicularis*) especie catalogada no anexo IV.

NOME CIENTÍFICO	NOME COMÚN	ENDEMISMO IBERICO	RD 439/90	DIR 92/43/CE RD 1997/1995
<i>Anguis fragilis</i>	Escancer común		II	-
<i>Lacerta lepida</i>	Lagarto arnal			-
<i>Lacerta schreiberi</i>	Lagarto das silvas	*	II	ANEXO IV
<i>Podarcis bocagei</i>	Lagarta galega	*		-
<i>Podarcis hispanica</i>	Lagarta dos penedos		II	-
<i>Psammmodromus algerus</i>	Lagarta rabuda		II	-
<i>Chalcides chalcides</i>	Esgonzo común		II	
<i>Coronella girondica</i>	Cobra lagarteira meridional		II	
<i>Natrix natrix</i>	Cobra de colar		II	
<i>Natrix maura</i>	Cobra de auga		II	
<i>Vipera seoanei</i>	Víbora de seoane	*	II	

2.6.2.5. Aves

As aves veñen sendo recoñecidas como o principal grupo faunístico indicador da importancia biolóxica dun espazo. Entre as especies detectadas cómpre distinguir aquelas que nidifican na localidade (residindo todo o ano ou ben só no verán), daquelas que aparecen regularmente durante a inverña e/ou pasos migratorios, como daquelas outras que só foron rexistradas de forma ocasional.

Adquiren neste territorio gran importancia as aves acuáticas (cóntase con puntos de censo das aves acuáticas invernantes na localidade).

Anátidas. As especies características desta familia son o pato real (*Anas platyrhynchos*) e en menor medida a cerceta común (*Anas crecca*)

Rálidos e mergullóns.-

O mergullón pequeno (*Tachybaptus ruficollis*) é común como nidificante.

A galiñola negra (*Fulica atra*) e galiña de río (*Fulica chloropus*) son tamén nidificantes na zona.

Limícolas e gaivotas.-

O alcaravan (*Burhinus oediconemus*) é especie nidificante.

Como tamén o é a pillara papuda (*Charadrius alexandrinus*) nas dunas de Basoñas.

Táboa das aves:

NOME CIENTIFICO	NOME COMUN	Dir79/409 CEE	C.P.A.N.M.G	ESTATUS
<i>Acanthis cannabina</i>	Liñaceiro común			Cría confirmada
<i>Accipiter gentilis</i>	Azor	X	C	Cría confirmada

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son e do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Porto do Son. Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Consellería de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data 25/02/2016.

MEMORIA INFORMATIVA
28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García Este Varela

Accipiter nisus	Gabian	X		Probable
Acrocephalus arundinaceus	Fulepa grande	X	B	Probable
Actitis hypoleucos	Bilurico bailón	X		Probable
Alauda arvensis	Laverca			Dunas
Alcedo atthis	Martiño pesqueiro	X	C	Probable
Alectoris rufa	Perdiz rubia			Cría confirmada
Anas platyrhynchos	Alavanco real			Cría confirmada
Apus apus	Vencello común	X		Probable
Athene noctua	Moucho común	X		Probable
Burhinus oedicephalus	Alcaraván	X	B	Probable
Buteo buteo	Miñado común	X		Cría confirmada
Caprimulgus europaeus	Avenoiteira cincenta	X		Probable
Carduelis chloris	Verderolo común			Cría confirmada
Certhia brachydactyla	Gabeador común	X		Cría confirmada
Cettia cetti	Reiseñor da auga	X		Posible
Circus pygargus	Rapiña cincenta	X	A	?
Cisticola juncidis	Picaxuncos	X		Cría confirmada
Columba palumbus	Pomba torcaz			Monte
Corvus corax	Corvo carnazal			Probable
Corvus corone	Corvo viaraz			Cría confirmada
Cuculus canorus	Cuco comun	X		Monte
Charadrius alexandrinus	Píllara papuda	X	B	Cría confirmada
Delichon urbica	Andoriña de cu branco			Cría confirmada
Dendrocopos major	Peto real	X		Posible
Emberiza ciris	Escribenta liñaceira	X		Cría confirmada
Emberiza schoeniclus	Escribenta canaveiras das	X	B	Probable
Erithacus rubecula	Paporrubio común			Cría confirmada
Falco subbuteo	Falcón pequeno	X	D	Probable
Falco tinnunculus	Lagarteiro peneireiro	X	C	Cría confirmada
Fringilla coelebs	Pimpín común	X		Cría confirmada
Fulica atra	Galiñola negra	X		Cría confirmada
Gallinago gallinago	Becacina cabra	X	A	Probable
Gallinula chloropus	Galiña de río	X		Cría confirmada

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Aprobado definitivamente con suxeición estrita as condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE PORTO DO SON

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

Asdo. José Manuel González García.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Garrulus glandarius	Pega marzá			Posible
Haematopus ostralegus	Gabita	X	C	Niños en Illas próximas ao litoral
Hippolais polyglotta	Fulepa amarela	X		Estival
Hirundo rustica	Andoriña común	X		Cría confirmada
Jynx torquilla	Peto formigueiro	X		Cría confirmada
Lanius excubitor	Picanzo real	X		Corrubedo
Lullula arborea	Cotovía pequena	X		Probable
Motacilla alba	Lavandeira branca	X		Posible
Motacilla cinerea	Lavandeira real	X		Posible
Motacilla flava	Lavandeira verdeal	X		Litoral
Oenanthe oenanthe	Pedreiro cincento	X		Cría confirmada
Oriolus oriolus	Ouriolo	X		Posible
Parus ater	Ferreiriño común	X		Cría confirmada
Parus caeruleus	Ferreiro bacachís	X		Probable
Parus cristatus	Ferreiriño cristado	X		Cría confirmada
Parus majos	Ferreiro abelleiro	X		Probable
Passer domesticus	Pardal común			Cría confirmada
Passer montanus	Pardal arelleiro			Cría confirmada
Phoenicurus ochrurus	Rabirrubio tizón	X		Cría confirmada
Phylloscopus collybita	Picafollas común	X		Posible
Pica pica	Pega rabilonga			Cría confirmada
Picus viridis	Peto verdeal	X		Probable
Prunella modularis	Azulenta común	X		Cría confirmada
Regulus ignicapillus	Estreliña riscada	X		Probable
Saxicola torquata	Chasco común	X		Monte baixo
Serinus serinus	Xirín			Cría confirmada
Streptopelia decaocto	Rula turca			Probable
Streptopelia turtur	Rula común			Cría confirmada
Sturnus unicolor	Estorniño negro			Cría confirmada
Sylvia atricapilla	Papuxa das amoras	X		Insectívora
Sylvia communis	Papuxa común	X		Estival
Sylvia undata	Papuxa montesa	X		Cría confirmada
Tachybaptus ruficollis	Somorgullo pequeno	X		Cría confirmada
Troglodytes troglodytes	Carrizo	X		Cría confirmada
Turdus merula	Merlo común			Cría confirmada

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Tyto alba

Curuxa común

X

Probable

Upupa epops

Bubela

X

Cría confirmada

C.P.A.N.M.G :Catálogo provisional de aves nidificantes ameazadas en Galicia

A: Perigo de extinción.

B: Sensibles á alteración do seu hábitat.

C: Vulnerables.

D: Interese especial.

DILIXENCIA: este documento forma parte
de Plan Xeral de Ordenación Municipal do
Cencello de Porto de Son aprobado polo
Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Censo invernal aves acuáticas

Elabórase un cadro, comparando as aves acuáticas invernantes da área de Corrubedo co nº 28 da área das lagoas de Xuño e Muro e praia de Basoñas co nº 29 e a área nº 29 A que corresponde ao resto da costa entre Pta. Carreiro e Pta. Corrubedo.

ESPECIES	1992			1993		
	28	29	29A	28	29	29A
<i>Gavia arctica</i>	5	7	3			
<i>Gavia immer</i>						1
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	4	5		3	5	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	12	2	138	25	2	93
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>				8		76
<i>Egretta garzeta</i>				2		
<i>Ardea cinerea</i>	7	3	10	2	2	
<i>Anas penelope</i>	4	3		4	2	
<i>Anas strepera</i>	31			24		
<i>Anas crecca</i>	73	48		171	40	
<i>Anas platyrhynchos</i>	12	90		14	159	
<i>Anas clypeata</i>	46	7		78	14	
<i>Aythya ferina</i>				10		
<i>Aythya fuligula</i>		7		2	2	
<i>Melanitta nigra</i>			57			
<i>Mergus serrator</i>			1			
<i>Fulica atra</i>	30	24		93	16	
<i>Haemalopus ostralegus</i>	9		8	15		1
<i>Calidris alba</i>	10		1	2		3
<i>Calidris alpina</i>	43			50		
<i>Limosa japonica</i>						

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

Asdo. José Manuel González García.
Numenius phaeopus

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

<i>Numerius arquata</i>	36			30	2	
<i>Tringa nebularia</i>	5			4		
<i>Actitis hypoleucos</i>	2		11	1		14
<i>Arenaria interpres</i>						17
<i>Gallinaco gallinaco</i>		31		26		
<i>Burhinus oedicephalus</i>	5					
<i>Charadrius hiaticula</i>	2			14		
<i>Charadrius alexandrinus</i>			2		6	27
<i>Pluvialis squatarola</i>	5			4		
<i>Pluvialis apricaria</i>					184	
<i>Vanellus vanellus</i>	33			9		
<i>Larus ridibundus</i>	111	2	192	40	4	205
<i>Larus cachinnans</i>	1357	493	1765	4204	100	1974
<i>Larus fuscus</i>	131	25	340	135	3	546
<i>Larus marinus</i>	3	1	22	1		9
<i>Sterna sandvicensis</i>	12	2	71			
<i>Alca torda</i>	1		2	1	2	6

2.6.2.6. Mamíferos.

Entre os grupos de especies que pola súa boa representatividade na zona merecen ser salientados están os quirópteros (morcegos), Tamén mamíferos ligados a ambientes acuáticos como o rato de auga (*Arvicola sapidus*), indicador dunha boa calidade do ecosistema o mesmo que o mustelido lonbra (*L. lutra*), e outros carnívoros como o lobo (*C. lupus*) parece que se ten reproducido na serra do Barbanza dende sempre, aínda que na actualidade é soamente probable a súa existencia.

Táboa mamíferos

NOME CIENTÍFICO	NOME COMÚN	ENDEMISMO IBERICO	RD 439/90	DIREC 92/43/ RD 997/1995
<i>Erinaceus europaeus</i>	Ourizo cacho		-	IV
<i>Talpa occidentalis</i>	Toupa cega	*	-	-
<i>Sorex sp</i>			-	-
<i>Neomys anomalus</i>	Murgaño de cabreira		-	-
<i>Crocidura russula</i>	Furaño común		-	-
<i>Crocidura suaveolens</i>	Furaño xardineiro		-	-
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Morcego pequeno de ferradura		II	II-IV

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Rhinolophus ferrumequinum	Morcego grande		II	II-IV
Pipistrellus pipistrellus	Morcego común		II	IV
Oryctolagus cuniculus	Coello bravo		-	-
Sciurus vulgaris	Esquío		-	-
Lepus capensis	Lebre		-	-
Eliomys quercinus	Leirón careto		-	-
Microtus agrestis	Trilladeira dos prados		-	-
Pitymys lusitanicus	Corta dos prados		-	-
Arvicola sapidus	Rata de auga		-	-
Rattus norvegicus	Rata común		-	-
Rattus rattus	Rata de campo		-	-
Apodemus sylvaticus	Rato de campo		-	-
Canis lupus	Lobo		-	V
Vulpes vulpes	Raposo		-	-
Mustela erminea	Armiño		-	-
Mustela nivalis	Donicela		-	-
Lutra lutra	Londra		-	II-IV
Meles meles	Teixugo		-	-
Genetta genetta	Algaria		-	V
Sus scrofa	Porco bravo		-	-

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

2.7. CULTIVOS E APROVEITAMENTOS

2.7.1. INTRODUCCIÓN METODOLÓXICA:

O estudo deste apartado realízase a partir das bases de datos extraídos das seguintes fontes:

- Anuario de Estadística Agraria dos anos 93, 95, 97 sendo o do 97 o último da serie publicado. Débese subliñar que os datos publicados nos anuarios de estatística agraria dos anos 93, 95, 97 para o concello de Porto do Son conteñen os mesmos valores nas diferentes epígrafes.
- Mapas de Cultivos e Aproveitamentos, sendo a data dos traballos de campo de ditos mapas o ano 80.
- Galicia en Cifras do ano 91 que emprega os datos do censo agrario de 1989.
- Terceiro Inventario Forestal
- 313 Galicia's datos de 1986

28 ABR. 2016
2.7.2. OS CULTIVOS

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Asdo. José Manuel González García.

Fernando García-Fente Varela

Anuario estatístico
Datos 93,95,97

Galicia en Cifras 91 Anuario La Voz 90
Censo Agrario 1989 Datos 1986

Cultivos
aproveitam. 1980 e

	Super (Ha)	Super %	Super (Ha)	Super %	Super. (Ha)	Super %	Super (Ha)	Super %
Superficie cultivada	1.920	20,21	960	10,11	1.900	20,00	1.832	19,28
Prados pasteiros e	140	1,47	168	1,77	143	1,50	604	6,36
SAU	2.060	21,68	1.128	11,87	2.043	21,50	2.436	25,64
Uso forestal*			6.188	65,14	6.517	68,60	4.141	43,59
Pasteiros matogueira e			1.618	17,03			1.787	18,81
Improdutivo			566	5,96	940	9,89	1.136	11,96
Superficie agraria				0,00	9.500	99,99		0,00
Superficie municipal	9.500	100,00	9.500	100,00	9.500	100,00	9.500	100,00

	Galicia 95		A Coruña 95	
	Super.(Has)	% Super.	Super.(Has)	% Super.
Superficie cultivada	537.311	18,23	193.107	24,35
Prados e pastos	372.787	12,65	80.595	10,16
SAU	910.098	30,88	273.702	34,51
Uso forestal*	1.817.674	61,66	450.334	56,78
Pasteiros e matogueira				0,00
Improdutivo	219.895	7,46	69.050	8,71
Superficie agraria				0,00
Superficie municipal	2.947.667	100,00	793.086	100,00

A Superficie Agraria Utilizada (SAU) representa o 21,68% do municipio, cifra claramente inferior, tanto no marco provincial (SAU 34,51%), como para o conxunto de Galicia onde a SAU no ano 95 era do 30,89 %

Esta baixa taxa de SAU é atribuíble a un conxunto de factores. Por unha banda, reflicte a accidentada orografía do municipio na que abundan os terreos en pendentes, pouco apto para os cultivos e, por outra banda atopamos factores comúns no resto de Galicia, como é o abandono de terras de cultivo por falla de rendibilidade da actividade agraria. Esta situación vén a provocar un cambio de uso do solo que dependendo da situación das terras, converteranse en terreos forestais, ou en soares para súa posterior edificación, ao abandonarse para pasar a terras a monte (matogueira).

Se desagregamos as dúas compoñentes da SAU, é dicir, as terras cultivadas e prados e pastos, resulta sorprendente a baixa porcentaxe de superficie destes, representando soamente o 6,80% do SAU, mentres que para o conxunto da provincia representan o 40.96% do SAU.

Se damos como válidos os datos dos mapas de cultivos e aproveitamentos do ano 80 (último dispoñible) e os comparamos cos datos do Anuario de Estatística de Galicia do ano 97 (datos idénticos ós do 93), atopamos que acaeceu unha redución deste uso (pastos e prados), pasando dun 6,36% no

80 a un 1,47 % no 97. Esta redución está en consonancia coa lenta pero constante diminución do número de reses de vacún (ver apartado seguinte).

Polo que respecta á situación das terras de cultivos e pastos, atopamos que os cultivos atópanse na zona costeira, en xeral por baixo da cota dos 100 m., aproveitando os vales dos tramos finais dos ríos. As zonas preferentemente agrícolas son o Val de Nebra e zonas máis reducidas das parroquias de Xuño, Queiruga, Noal e Caamaño.

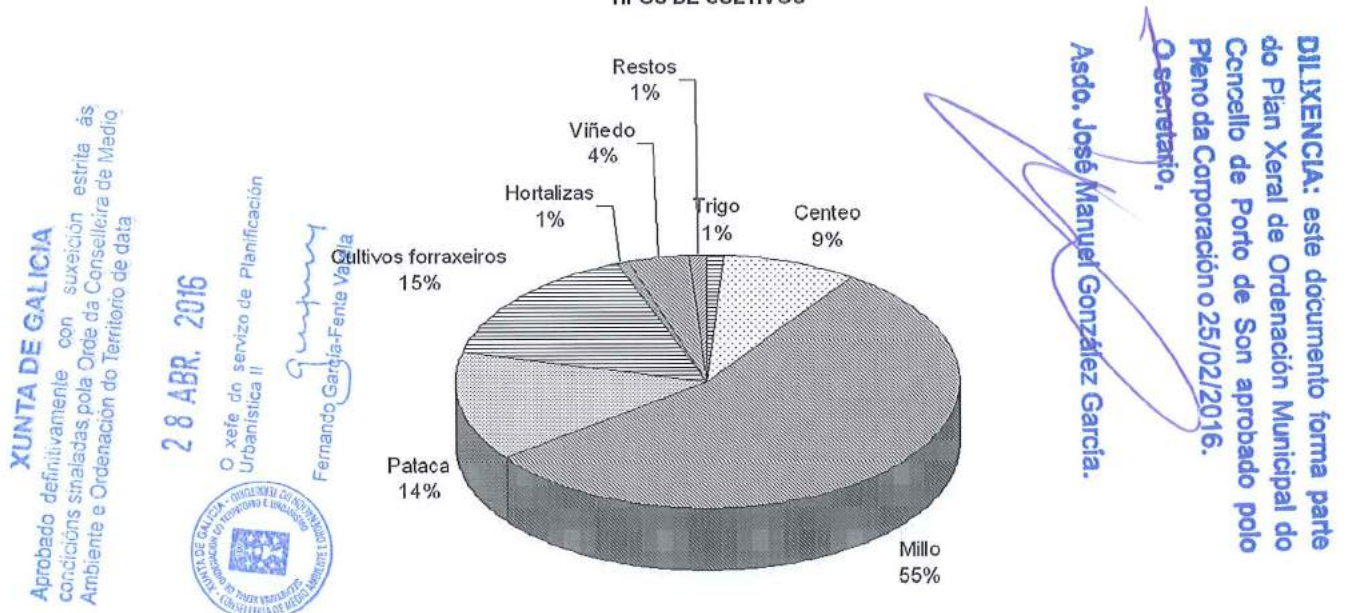
De acordo aos datos do Anuario de Estatísticas Agrarias os tipos de cultivos son os seguintes:

Datos do 93, 95, 97			
Cultivos	Super. (Ha)	% Super.	%Sobre sup. cultivada
Trigo	19	0,20	0,99
Centeo	168	1,77	8,75
Millo	1.056	11,12	55,00
Pataca	271	2,85	14,11
Cultivos forraxeiros	296	3,12	15,42
Decir	16	0,17	0,83
Viñedo	70	0,74	3,65
Decir	24	0,25	1,25
Superficie cultivada	1.920	20,21	100,00

Como é tradicional en toda Galicia, practícase o policultivo, alternando diferentes cultivos. En xeral na primavera seméntanse patacas e millo, principalmente, que se recollen no outono, e a continuación seméntase cereal de inverno: raigás italiano, centeo e avea que se recolle no verán, botándose nabos e alcacén (centeo e cebada para segar en verde) para na primavera reiniciar o ciclo. Nos terreos máis pobres substitúese a pataca e o millo polo centeo.

No municipio, en xeral, a actividade agraria é para o autoconsumo e para a alimentación do gando.

TIPOS DE CULTIVOS

O millo é o cultivo máis abundoso, ocupando unha superficie do 55 % da superficie cultivada no municipio, seguido polos cultivos forraxeiros cun 15,22 %. As tendencias evolutivas dos diferentes cultivos non se poden analizar cos datos dispoñibles, ou ben, non variaron nos últimos cinco anos.

28 ABR 2016

2.7.3. ESPAZO FORESTAL

Asdo. José Manuel González García.

O xefe do servizo de Planificación

A SAU representa o 21,68% do municipio, polo que temos que o 78% do municipio confórmano as especies forestais, monte aberto, matogueira e terreos improdutosivos.

A atribución de superficies para cada unha das tres epígrafes resulta sumamente complicada en virtude dos datos dispoñibles. Por unha banda, na publicación Galicia en Cifras (1991) e manexando os datos do Censo Agrario español do 89, atribúelle unha superficie arborada do 65,14 % do total do municipio, quedando un 13,18 % para os terreos improdutosivos e matogueira. Unha rápida visión do territorio municipal obriga a desbotar estas cifras, xa que salta á vista que os terreos improdutosivos e as matogueiras ocupan máis superficie (ver reportaxe fotográfica).

Outra achega ao problema é aceptar os datos que atribúen os mapas de cultivos e aproveitamentos do Ministerio de Agricultura. Esta fonte do ano 1980 atribúe unha superficie forestal do 43,59 %, o que nos deixa un 30,77 % para improdutivo e matogueira, ao que deberiamos engadir o 3,96% pola diferenza entre a SAU do ano 97 e do ano 80, resultando un total 34,73 %, da maneira que recolle o cadro axunto.

	Síntese do anuario estatístico de cultivos e aproveitamentos 80, 97		Anuario estatístico do 95		Anuario estatístico do 95	
	Porto do Son		A Coruña		Galicia	
	Sup. (Has)	% Sup.	Sup. (Has)	% Sup.	Sup. (Has)	% Sup.
SAU	2.060	21,68	273.702	34,51	910.098	30,88
Uso forestal*	4.141	43,59	450.334	56,78	1.817.674	61,66
Pastos e matos	2.163	22,77				
Improdutivo	1.136	11,96	69.050	8,71	219.895	7,46
Superficie municipal	9.500	100,00	793.086	100,00	2.947.667	100,00

Se comparamos as cifras de uso forestal do municipio coas provinciais e as galegas obtemos:

Que o uso forestal é considerablemente menor, temos un 43,59 % fronte ao 59,78 % da provincia ou o 61,66 % de Galicia. A explicación témola que buscar novamente na limitada orografía do municipio.

As especies forestais presentes no municipio son, de acordo ós mapas de cultivos e aproveitamentos, as seguintes.

	Superficie Has	Superficie %
Eucalipto	168	1,77
Eucalipto / P.	63	0,66
P. (P. Pinaster)	2.435	25,63
P insigne. (P.radiata)	661	6,96
P. bravo / Eucalipto	579	6,09
P. bravo / P.Insigne.	209	2,20
P.insigne / Eucalipto.	11	0,12
P.Insigne / P. Bravo	15	0,16
Total municipio	9.500	100,00

Maioritariamente o cultivo arborado máis abundante é o de piñeiro bravo (*Pinus pinaster*), ocupando o 25% da superficie do municipio. Con todo, opinamos que as repoboacións de eucaliptos son máis das

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

que recolle o MAPA. Apreciación que recolle ALBINO PRADA BLANCA de que houbera un novo auxe do proceso repoboador na última década.

Existen pequenas manchas de vexetación de ribeira non recollidas neste inventario, así como repoboacións con piñeiro silvestre (*Pinus sylvestris*) que tampouco están subliñadas.

A baixa taxa de superficie forestal e a tamén cativa SAU do concello pónense claramente en evidencia ao ver a altísima taxa de terreos dedicados a matos e improductivo, un 30,77 % en comparación co 8,71% da Coruña ou o 7.46 % de Galicia.

Desagregar os datos dedicados a improductivo do resto: pasteiro e mato, soamente se pode facer, supoñendo que os terreos improductivos son constantes ou tenden a incrementar na medida que aumenta a superficie edificada, e así podemos tomar como válidos os datos do mapa de cultivos e aproveitamentos que dan unha cifra do 11,96 % para os terreos improductivos, deixando a superficie dedicada a mato e pastos nunha orde do 18,81 %.

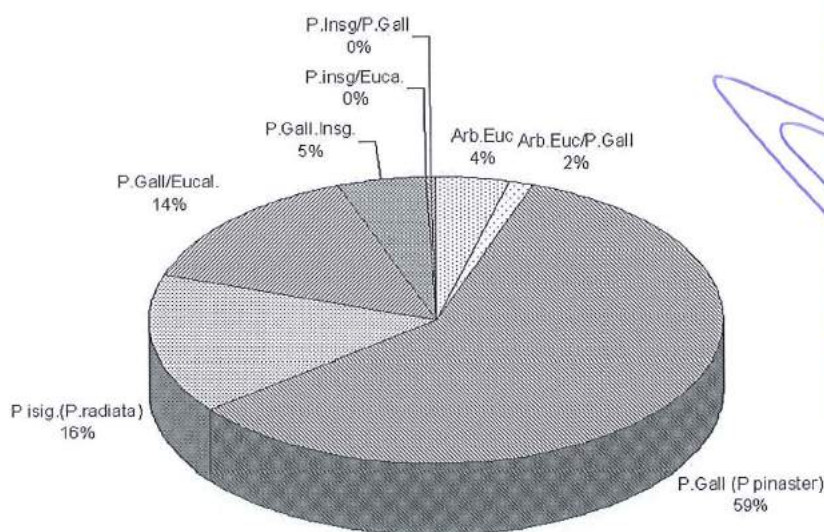
2.7.3.1. Comparación dos usos actuais do solo coa capacidade produtiva potencial

	Estadísticas e cultivos 80 - 97		Capacidade produtiva potencial	
	Super. (Ha)	% Super.	Super. (Ha)	% Super.
SAU	2.060	21,68	2.881	30,33
Uso forestal*	4.141	43,59	3.617	38,07
Matos e improductivo	3.299	34,73	3.002	31,60
Superficie municipal	9.500	100,00	9.500	100,00

Se comparamos estes datos podemos concluír o seguinte:

A SAU potencial (as terras agrícolas, prados e pasteiros) é dun 8,65% superior ao actualmente utilizado no municipio. Isto pode poñer en evidencia a perda de rendibilidade do sector agrario e os cambios de uso do territorio que isto supón, e que xa se comentou ao comezo deste capítulo.

SUPERFICIE FORESTAL

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
 Secretario,
 Asdo. José Manuel González García.

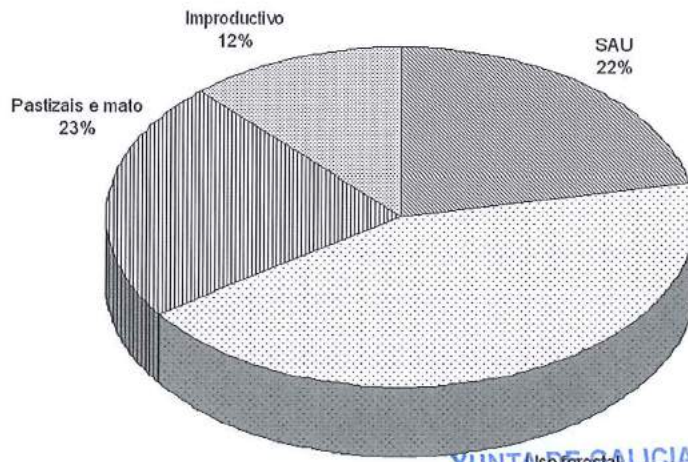
Resulta significativo que o uso forestal estea incrementado un 5,52 % do potencial. Isto sen dúbida reflicte que parte do terreo de cultivo e de matogueira están hoxe utilizados como terreos forestais.

Por último comparar as superficies dedicadas ás diferentes especies. Segundo o mapa de cultivos e aproveitamentos coas superficies que potencialmente se poderían usar para as diferentes especies, resulta imposible ao non ter a mesma desagregación de datos.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,
Asdo. José Manuel González García.

USOS DA TERRA

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

2.7.4. GANDEIRÍA.

28 ABR. 2016

2.7.4.1. METODOLOXÍA.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Os datos proceden dos censos sanitarios de Galicia. Estes censos ata a actualidade soamente comprenden as cabanas de vacún, bovino e caprino, e non sempre aparecen desagregados. En canto ás cabanas de porcino, os datos oficiais procedentes de censos agrarios do 1989 obvian a existencia da devandita cabana. Unha volta polo concello desautoriza tal afirmación, posto que si existe tal cabana; sendo con todo, unha cabana de autoconsumo ou de mellora de rendas agrarias.

Pola falla de datos fiables da xa citada cabana de porcinos ademais da de equinos, aves e coellos non serán tratadas neste apartado.

2.7.4.2. VACUNO:

Os datos máis relevantes achéganse no seguinte cadro:

Datos Porto do Son (censo sanitario galego)

	Datos 90	Datos 91	Datos 92	Datos 93	Datos 95	Datos 97	Datos 98
Nº de explotacións	576	544		466	420	365	338
Nº total de vacas				997	944	853	
Nº total de reses	1.271	1.223		1.338	1.008	902	817
Nº de vacas de leite				180	114	53	
Nº de vacas de carne				817	830	800	
Nº de vacas por explotación	2,21	2,25		2,87	2,40	2,47	2,42

28 ABR. 2016

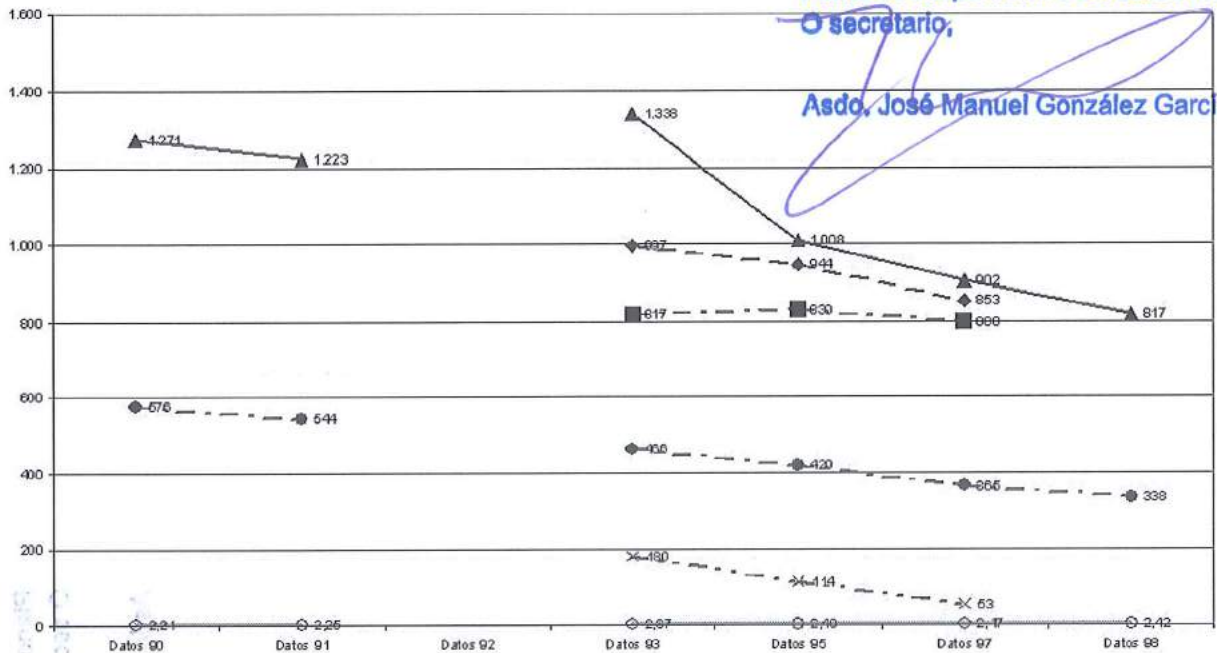
O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

Estes datos poñen en evidencia que se produce unha constante diminución do número total de reses de vacún, excepción feita no ano 93, cuxa explicación máis podería proceder dun incremento da efectividade da campaña gandeira, que dun aumento real do número de vacas.

EVOLUCIÓN DA CABANA BOVINA

- ◆— N° de explotacións
- ◆— N° total de vacas
- ▲— N° total de reses
- x— N° de vacas de leite
- N° de vacas de carne
- N° de vacas por explotación

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,
 Asdo. José Manuel González García.

Outro dato de interese para coñecer a situación do sector é o número de explotacións existentes no concello. Obsérvase que sofre unha caída constante, caída que reflicte o cesamento da actividade gandeira e non na fusión das explotacións para incrementar a súa rendibilidade. Isto ponse de manifesto ao comprobar que o número de vacas por explotación non ten variado, atopándose arredor das 2.40 vacas por explotación.

Se comparamos os datos do municipio cos provinciais e de Galicia obtemos a seguinte táboa.

Datos do 95	P. Son	Co	Lu	Ou	Po	Galicia
N° de explotacións	420	38.093	30.598	11.297	21.151	101.139
N° total de vacas	944	295.858	342.280	48.727	86.150	773.959
N° total de reses	1.008	353.334	416.114	56.449	103.292	929.189
N° de vacas de leite	114	220.096	209.181	14.517	65.944	509.852
N° de vacas de carne	830	75.762	133.099	34.210	20.206	264.107
N° de vacas por explotación	2,40	9,28	13,60	5,00	4,88	9,19
N° vacas de leite / total	12,08	74,39	61,11	29,79	76,55	65,88
N° vacas de carne / total	87,92	25,61	38,89	70,21	23,45	34,12

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Como se reflicten o cadro, o número de vacas por explotación é sumamente baixo, tanto en comparación coa provincia coma coa comunidade autónoma, sendo este índice un bo indicador da falla de competitividade das explotacións.

Cómpre subliñar que neste municipio invértese a proporción de vacas de carne con respecto ás de leite. As vacas de carne no municipio atópanse en réxime de semiliberdade, nos pastos a dente nas penichairas.

2.7.4.3. OVINO E CAPRINO.

Son ganderías que se explotan en réxime extensivo. Este gando ten menos esixencia, en canto a pastos, que as vacas, polo que poden aproveitar mellor as zonas de matogueira para o seu alimento.

A crise do sector vacún, e en concreto no que se refire ás cabanas de leite, ten motivado un certo incremento das ganderías de ovino e caprino, ao acollerse os propietarios das pequenas explotacións leiteiras a axudas europeas para o cesamento de actividade, substituíndo con ovino e caprino o uso dos pastos antes dedicados ás vacas.

Isto reflíctese no cadro axunto, no que se observa un incremento de ditas cabanas, así como o número de explotacións.

	P. Son Datos 90	P. Son Datos 91	P. Son Datos 92	Galicia Datos 92
Nº de explotacións ovino- caprino	7	16	34	23.349
Nº de reses ovino-caprino	512	598	684	273.421
Nº de reses por explotación	73,14	37,38	20,12	11,71

2.7.4.4. EQUINO

Censo de ponis galegos 93	
Cabalos Serra do Barbanza	200
Provincia A Coruña	1.950
Total Galicia	21.690

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario
Asdo. José Manuel González García.

2.7.5. ÁREAS DE ESPECIAL INTERESE.

Dende o punto de vista do medio ambiente salientamos tres zonas de interese.

2.7.5.1. ZONA LITORAL

Toda a zona litoral, agás a dos cascos urbanos, presenta un alto interese natural.

Salienta o espazo litoral comprendido dende o límite sur da praia de Recaveira ata Punta do Castro ao norte. Este espazo xunto a Corrubedo está proposto, con nome de Complexo Húmido de Corrubedo, pola Consellería de Medio Ambiente para a súa inclusión na rede Europea Natura 2000, mediante Orde 28 de outubro de 1999, na que se declaran provisionalmente as zonas propostas para a súa inclusión en dita rede como espazos naturais en réxime de protección xeral. No artigo 3º desta Orde especificase que se poderán levar a cabo de xeito ordenado os usos e actividades tradicionais, así

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo: **Jose Manuel González García**

como os previstos no acordo do Consello da Xunta de Galicia de 11 de marzo do 1999; para o resto de actividades requírese informe preceptivo e vinculante da Consellería de Medio Ambiente.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás
PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE PORTO DO SON
Ambiente e Ordenación do Territorio de data

MEMORIA INFORMATIVA

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

O REAL DECRETO 1997/1995. ESPAZOS NATURALS que é a transposición ao noso ordenamento xurídico da DIR 92/73 CE., na que se establece que os estados membros elixirán unha serie de zonas especiais de conservación que alberguen tipos de hábitats naturais que figuren no anexo I, e hábitats de especies que figuren no anexo II deste Real Decreto.

O ANEXO I: establece os tipos de hábitats naturais de interese comunitario para cuxa conservación é necesario designar zonas especiais de conservación. Dos hábitats recollidos neste anexo, atópanse neste espazo os seguintes:

1.8.2.- DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS

16.211 Dunas móbiles con vexetación embrionaria

16.212 DUNAS MÓVEIS DO LITORAL CON *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

16.222 Dunas fixas *Euphorbio-Helichyrsion*

16.223 Dunas fixas *Crucianellion maritimae*

Este espazo pode ter comprometido o seu futuro pola perda de rendibilidade da agricultura tradicional e o previsible incremento da presión turística. Por iso cremos necesaria a realización dun Plan Especial que ordene os usos e actividades neste valioso espazo natural.

2.7.5.2. ZONA DE CUMES

O interese destes espazos radica no seu grande valor paisaxístico, ao constituírse como miradoiros privilexiados onde contemplar unhas impresionantes vistas sobre o concello e sobre toda a liña de costa.

2.7.5.3. DETERMINADOS ESPAZOS FLUVIAIS

Os ríos e regatos presentan, nalgúns tramos, un singular interese pola formación de fervenzas, pozas e pequenos vales encaixados con vexetación de ribeira. Estes espazos deberían ser inventariados e tratados de maneira singular para garantir un goce público compatible coa conservación e mellora do medio natural.

2.7.5.4. A PAISAXE.

En Porto do Son podemos asistir a unha nidia división entre dúas paisaxes ben diferenciadas:

- Aquelas nas que é a natureza o elemento máis acusado.
- Aqueloutras nas que son os artificios do home os que salientan.

Dentro destas últimas hai que facer distinción entre: 1) as paisaxes que son froito dun lento e sabio facer do home no medio físico, a través de ducias de xeracións ao longo do tempo (cultivando ou deixando a monte, construíndo infraestruturas ou inzando edificacións...), de tal xeito que ao contemplalas un xa non sabe que cousas son froito da natureza e cales son puros artificios humanos; 2) aquelas outras paisaxes nas que os artificios nada teñen que ver co medio no que se construíron, por mor de ter perdido o home esa capacidade que decote tivo de intervir na natureza –ás veces, para domesticala- pero sen destruíla. Esa capacidade que en ocasións, mesmo conseguiu sublimar esa natureza con auténticas obras de arte.

Grosso modo, as primeiras paisaxes podémolas separar en dous grupos básicos: a costa e o monte. No que atinxe á zona costeira son as que se dan na metade sur do concello, a partir da vila de Porto do

DILIXENCIA: este documento é parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás
SECCIÓN DE PLANEAMENTO TERRITORIAL E DE
PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL DE PORTO DO SON
Ambiente e Ordenación do Territorio de data

MEMORIA INFORMATIVA

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varada

Son, coincidente, basicamente, coa separación da estrada C-550 da banda costeira: o Castro de Baroña, illa do Mar, praia de Xuño, as Furnas, lagoas de Xuño e Muro, Pena Celta e praia de Seráns ou Espiñeirido. A zona paisaxística de monte abrangue toda a zona leste do concello, que vai variando en ancho ao longo do concello dependendo da configuración topográfica da zona costeira e os vales fluviais de uso agrícola, de xeito que esta zona de monte acada o seu maior ancho na zona intermedia do concello, nas parroquias de Noal e Baroña, cos montes Enxa e Dordo, este último case a carón do mar, coa vila de Porto do Son encaixada ao seu pé.

Trátase dunha paisaxe verdadeiramente representativa da bisbarra na que se inscribe Porto do Son: O **Barbanza**, picoutos, petóns, outeiros esgrevios, mesturados con dunas, areais, nun litoral permanentemente festoneado, no que van xurdindo enseadas xeralmente abertas, nas que se formaron impresionantes praias batidas con forza polo mar aberto: Espiñeirido, Seráns, Basoñas, Xuño, As Furnas, Porto Nadelas, Queiruga, O Dique, O Castro, Arnela, Fonferrón, Suiglesia, Caveiro e as xa máis protexidas (por situarse ao abrigo da ría) de Aguieira, Coira, Gafa e Ornanda, un rosario de expresivos nomes para esas expresivas entradas do mar na terra onde acouga o turismo no verán, que se complementa con esa outra fisionomía máis montaraz da serra do Barbanza na que se suceden os bosques, o mato, os pedregais, as telúricas formas de rocha, os regatos e as fervenzas nun amplo e vario repertorio de paisaxes, aínda naturais, salpicadas por pequenos asentamentos rurais estratéxicamente situados e case inalterados.

É este un mundo cheo de sorpresas e matices, apetecido por todos aqueles que adoecen por unha natureza forte, esgrevia, logo de ter xa aborrecido o asfalto. Multitude de camiños en inmejorables condicións para camiñar a pé van enlazando os puntos significativos do concello, ao longo de mil perspectivas diferentes, polos que se camiña preto dos areais ou sobre do monte. Só cómpre establecer uns roteiros e sinalizalos axeitadamente para que todos, propios e forasteiros, poidan gozar estas maravillas que por sorte aínda permanecen, pero en grave perigo debido a certas actuacións, repetidamente sinaladas e que aínda seguen a producirse, que danan as esencias dunha paisaxe, practicamente única en Galicia, e amosan por igual a ignorancia e a nula preocupación polo contorno natural e histórico inmediato, sacando á luz a impronta imposible de agochar dunha sociedade desnortada. Unha actuación exemplar aquí, derrubando as construcións inzadas con desprezo á lei, mesmo, con "nocturnidade" e, quizais, con aleivosía; estamos seguros de que faría crible a aposta a prol dun modelo de ordenación no que a posta en valor da natureza se perfila coma a única posibilidade de explotación de novos recursos, en Porto do Son.

Na banda litoral do concello e principalmente na súa zona sur (e sobre as concas dos regatos que a ela verten os escasos caudais achegados polos seus curtos percorridos, na redonda das zonas de planicies aluviais do cuaternario máis acaídas para a explotación agraria) é onde a transformación da natureza primixenia resulta máis evidente. É aquí nestas zonas onde a topografía é tamén menos acusada, onde se dan as maiores concentracións urbanas e a meirande profusión de asentamentos rurais. Xa que logo, tamén é aquí onde a través da **agricultura** (roturación, acondicionamento e mantemento da capacidade agrolóxica dos solos) das obras de **enxeñería** (camiños, vedacións, pontes, regos, canles, peiraos..., etc.) e da **arquitectura** (todas as construcións, dende os alboios, canastros ou adegas, ata as casas, as igrexas, os pazos ou as fortalezas...), se foi conformando unha paisaxe fortemente humanizada a través de centos, de milleiros de anos de presenza das xentes sonenses sobre do **seu** territorio.

Dende a noite dos tempos ata hai ben poucos anos, esas intervencións tíñanse feito, polo común, gardando sempre o sentido da proporción, a escala.

Foi un proceso lento o que levou a unha paisaxe onde era perfectamente recoñecida a característica estrutura territorial concorde coa mellor explotación dos recursos -agrogandeiros, forestais, pesqueiros e marisqueiros- que permitían a pervivencia das comunidades que poboaban este extraordinario territorio.

Efectivamente, ata hai tan só vinte ou trinta anos, a ocupación do territorio e os usos do mesmo evidenciaban unha estrutura -e, xa que logo, unha paisaxe- na que a relación entre hábitat e recursos era perfectamente nida. Os núcleos de poboación de todo tipo diferenciábanse, de seu, isto é, amosando o casarío tradicional, mais tamén en relación co territorio produtivo propio (agras, leiras, hortas, monte..., ata o mar, do propio núcleo ou da parroquia á que este pertencía, segundo os casos). Non tiñan chegado aínda nin a concentración parcelaria nin a repoboación forestal, e por conseguinte, o mosaico parcelario e

Asdo. José Manuel González García.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

a diversidade vexetacional conformaban paisaxes ben distintas á actual. Logo de se ter producido esas dúas grandes operacións no territorio, xurde unha paisaxe agraria radicalmente diferente. A concentración parcelaria, feita con pouco respecto para con preexistencias de forte contido paisaxístico, deu pé a unha estraña paisaxe na redonda dos núcleos. Non conseguiu case ningún dos obxectivos buscados e si trouxo unha ocupación indiscriminada de vivendas nesas zonas seleccionadas para uso agrícola, que influíu negativamente, non só nas terras concentradas, senón en todo o ámbito próximo aos núcleos de poboación -tanto urbanos coma rurais-. A repoboación forestal, a base de piñeiros e tamén de eucaliptos, ao tempo de coutar unha explotación integral do monte, de atentar contra unha diversidade biolóxica que amosara a súa valencia ao longo de tantos séculos, modificou fortemente unha parte substancial da paisaxe sonense por mor dese carácter monocromático observable en todo tempo que lle confiren unhas árbores de folla non caediza (tanto piñeiros coma eucaliptos).

Por último, a paisaxe sonense sufriu os atentados dun modo absolutamente equivocado de construír. Cada país (e dentro deste, cada comarca e, mesmo, ás veces cada parroquia), xerou un xeito de edificar, que se caracteriza por teren acuñado unhas tipoloxías edificatorias e uns patróns arquitectónicos propios. Porto do Son non foi unha excepción. Aquí, coma en Noia ou en Ribeira, en Pobra do Caramiñal ou en Boiro, foise conformando un "modo de facer" arquitectónico, perfectamente recoñecible coma pertencente á Zona do Barbanza. Núcleos urbanos mariñeiros, desenvolvidos preferentemente por mor do desenvolvemento da pesca e a industria da salgadura dende finais do XVIII e primeiros lustros do XIX. Trátase de núcleos con rueiro estreito, moi conformado pola topografía orixinal do terreo; xa que logo, un rueiro moi pouco xeométrico, en xeral (aínda que no caso da vila de Porto do Son quizais predomina a regularidade) pero si moi acaído para a protección do casarío fronte dos rigores da súa localización en primeira liña dos temporais. O casarío respondía a patróns típicos das vilas mariñeiras: fachadas estreitas, (ancho de remo) fondos irregulares, en xeral, tamén cativos, inicialmente composto por casas terreas e posteriormente, de dúas plantas; construídas con fábrica de cachotería (a mampostería e o cadeirado correspondían á xente máis adiñeirada), recebada, enlucida e pintada ou encalada; dispoño tellado con cubrición de tella, a dúas tres ou catro augas. Do conxunto, extraordinariamente apegado á terra, á rocha que mesmo se deixaba aflorada para servir de alicerce e moitas veces de paramento, só sobresaían os edificios singulares: a igrexa, algunha casa podente, máis tarde, as instalacións fabrís.

As modificacións experimentadas no casarío ata os anos sesenta non representaron un cambio substancial do modelo. Mais, a partires dos anos nos que se produce o éxodo da poboación cara Europa ou as grandes cidades, empeza a rachar o modelo. O modelo produtivo sonense experimenta un proceso convulsivo (perda da importancia das explotacións agrarias, cambios na consideración dos produtos pesqueiros e marisqueiros, etc.). Hai necesidade -real ou aparente- de novos usos e, xa que logo, de edificios distintos para acubillalos. Ata aí nada específico de Porto do Son; foi a "cantiga" de todo o litoral. O que si se produce aquí de xeito distinto, preferentemente na vila, un mantemento salientable (respecto do resto de vilas mariñeiras da comarca (excepto Noia) da escala da edificación tradicional, no corazón do que podemos chamar "Casco Histórico do Porto do Son", aínda que existen abondosas mostras de actuacións fóra de escala, tipoloxías e materiais alleos, etc., basicamente no seu contorno periférico, pero en conxunto aínda se pode palpar a súa interesante paisaxe **urbana-mariñeira**.

A mala copia da chamada "arquitectura funcional" ou "internacional", foi atenuando dende fóra a vila tradicional, marcando unha nidia fronteira entre ela e as expansións das últimas décadas, apoiadas basicamente na estrada C-550, pero esto é aínda máis nidio na vila de Portosín, de moita menor entidade no pasado, e con moito máis crecemento no presente que Porto do Son, polo tanto a balanza desequilibrouse notablemente máis nesta pequena vila onde as mostras da vila tradicional son case anecdóticas e precisamente por iso hanse de conservar con máis urxencia os pequenos signos da súa identidade que quedan aínda en pé.

Deter a desfeita a tempo e mesmo recuperar valores paisaxísticos do inmediato pasado, debe ser unha preocupación dos rexedores e da poboación de Porto do Son se se quere tirar proveito dese recurso, que pode ser importante se se guía ben, pero que pode ser desastroso se se fai mal por mor do turismo.

No caso da vila de Porto do Son, en función da súa complexidade urbana e parcelaria, así como dos valores que aínda se poden recuperar, parece necesario confiar a súa rexeneración a un estudo máis detallado a nivel urbanístico, tal é co caso dun Plan Especial que trate de xeito pormenorizado parcela a

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

parcela, edificio a edificio as accións e as formas que deben guiar a actuación sobre elas, mantendo sempre a referencia a ese contínente máis amplo no que se engloban.

IMPACTOS. TÁBOAS

IMPACTOS	CAUSAS	EFFECTOS	ACCIÓNS RECUPERACIÓN	LOCALIZACIÓN	ACTUACIÓNS
- Falta de arborado autóctono - Introducción de vexetación alóctona: piñeiros, acacias, eucaliptos.	- Aproveitamento agrícola - Aproveitamento forestal. - Aproveitamento - Gandeiro	- Diminución de biodiversidade. - Perda da diversidade paisaxística - Incremento do risco de lume - Diminución da potencialidade turística. - Incremento dos lumes	- Incremento da masa arborada - Substitución de piñeiros e eucaliptos por arborado autóctono	- Conxunto do concello.	- Realización dun Plan de ordenación de recursos forestais - Recuperación da vexetación de ribeira
- Destrucción de ecosistemas litorais. - Areas - Dunas - Marismas	- Infraestruturas de transporte. - Edificación de vivendas na liña de costa -	- Diminución de biodiversidade - Perda da calidade paisaxística - Perda de aptitude turística	- Ordenación de usos	- Liña de costa	- Plan de protección do espazo incluído dentro da Rede Natura 2000. - Racionalización de usos no resto do borde litoral.
- Destrucción da paisaxe	- Construción diseminada no espazo agrario. - Realización de pistas forestais - Destrucción da vexetación de ribeira	- Perda de diversidade paisaxística. - Perda de actitude turística.	- Axeitada planificación territorial. - Apantallamentos vexetais.	- Conxunto do concello	- Plan ordenación municipal

IMPACTOS	CAUSAS	EFFECTOS	ACCIÓNS RECUPERACIÓN	LOCALIZACIÓN	ACTUACIÓNS
- Abandono dos cultivos	- Perda de rendibilidade do sector.	- Incremento do risco de lume. - Incremento do mato de substitución. - Perda de patrimonio cultural. - Incremento da edificación diseminada	- Incremento dos pastos. - Incentivar o cultivo de calidade. - Repoboacións arbóreas.	- Zonas agrarias	- Fomento da actividade gandeira. - Fomento da cría cabalar. - Reforestación con especies autóctonas. - Incentivo do cultivo de calidade

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
 O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

IMPACTOS	CAUSAS	EFECTOS	ACCIÓNS RECUPERACIÓN	LOCALIZACIÓN	ACTUACIÓNS
Incendios	<ul style="list-style-type: none"> - Aproveitamento gandeiro. - Imprudencia no manexo do lume - Pirómanos. - Causas naturais - Falla de limpeza no monte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Perda de vexetación - Perda de solo e incremento da erosión - Perdas de fauna - Alteración da paisaxe 	<ul style="list-style-type: none"> - Limpeza do monte - Cumprimento das normas de uso do lume - Vixilancia e loita contra o lume. 	<ul style="list-style-type: none"> - Superficie forestal - Superficie de mato. 	<ul style="list-style-type: none"> - Plan de Ordenación de Recursos Forestais
- Vertedeiro municipal e vertidos incontrolados.	<ul style="list-style-type: none"> - Falla de axeitado control por parte da administración competente. - Falla de sensibilización polos usuarios 	<ul style="list-style-type: none"> - Contaminación do medio receptor - Impacto no medio perceptual. - Risco para a saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> - Plan de recollida de residuos sólidos urbanos. - Incremento da vixilancia. - Aplicación de normas coercitivas. - Campañas de sensibilización. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monte - Disperso por todo o concello 	<ul style="list-style-type: none"> - Limpeza de residuos sólidos dispersos polo territorio - Plan de xestión de residuos sólidos. - Campañas de sensibilización.

XUNTA DE GALICIA
 Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

secretario

Asdo. José Manuel González García

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

CONCELLO DE PORTO DO SON

PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL

MEMORIA INFORMATIVA

MEMORIA INFORMATIVA

CONCELLO DE PORTO DO SON

PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL

MEMORIA INFORMATIVA

INDICE

3. ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL.....	5
3.1. A ESTRUCTURA TERRITORIAL E PARROQUIAL.....	5
3.1.1. Introducción.....	5
3.1.2. A estrutura comarcal:.....	5
3.1.3. A estrutura e xerarquización parroquial.....	7
3.1.4. Caracterización das parroquias:.....	8
3.1.4.1. Parroquia de san Pedro de Baroña.....	9
3.1.4.2. Parroquia de santa María de Caamaño.....	10
3.1.4.3. Parroquia de san Sadurniño de Goians.....	11
3.1.4.4. Parroquia de San Martiño de Miñortos.....	12
3.1.4.5. Parroquia de san Pedro de Muro.....	13
3.1.4.6. Parroquia de Santa María de Nebra.....	14
3.1.4.7. Parroquia de san Vicente de Noal.....	16
3.1.4.8. Parroquia de san Estevo de Queiruga.....	17
3.1.4.9. Parroquia de san Fis de Ribasieira.....	18
3.1.4.10. Parroquia de santa Mariña de Xuño.....	19
3.1.5. Os asentamentos de poboación.....	19
3.1.6. Tipoloxía e morfoloxía dos asentamentos.....	20
3.1.7. Evolución e xerarquía dos asentamentos.....	21
3.2. ANÁLISE PORMENORIZADA DOS ASENTAMENTOS DE POBOACIÓN.....	26
3.2.1. Caracterización urbanística dos asentamentos.....	26
3.2.2. Os núcleos urbanos.....	26
3.2.3. Os núcleos rurais.....	27
3.2.4. Os usos do solo e a edificación nos núcleos.....	31
3.2.4.1. O uso residencial.....	32
3.2.4.2. Os usos comerciais.....	32
3.2.4.3. Os usos industriais.....	32
3.2.4.4. Os usos hostaleiros.....	32
3.2.4.5. Os usos equipamentais.....	32
3.2.4.6. Os espazos libres.....	33
3.2.4.7. O parcelamento catastral do solo nos núcleos.....	33
3.2.5. Análise da edificación.....	33
3.2.5.1. Evolución do parque edificatorio.....	33
3.2.5.2. Licenzas de construción.....	33
3.2.5.3. A superficie edificada.....	38
3.2.5.4. Tipoloxías edificatorias.....	41
3.2.5.5. As construcións adxectivas.....	47
3.2.5.6. Estado de conservación.....	51

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

12

13

MEMORIA INFORMATIVA do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Porto do Son, aprobado polo Pleno do Concello de Porto do Son, no día 12 de maio de 2014.

XUNTA DE GALICIA

3. ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL

Aplicado con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

3.1. A ESTRUCTURA TERRITORIAL E PARROQUIAL

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

3.1.1. INTRODUCCIÓN.

O concello de Porto do Son está situado ao oeste da comunidade autónoma galega e dentro dunha delimitación máis natural como o é todo o ámbito da serra da Barbanza.

A península do Barbanza salienta pola súa grande variedade e pola súa poñente esgrevidade. A natureza e o home cóllense da man para darnos paisaxes fermosas, onde os contrastes e a variedade constitúen unha grande beleza. A dimensión relativa que presenta a serra con respecto á proximidade da costa, fai que a diversidade de formas e de tipoloxías construtivas chamen a atención. Dende tempos moi antigos, Porto do Son foi lugar escollido para asentamentos de poboación como o pon de manifesto a multitude de castros que atopamos na zona de entre os cales salienta o castro de Baroña (situado nun saínte mariño).

3.1.2. A ESTRUCTURA COMARCAL:

Como xa se dixo ao principio desta memoria, a situación de Porto do Son con respecto da súa división comarcial suscita unha serie de dúbidas por canto que a división definitiva do mapa comarcial de 1997 o inclúe dentro da comarca de Noia, xunto cos concellos de Noia, Lousame e Outes. Esta división que atende a uns criterios xeográficos de certo modo cuestionables, baséase na delimitación da cunca fluvial do tramo final do río Tambre. Con todo, as interrelacións que se dan en toda a bisbarra da serra do Barbanza son moi máis fortes e polo tanto teñen que ser tidas en conta, sobre todo para analizar distintos tipo de procesos socioeconómicos e, ou de fluxos de poboación.

No entanto, e coa finalidade de conseguir dotacións e equipamentos que impliquen a mellora para a comarca proposta pola Xunta, imos a dar un maior detalle sobre a mesma.

A comarca de Noia está, pois, situada no extremo suroeste da provincia da Coruña. Os límites xeográficos da comarca son, polo norte as comarcas de Xallas, Barcala e Santiago, ao leste as comarcas de Santiago e Sar, ao sur coa do Barbanza por completo, mentres que no poñente linda coa comarca de Muros, así como coa ría de Muros e Noia.

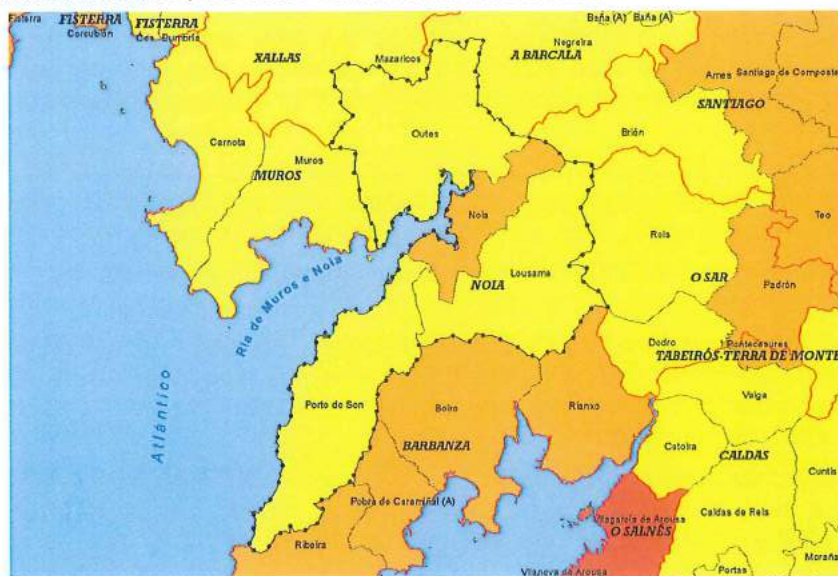

Figura II.1: situación da comarca de Noia

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O-secretario, Asdo. José Manuel González García.

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

O marco territorial no que se atopa a comarca de Noia, xira basicamente no contorno da ría de Muros e Noia que se prolonga ao longo do saínte que configura a península do Barbanza. O concello de Noia, cunha densidade de (402,42 Hab/Km²), constitúe o centro da comarca e que presenta, á súa vez, unha densidade media de 155,13 Hab/Km² próxima á media galega que se sitúa en (94,54 Hab/Km²) para o ano 2009.

Esta densidade (alta para o concello de Noia) faina capital da comarca e tamén acollidora dunha serie de servizos, entre os que salienta a función do partido xudicial.

Pola contra, o concello que presenta a menor densidade de poboación para esta comarca é Lousame, debido case que de seguro, á súa posición máis interior (o único dos concellos que non conta con saída ao mar) e condicionada pola estrutura da topografía do territorio.

No seguinte cadro aparecen reflectidas as densidades dos concellos da comarca, así coma o dato comparativo doutros ámbitos territoriais para facer as oportunas comparacións (Nomenclátor do 2008).

Densidades de Poboación:	Lousame	Noia	Porto do Son	Outes
Concello	39,37	402,42	103,97	74,44
Comarca	155,13			
Provincia	144,09			
Galicia	94,54			

Deste cadro sacamos pois unha serie de conclusións: a media de densidades da comarca sitúase en cifras próximas á da media galega, pero lonxe da media provincial, que xunto coa de Pontevedra (262,64) acadan os maiores índices a nivel autonómico.

A debilidade da cifra de densidades para esta comarca, seguro que ten a súa causa principal na elevada proporción de relevo montañoso, coa conseguinte dificultade para os sistemas de asentamentos (serra de Barbanza e de Outes), situándose a poboación ao pé das estribacións montañosas e próximas ao mar nas chairas aluviais de menores pendentes, e polo tanto máis fáciles de cultivar ou "humanizar" (teorías clásicas sobre o modelo de asentamento para Galicia).

Nalgunha das parroquias do termo municipal, este sistema de asentamentos incluso se estende a cotas máis elevadas, en localizacións de maior pendente, dado o grao de benignidade que presentan as condicións climáticas nun val ao abrigo dos principais ventos mariños e dos ventos fríos do norte. Así pois, na parroquia de Ribasieira, os asentamentos, acadan as cotas máis elevadas nun val que se abre en dirección sur-suroeste. Porén, esta situación, é unha herdade doutros tempos e doutras esixencias do territorio que non son as que se demandan na actualidade, e que están a ser motivo de que estes asentamentos sexan os que máis poboación están a perder de todo o concello. Esta tendencia negativa puidera atopar a solución nunhas políticas baseadas no turismo natural, para o cal a ampla extensión do concello ofrece enormes vantaxes.

No tocante á estrutura física desta comarca, queda condicionada por unha serie de factores naturais, salientando a serra do Barbanza como condicionante ás comunicacións polo leste do concello de Porto do Son, e limita a inclusión deste na comarca do Barbanza.

Esta serra que salienta polo seu aspecto imponente ten, á súa vez, un valor natural e singular moi elevado.

Os ríos de percorrido curto pola proximidade da costa, descargan as choivas acumuladas na serra de forma rápida. Algún destes ríos de maior percorrido abren pequenos vales de orientación preferente, que como se dixo anteriormente, serven de asentamento para diversos núcleos de poboación.

No ámbito socioeconómico, as relacións coa veciña comarca do Barbanza son máis fortes do que cabe esperar a simple vista, e mesmo existen algúns servizos mancomunados no que participa o concello de Porto do Son.

Outro destes factores que son condicionantes do modelo de asentamento, é a ría que, á súa vez, serve de soporte para o desenvolvemento da maioría das actividades nas que se asenta a base

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

D. José Manuel González Gallo

28 ABR. 2016

económica de toda a comarca. Dende antigo a vinculación co mar e coas industrias que del se derivan, foron o tópicos dominante, ao igual que noutros moitos concellos que contan con litoral, tendo o mar como principal recurso. A desembocadura do río Tambre en Noia introduce ao amplo anfiteatro que se configura nos arredores da serra do Barbanza e a de Outes que cerra a comarca polo norte.

Para concluír esta análise da comarca, citamos os datos expostos no capítulo da descrición da xeoloxía e da xeomorfoloxía, xa que en toda a bisbarra desta comarca pódense atopar elementos naturais froito da evolución natural dos axentes de erosión (moi fortes o eólico, e o hídrico) que modelaron unhas formas espectaculares de por si.

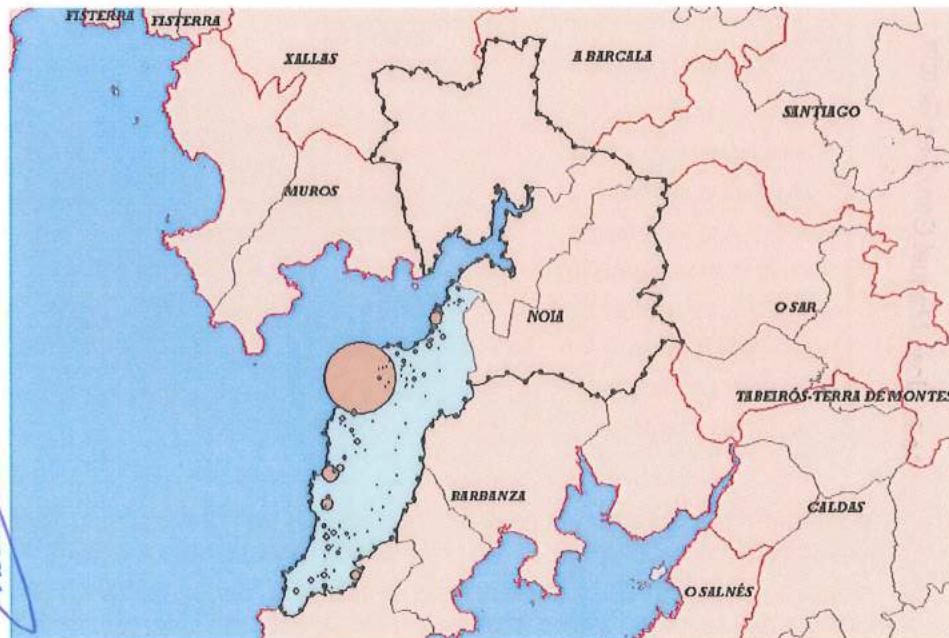
3.1.3. A ESTRUCTURA E XERARQUIZACIÓN PARROQUIAL

O concello de Porto do Son está configurado por dez parroquias (*san Pedro de Baroña, santa María de Caamaño, san Sadurniño de Goiáns, santa Mariña de Xuño, san Martiño de Miñortos, san Pedro de Muro, santa María de Nebra, san Vicente de Noal, santo Estevo de Queiruga e san Fins de Ribasieira*, todas elas con matices salientables, en función da súa situación xeográfica.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno de Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

O modelo de asentamento que se pode apreciar para cada unha das parroquias vai a estar moi condicionada pola influencia duns factores que se poden dividir de xeito máis xeral en dous grupos:

Naturais (proximidade ao mar, pendentes, clima, etc...). Neste sentido, os factores máis destacados para Porto do Son van a ser, por un lado a vinculación directa co mar, tendo moi presente sempre a montaña, xa que acada altitudes moi elevadas (Serra do Barbanza) en relación coa proximidade a respecto da costa.

Antrópico (infraestrutura viaria, etc...), son fundamentais á hora de comprender as relacións que se dan dentro do concello a este nivel. Dende o punto de vista da evolución e dinámica dos asentamentos nos últimos anos, pódese asegurar que teñen un peso máis forte na evolución da estrutura xerárquica en canto que experimentan cambios máis rápidos que aqueles outros.

No tocante á estrutura que se pode observar en cada parroquia, estes factores van a xogar un papel fundamental que nos vai a servir para unha posterior análise máis detallada para entender

28 APR 2016
 O artellamento entre os distintos núcleos de poboación que integran a totalidade de cada parroquia.

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II. A xerarquía que se establece entre as parroquias vén dada, basicamente, polo groso da poboación que reside en cada unha delas, así como das dotacións e servizos, que se localizan nas zonas próximas ás aglomeracións máis importantes. Dende esta consideración é lóxico pois, que sexan as parroquias que contan cun núcleo urbano (**Goians e Noal**) as que teñan asignadas unha orde xerárquica maior pois en grande medida, atraen á poboación do seu contorno, ben dunha forma permanente (xente que se despraza a residir de xeito permanente ao urbano) ou a través de movementos pendulares, que tamén afectan aos concellos do ámbito comarcal, cuns núcleos rurais próximos que procuran os servizos que ofrece o medio urbano.

Certo é que algunhas parroquia deste rural próximo, teñen unha dependencia case que total dos núcleos urbanos, xa que os criterios de autoabastecemento e sostibilidade doutras épocas atopan serias dificultades nos modos de vida actuais.

Estes núcleos rurais de menor peso, tanto se falamos da xerarquía como da cantidade de poboación, teñen un papel moi pequeno pero con todo son acubilladores de fermosas paisaxes que conservan en grande medida a tradición e polo tanto, pódense considerar portadores de valores culturais de grande importancia.

O mapa de densidades de poboación, para cada unha das parroquias, constitúe un indicador esencial desta xerarquía funcional da que estamos a falar.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Nome	Densidade
XUÑO (SANTA MARÍAIA)	95,05
CAAMAÑO (SANTA MARÍAIA)	96,04
QUEIRUGA (SANTO ESTEVO)	175,68
RIBASIEIRA (SAN FINS)	10,90
NEBRA (SANTA MARÍAIA)	49,40
GOIANS (SAN SADURNIÑO)	205,21
MIÑORTOS (SAN MARTIÑO)	130,61
MURO (SAN PEDRO)	80,55
NOAL (SAN VICENTE)	266,78
BAROÑA (SAN PEDRO)	58,86

Mapa e cadro sinóptico das densidades do concello de Porto do Son, onde salientan polas súas densidades as parroquias que acollen os núcleos urbanos de poboación.

A elevada densidade de poboación que presenta a parroquia de santo Estevo de Queiruga, obedece a que se trata dunha parroquia con moi pouca extensión de monte e que posúe un grande atractivo de cara ás novas edificacións, xa que nos últimos anos estívose a construír de forma considerable, vinculado en moitos casos a un aproveitamento turístico.

3.1.4. CARACTERIZACIÓN DAS PARROQUIAS:

A parroquia, pese a non ser unha división administrativa con recoñecemento xurídico, ten unha relevancia moi grande na distribución dos asentamentos en toda a Galicia. A orixe da división parroquial data de tempos moi antigos e polo tanto cun grande calado na xente e no modelo de asentamentos, en definitiva. A seguir pois, utilizaremos a parroquia como unidade básica para o estudo dos asentamentos, entrando en unidades de maior detalle, se así fose preciso. O núcleo de cada parroquia vai a estar constituído, na maioría dos casos, por un lugar central que adoita ser onde se atopa a igrexa parroquial, pois temos que ter sempre presentes que a propia división en parroquias estableceuse por motivos eclesiásticos.

Nunha primeira aproximación xeral, as parroquias presentan diversidades, en función da súa localización e da súa estrutura interna, respecto dunha serie de factores.

28 ABR. 2016

Xa que cada parroquia, presenta características individualizadas respecto aos asentamentos que nela se acollen, así como da disposición que presentan sobre o territorio, faise de seguido unha aproximación máis individualizada para cada unha delas.

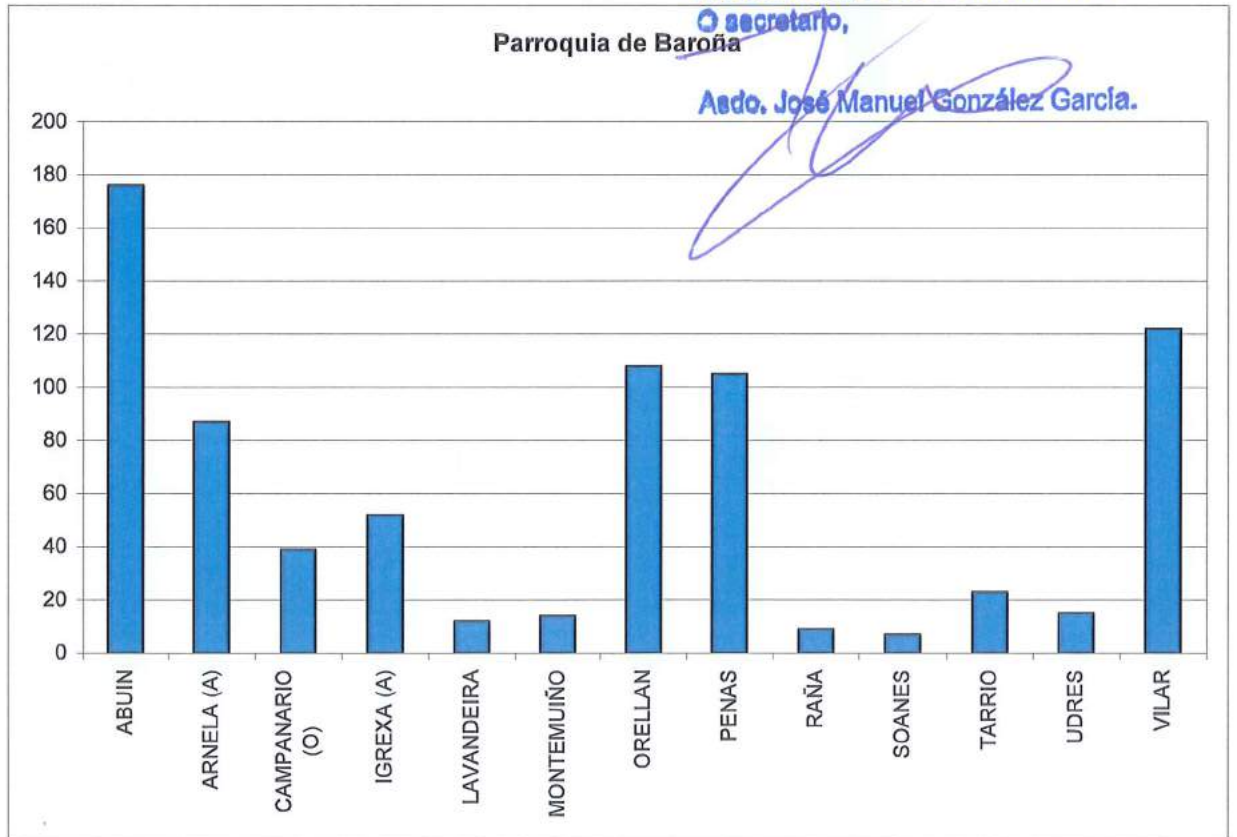
Fernando García-Fente Varela

3.1.4.1. Parroquia de san Pedro de Baroña

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Entidades de poboación (datos 2008)

Está situada nunha zona, máis ou menos central, con respecto ao conxunto do concello. A súa delimitación axústase a un trazo que vai dende a costa ata o límite que marca a serra do Barbanza, co veciño concello de Boiro, polo leste. A morfoloxía do territorio segue a tónica que se presenta para a maioría das restantes parroquias, cun predominio da influencia do litoral no modelo de asentamento.

Ademais deste elemento tan importante como é o mar dende tempos moi antigos (Castro de Baroña), tamén salientan outros elementos de carácter físico como a profusa rede hidrográfica. Na zona máis ao leste desta parroquia teñen a cabeceira dous dos ríos máis importantes como o Quintáns e o Sieira. Na parte da serra da Barbanza no sector máis oriental, salienta unha pequena elevación prelitoral anterior á serra que ten a súa máxima excepcionalidade nun pico elevado (monte Enxa), no que se atopa un posto de salvamento marítimo.

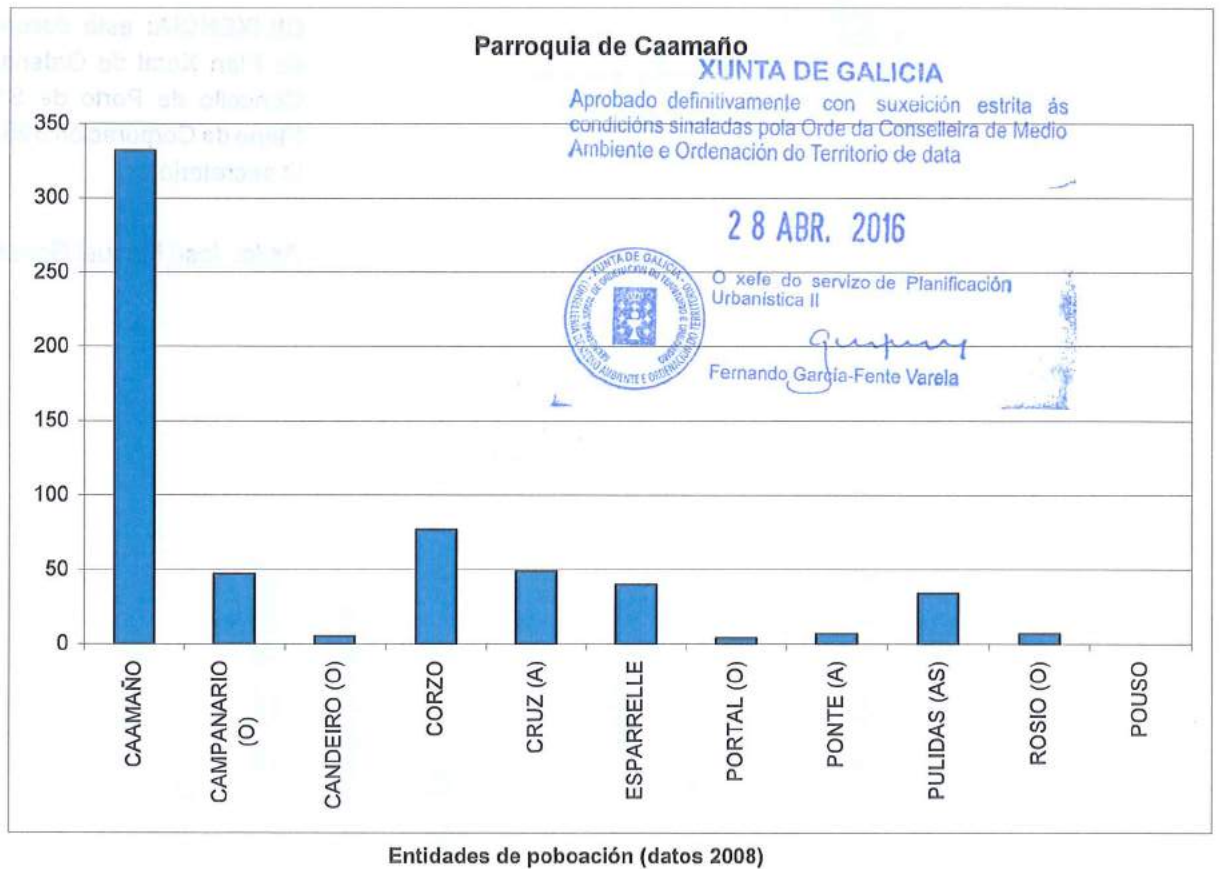
En canto ao modelo de asentamento da poboación, a proximidade á costa caracteriza a maioría dos asentamentos. A estrada AC-550 constitúe un eixe artellador, aínda que non acolle a importancia que se manifesta noutras parroquias, xa que aquí pódense observar núcleos que penetran nunha depresión cara ás terras máis interiores en lugares como Penas, Tarrío, Orellán, etc...

En todo caso, non deixa de sorprendere a elevada cantidade de terreo que aínda se dedican aos labores propios do agro galego.

Por outro lado, nos últimos anos, preto da estrada e próximos ao litoral, apareceron edificacións de nova planta que se sitúan un tanto á marxe da legalidade.

3.1.4.2. Parroquia de santa María de Caamaño

A situación dos asentamentos dispostos de forma case que lineal ao longo de dous eixes principais, a estrada AC-550 e os entrantes en dirección leste que constitúen os ríos de Rego de Corzo e Curral de Abaixo.

O modelo de asentamentos concéntrase unicamente no sector litoral, constituíndo unha agrupación bastante consolidada, onde podemos atopar servizos urbanos como o saneamento na agrupación configurada cos lugares da Cruz, Campanario, Caamaño, e Portal. Nos últimos anos, as construcións de nova planta próximas ao bordo litoral case que constituíron un novo núcleo de poboación de ámbito máis disperso.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

28 ABR. 2016

3.1.4.3 Parroquia de san Sadurniño de Goians

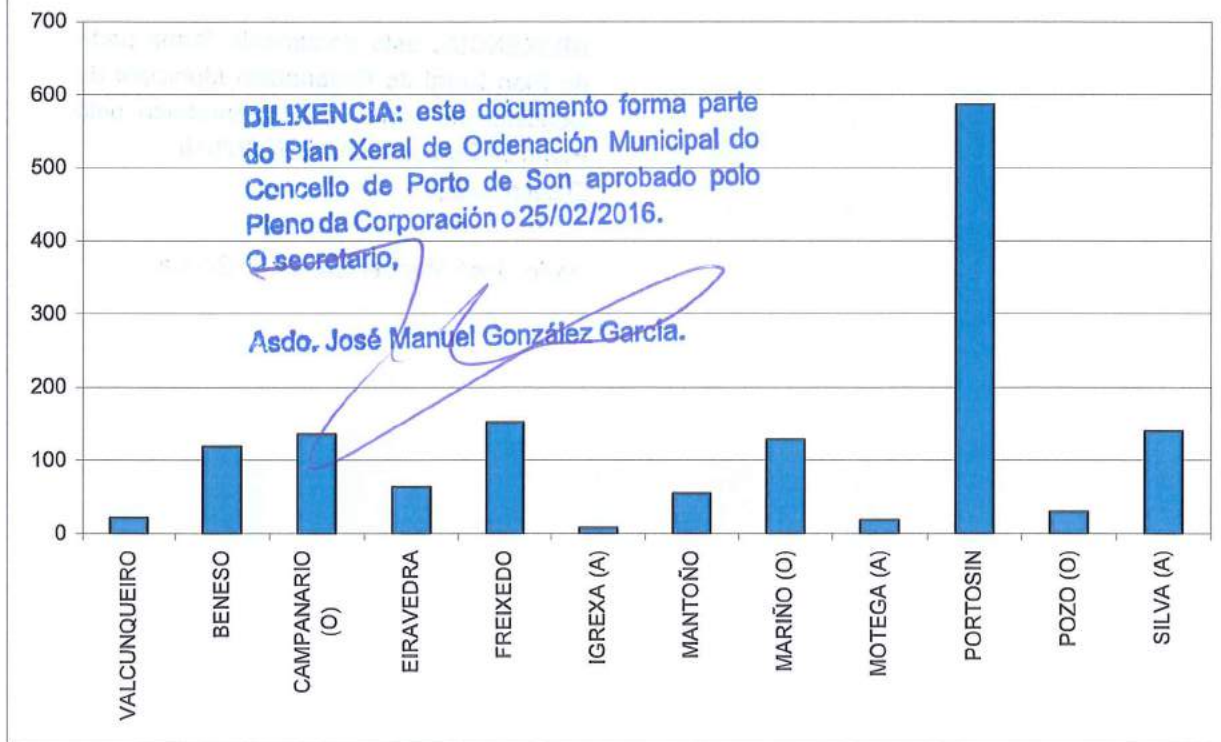

O xefe do servizo de Planificación

Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Parroquia de Goiáns

Entidades de poboación (datos 2008)

Limita ao norte coa parroquia de san Martiño de Miñortos, ao sur con santa María de Nebra, ao leste co concello de Lousame, e ao oeste coa ría de Muros e Noia. É unha parroquia que ten a maioría do seu efectivo demográfico, xirando arredor dunha banda costeira ao pé dunha pequena planicie formada por un nivel antigo de praia.

Neste espazo a medio camiño entre o medio urbano de Portosín e a zona rural dos asentamentos máis periféricos, aínda se poden observar toda unha serie de terreos dedicados a unha grande variedade de usos tradicionais que se poñen de manifesto nun amplo mosaico de terreos agrícolas que, sen dúbida, transmite un alto valor paisaxístico para esta parroquia.

De igual xeito que no resto das parroquias con fronte litoral, o modelo de asentamento presenta dúas realidades ben diferenciadas. Dun lado, os asentamentos máis tradicionais atópanse nunha localización a media ladeira arredor ao espazo agrario que se forma ao pé da serra da Barbanza e que se ve regado por pequenos regatos case que perpendiculares ao bordo litoral. Doutro lado, atopamos unha serie de asentamentos case que todos de recente formación, próximos á zona costeira con edificacións de tipoloxías alleas ao sistema de núcleos tradicionais e que teñen unha relación moi directa coa vivenda de segunda residencia. Como exemplo destes últimos casos, deberíamos falar de Eiravedra, O Pozo é o caso máis especial de Cadeiras que se presenta como unha urbanización intensiva sobre un espazo litoral sensible. A delimitación que se faga deste espazo, dende o plan xeral, será a de recoller a edificación xa consolidada, sen que se permitan novas ocupacións no espazo costeiro máis inmediato. Todos estes crecementos, así como os que se xurdan arredor do solo urbano de Portosín, vense apoiados directamente sobre a estrada autonómica AC-550.

Como asentamentos cunha forte identidade tradicional, hai que salientar os núcleos da Silva e Beneso, nos que se aprecia unha estrutura agraria apoiada en socalcos, debido á forte pendente da zona.

28 ABR. 2016

3.1.4.4. Parroquia de San Martiño de Miñortos

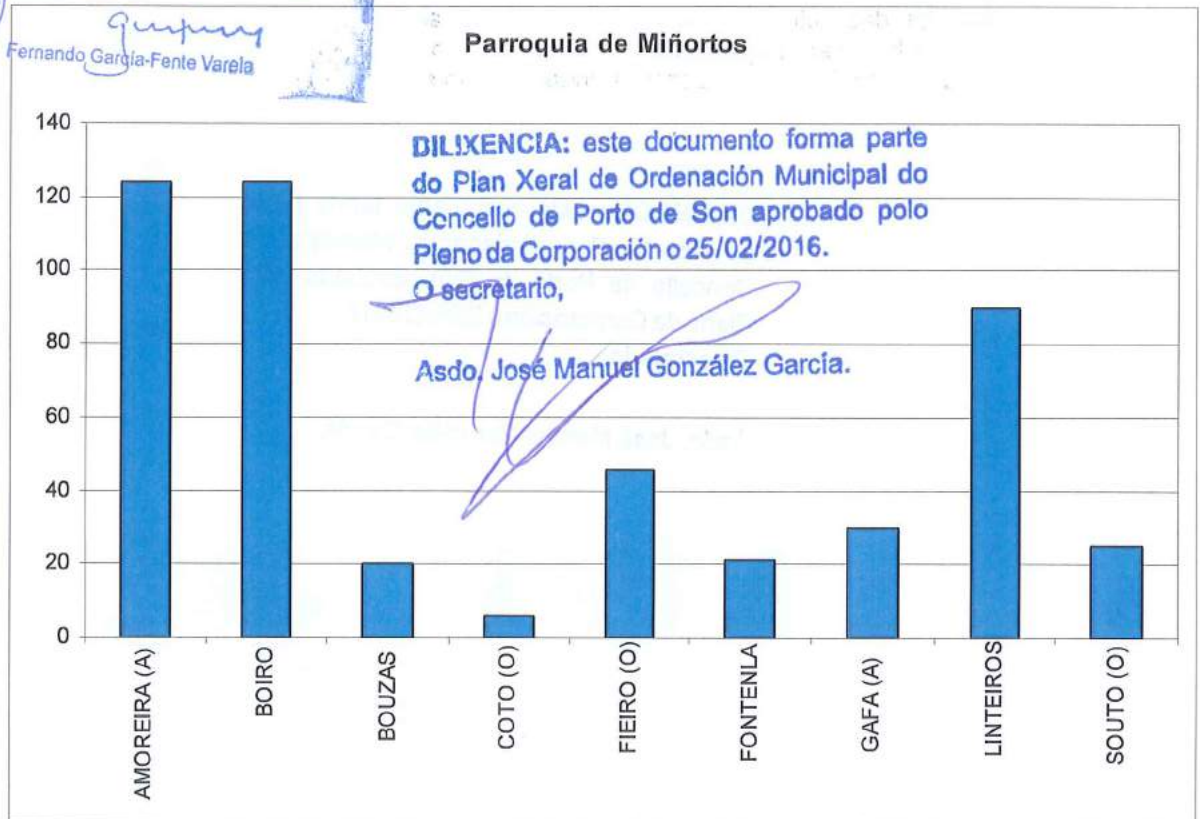
Xefe do servizo de Planificación

Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Parroquia de Miñortos

Entidades de poboación para (datos 2008)

É a parroquia máis setentrional do concello. As relacións co veciño concello de Noia, adquiren aquí un apego especial, xa que o entramado das edificacións se prolonga dun concello a outro, presentando unha solución de continuidade que se manifesta en asentamentos, de morfoloxía lineal, seguindo sempre as principais vías de comunicación, neste caso a (AC-550). A tal definición responden sobre o plano, lugares como Frieiro e Boiro que se continúan no veciño concello. A distribución dos núcleos de poboación, dentro da parroquia, atende en base sobre unha estrutura agrícola, onde os asentamentos forman un contorno que delimita no centro hortas e terreos de grande valor agrolóxico e mesmo ecolóxico-ambiental.

En xeral todo o concello, conta cun alto potencial arredor da franxa litoral que presenta a súa porción nesta parroquia sobre o espazo comprendido entre o núcleo da Gafa, xa na parroquia de Goiáns, e o da Telleira na zona de Punta Batuda, ao norte do concello.

A parroquia de Miñortos, ten varias centralidades, en canto a equipamentos, que constitúen un lugar de encontro para os veciños. A maior centralidade, correspondería a un aglutinamento de lugares como Amoreira, Fontela, Linteiros e Souto (neste último onde se atopa a igrexa parroquial).

Non entanto, ao lado do bordo litoral e contando cunhas perspectivas moi favorables de cara a un posible desenvolvemento do turismo, atopamos uns equipamentos hostaleiros e de cámping (Punta Batuda) que veñen a confirmar un certo auxe deste tipo de actividades.

As estruturas territoriais que rexen a organización desta parroquia son as seguintes: a costa onde se organizan novos crecementsos urbanísticos, sobre todo nas proximidades da praia de Ornanda e a expansión de Linteiros, cunha edificación caracterizada por ser estar vinculada, na súa maioría, a segunda residencia. O val agrario, que dende o norte se estende ata o límite que marca o río Ornanda, na zona sur da parroquia e que cara ao leste abrangue o veciño concello de Lousame. Este espazo agrario vese completado na definición dun modelo de asentamento tradicional característico pola existencia dun ámbito de uso forestal (ager + saltus). Arredor a

28 ABR. 2016

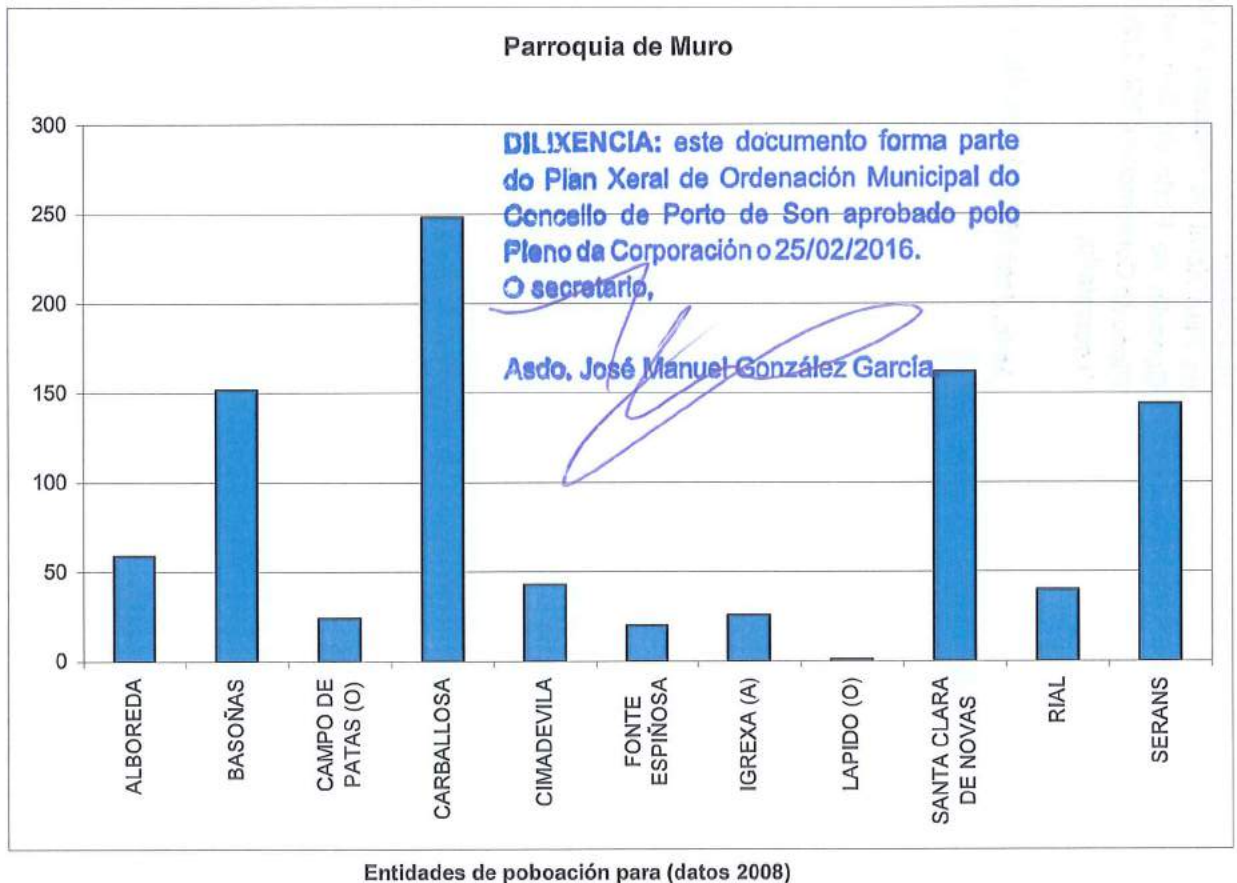
este sistema de zonas agrarias e espazos forestais, atopamos os núcleos propiamente de carácter tradicional e que se reflicte claramente a través da interpretación do plano.

Algunhas das actuacións a considerar para esta parroquia, pretenden conseguir unha serie de espazos libres ao longo da costa dende o núcleo de Gafa ata Punta Batuda. Nesta zona, arredor ao núcleo da Telleira propónse a creación dun novo espazo libre que contribúa ao contacto co litoral, nesta zona.

Na contorna da praia de Ornanda e o cámping de punta Batuda é preciso dotar de espazos libres suficientes, xa que esta zona amosa unha elevada intensidade de ocupación no período estival.

Preservar a estrutura dos núcleos tradicionais con identidades diferenciadas, de xeito que se contribúa a garantir a permanencia da estrutura agraria existente como valor de recurso futuro. Esta estrutura de núcleos diferenciados dentro dunha estrutura agraria bastante ben conservada contribúe, de igual xeito, ao establecemento dunha paisaxe moi nidia dentro do contesto de bordo litoral que posúe este concello.

3.1.4.5. Parroquia de san Pedro de Muro.

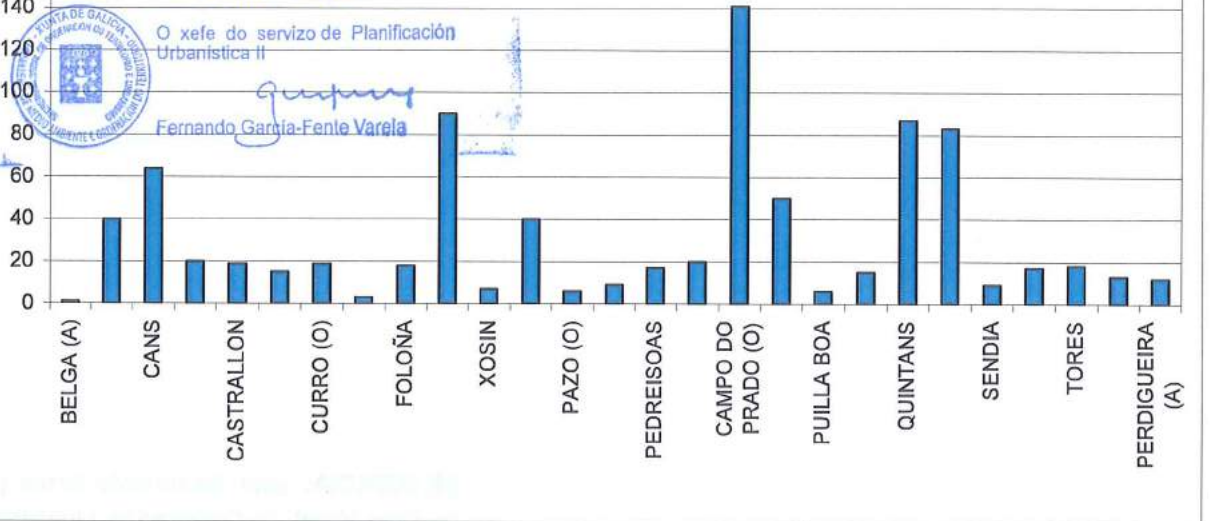
Está situada na zona máis meridional do concello, limitando co veciño concello de Ribeira polo sur. A topografía do concello adoita unha morfoloxía bastante chaira con elementos físicos de elevado interese como o é todo o bordo litoral e sobre todo a lagoa de Muro, elemento catalogable, dado o seu interese ecolóxico. A pesares deste elevado valor ecolóxico, os terreos incluídos dentro da área da Rede Natura están a ser invadidos por un uso edificatorio, un tanto á marxe da legalidade. A tal efecto, atopamos unha elevada cantidade de vivendas que se viñeron a construír nos últimos anos e que se atopan nesta situación de desamparo legal e que terán que ser revisadas, na medida do posible, para que o Plan lles poida dar acollida legal para poñer fin a este desastre do proceso edificatorio que se está a constituír.

3.1.4.6. Parroquia de Santa María de Nebra.

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,
Xosé Manuel González García.

Conta con concentración parcelaria de datas moi recentes, igual que a veciña parroquia de Noal, só que esta tena feita dende hai un chisco máis de tempo.

Dende unha aproximación xeral ao conxunto da parroquia, Nebra conta cunha pequena porción do litoral do concello, concretamente un areal próximo a punta Aguieira e dende esta cara o norte.

Este areal de grande calidade ecolóxica, configúrase arredor dunha pequena desembocadura dun curto río (Cans) que se une uns metros atrás co seu principal afluente, o rego de Quintáns.

Na aproximación ao modelo de asentamento desta parroquia, chama a atención que a maioría dos asentamentos sitúanse nunha franxa, máis ou menos chaira próxima ao bordo litoral e aos núcleos de poboación máis importantes (urbanos) de todo o concello, como Porto Son e Portosín. O lugar de Calo máis ao leste parece escapar un pouco desta tónica para meterse nos dominios da serra do Barbanza. A pesar de que para a economía destes asentamentos, a agricultura ten cada vez menos peso, a concentración parcelaria e a mesma localización de cada un deles ao longo das ladeiras de pequenos outeiros e zonas máis elevadas, fan evidente a tradición de deixar as terras máis fondas e de maior valor agrolóxico para os cultivos.

Se facemos unha análise máis pormenorizada do modelo de asentamentos, en canto atendemos á súa distribución no territorio, temos que facer unha serie de diferenciacións. En primeiro lugar, temos que falar dos asentamentos situados nas proximidades da costa e da estrada AC-550 que presentan unhas edificacións máis dispersas e onde se atopan previsións de solo para actividades industriais. No lugar de Prado, atopamos tamén unha serie de equipamentos coma o campamento xuvenil de Virxe de Loreto e unha pista deportiva. Aínda que a parcelaria tamén afecta esta zona, ten maior interese o criterio urbanístico.

Un segundo nivel dos asentamentos, de orixe máis tradicional, estaría formado por unha especie de anel que rodea aos terreos de cultivo. A este anel, circunscríbense unha serie de asentamentos conformando un entramado continuo e no que se diferencian varios lugares a nivel estatístico. Estes lugares tenden todos a espallarse ao longo dos principais eixes de comunicación e continuar coa súa expansión, completando a malla que se configura ao seu arredor. En último lugar e para completar o comentario sobre os asentamentos desta parroquia, aparecen os lugares máis adentrados na serra, do cal o lugar de Calo representa o mellor

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística

exemplo, ademais do de Sendia. Estes núcleos presentan un tamaño de poboación moi pequeno e en clara regresión.

O resto da superficie da parroquia que se inxire na denominada serra do Barbanza, non presenta as condicións nin atractivos para que se poida desenvolver ningún outro asentamento.

Pasais sobre o rego Quintáns utilizados para salvar o río nos labores da agricultura tradicional e para cargar os sacos da moenda dende ou cara o muíño hidráulico. Na segunda imaxe pódense observar algúns dos métodos utilizados (canle do río formigonada) polas obras da concentración parcelaria para cruzar o río do que se abastece esta parroquia e mesmo os principais núcleos urbanos do concello.

Detalle dun rueiro empedrado no núcleo da Puilla.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

28 ABR. 2016

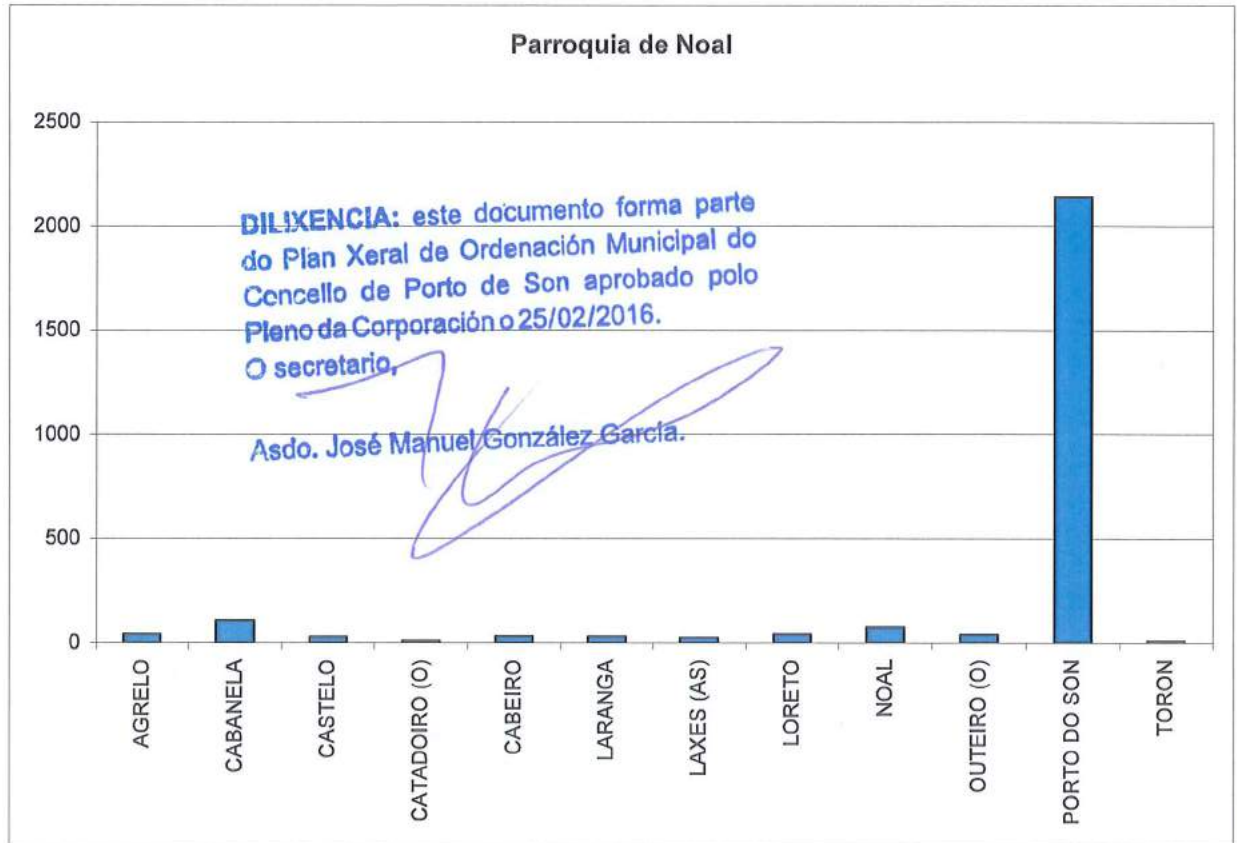
MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

Mano de Manolo García-Fente Varela

3.1.4.7. Parroquia de san Vicente de Noal

Entidades de poboación para (datos 2008)

De igual xeito que a parroquia de Nebra, Noal ten concentración parcelaria dende hai un chisco máis de tempo. Estas dúas parroquias son, de feito, as únicas de todo o concello que contan con esta reforma do solo. Cousa que por outro lado non nos parece de agrado, xa que se viñeron a poñer fin a toda unha serie de paisaxes e de morfoloxías agrarias que deviñan de tempos ancestrais.

A estrutura do relevo para esta parroquia, diferencia tres niveis que se veñen a repetir máis ou menos en todo o concello. O litoral, a media montaña e os terreos chairros, van a ser os condicionantes esenciais para a aproximación á súa estrutura orgánica.

A xerarquía do modelo de asentamentos, presenta un núcleo urbano totalmente consolidado e completo de servizos que actúa, polo tanto, de polarizador para toda a parroquia e mesmo para o nivel de todo o concello.

As dúas estruturas que organizan o territorio desta parroquia, xiran arredor do núcleo urbano de Porto do Son e aos asentamentos que se sitúan nas zonas máis chairras, onde se estableceu o proceso de concentración agraria. Non entanto, esta nova estrutura agraria, está a ser utilizada por algúns dos habitantes como novas oportunidades para o feito edificatorio cando se prohibe por parte da lexislación sectorial. Dende a vista aérea, a nova estrutura que presenta este territorio, presentando formulacións ortogonais nas novas estruturas do viario que choca con toda a estrutura ancestral do concello e das tipoloxías de asentamentos tradicionais. Ao longo dos últimos anos en toda esta zona de concentración parcelaria, foi onde aumentaron en maior medida as edificacións de nova planta. A estrada **AC-550**, igual que ocorría na parroquia de Nebra, está a ser constitufnte dun eixe definidor do entramado da edificación.

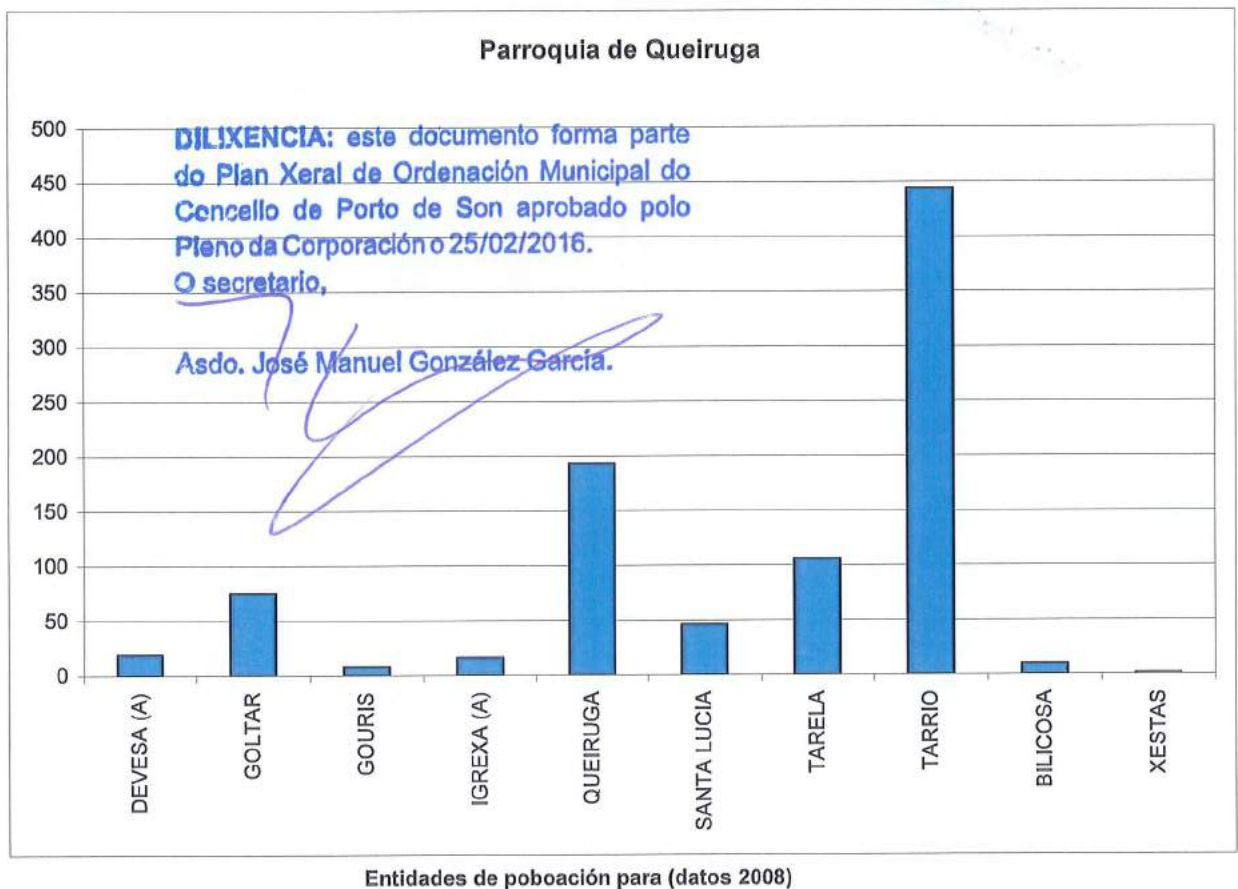

28 ABR 2016

A parroquia de Noal comparte similitudes coa de Nebra na estruturación do espazo agrario, onde unha serie de núcleos de pequena identidade e con carácter tradicional se atopan a medio camiño entre os terreos produtivos e as zonas de explotación forestal, seguindo o esquema típico do modelo de asentamento tradicional. As vías abertas pola concentración parcelaria con trazados ortogonais, levaron nos últimos anos á aparición de novas vivendas apoiadas sobre estes, contribuíndo á dispersión da edificación e que se deberá corrixir dende a elaboración do presente documento.

Na zona próxima ao cemiterio parroquial e do outro lado da estrada Ac-550, no lugar coñecido como O Eiteiro da Tarela, situarase unha ampla zona dotacional.

3.1.4.8. Parroquia de san Estevo de Queiruga

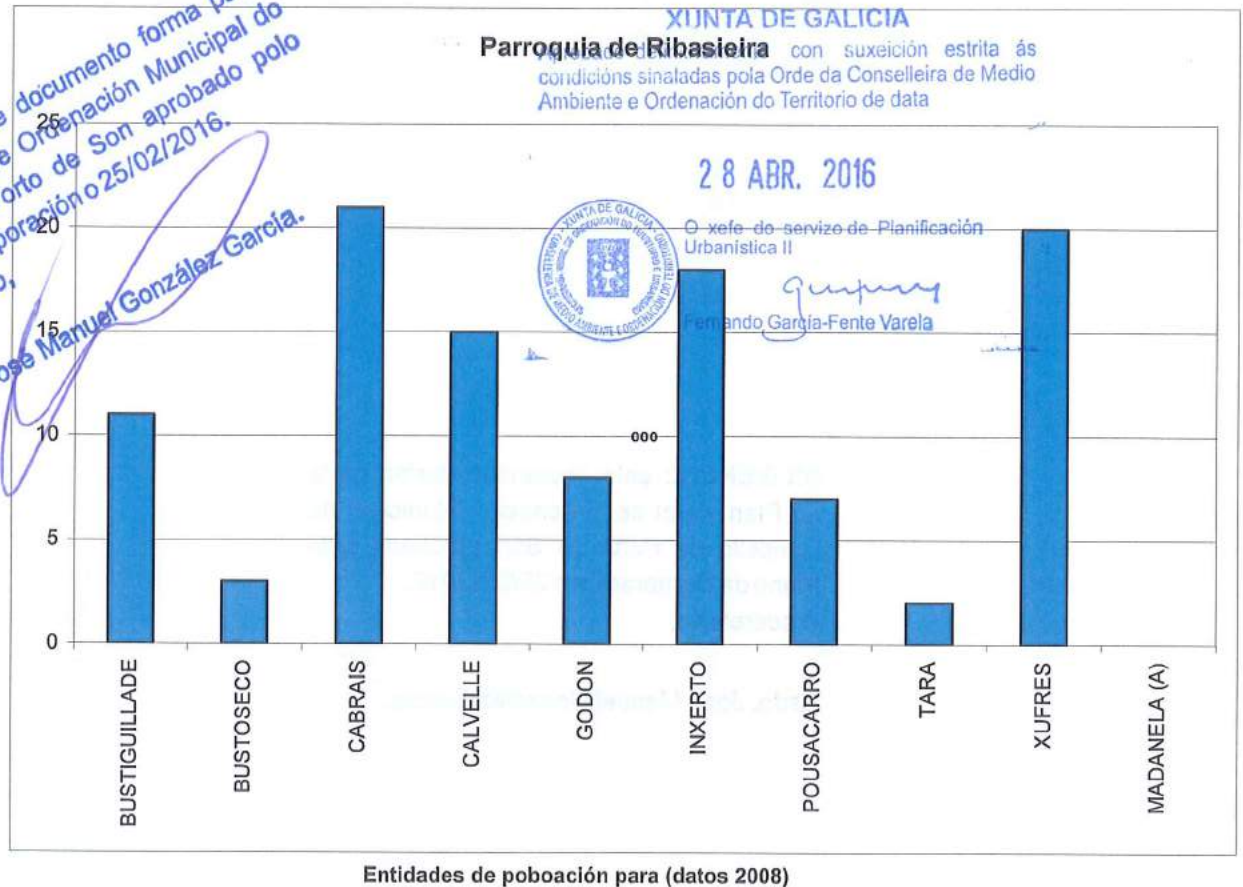
Está situada aproximadamente, nunha situación central do litoral de Porto do Son. Ten un impresionante areal bañado polo Atlántico e protexido por unha serie de saíntes naturais como o son a punta Porcalleira, a punta das covas e, ao norte, a punta pombal ou punta do dique.

O esquema territorial é semellante ao das parroquias limítrofes e a mestura entre as planicies, o litoral e a montaña, é constante. A estrada AC-550 aparece como un claro eixe vertebrador da estrutura e malla da parroquia. Os distintos asentamentos aparecen dispostos arredor dela, nunha solución de continuidade da que só escapan algúns lugares de carácter totalmente illado como Gourís e as Xestas. A proximidade do litoral, xunto á fermosura da paisaxe, están a provocar que aparezan unha grande cantidade de edificacións de nova planta nos últimos anos. Nalgúns casos estas novas edificacións, mesmo se sitúan en espazos moi próximos á liña de costa, constituíndose en accións ilícitas. Tamén chama a atención algúns equipamentos deportivos en zonas próximas de monte. O carácter da parroquia é, na súa maioría, rural aínda que na actualidade se están a observar novas edificacións que obedecen a unha tendencia clara no aumento da segunda residencia.

3.1.4.9. Parroquia de san Fis de Ribasieira.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,
Asdo. José Manuel González García.

É a que presenta uns maiores índices de regresión en canto ao total da súa poboación. Na súa estrutura territorial, o primeiro que chama a atención sobre o resto das parroquias do termo municipal, é que non ten ese contacto co litoral que tanto se menciona. Os condicionantes físicos son, polo tanto, distintos e o factor orográfico xunto co río Sieira, van ser os grandes condicionantes á hora de tentar facer unha aproximación á morfoloxía do territorio e ao modelo de asentamento.

O val que abre o río Sieira en todo o territorio, dá acollida a unha serie de asentamentos que se sitúan, a media ladeira e na maioría dos casos, cunha orientación preferente nas ladeiras de maior insolación.

Se observamos o plano de hipsometrías do concello, vemos como o val do río Sieira se abre en dirección nordés, co cal, os ventos de dirección predominante van a ter unha compoñente suroeste. Este factor fai que ao ser un val orientado a ventos relativamente suaves e ao abrigo da serra con respecto dos ventos do norte, ocasiona que os asentamentos acaden nesta parroquia altitudes medias bastante máis elevadas que o resto do territorio, próximos ao bordo litoral.

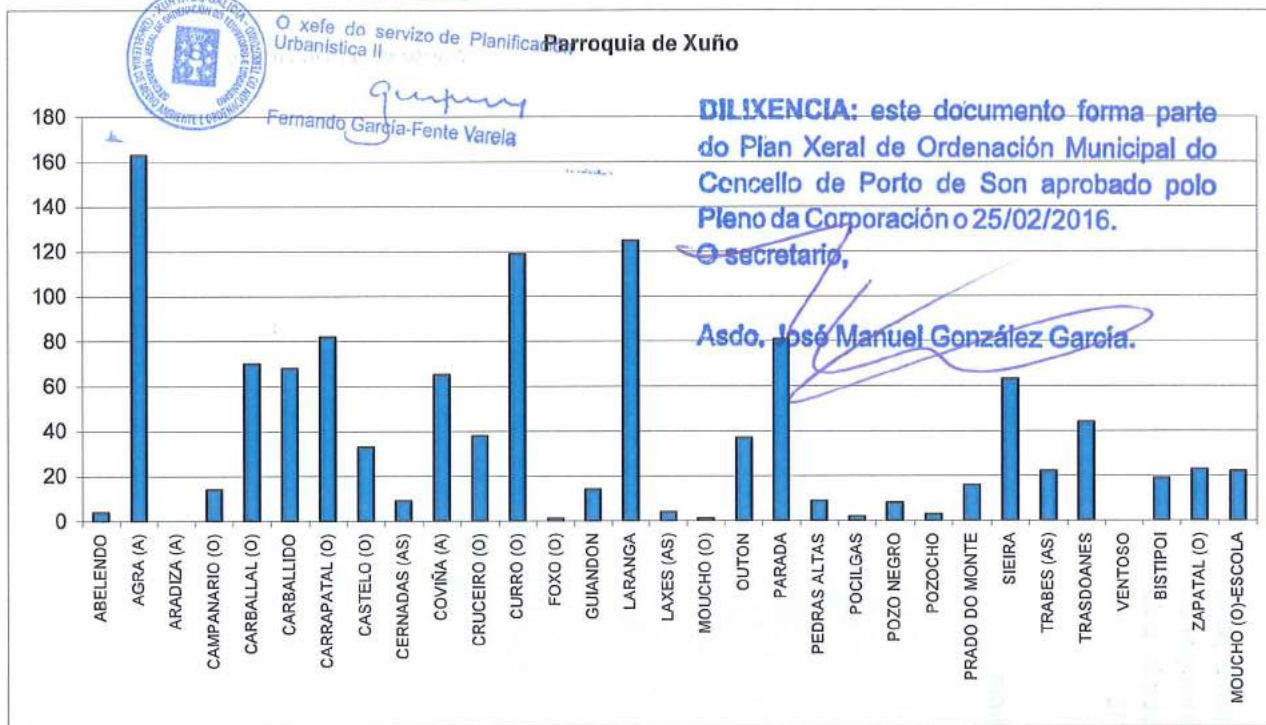
A estrutura dos asentamentos é concentrada nas edificacións pero dispersa en canto á localización dos distintos lugares no territorio. Os valores naturais salientan pola súa esgrevidade como a existencia dunha ferverza de 20 metros de salto aproximadamente.

A situación da igrexa e do cemiterio totalmente illados, con respecto ao resto de asentamentos, chama sen dúbida a atención, xa que ademais aparece a carón do río Sieira. Polo tanto, a xerarquía funcional dos asentamentos non está tan clara como para outras parroquias, ao depender, en maior medida, dos servizos que lles poden ofrecer os ámbitos urbanos. Os asentamentos son todos de longa tradición e chama a atención o elevado grao de mantemento dos terreos de cultivo, dadas as dificultades da zona. Toda esta parroquia ten unhas condicións naturais propias, dignas dunha protección natural de carácter especial.

3.1.4.10. Parroquia de santa Mariña de Xuño

28 ABR. 2016

Entidades de poboación para (datos 2008)

Xunto coa parroquia de san Pedro de Muro, constitúen as parroquias máis meridionais do concello. A influencia do litoral predomina sobre os demais elementos físicos, aínda que coa serra sempre como telón de fondo. Ademais dos grandes areas presentes en case que toda a costa, rectilínea entre estas dúas parroquias, conta tamén cunha lagoa costeira de grande valor ambiental e ecolóxico. A lagoa de Xuño que xunto coa de Muro, están dentro dun amplo espazo da Rede Natura.

Na estrutura territorial, a estrada que vertebra todo o concello tamén ten a súa impronta en Porto do Son, de xeito que os principais núcleos de poboación acubíllanse ao longo desta estrada principal, configurando un entramado grande, no que nos últimos anos se levantaron edificacións de xeito un tanto ilícito, xa que mesmo se insiren nos dominios da Rede Natura.

O propio val do río Sieira, aparece como outro estruturante natural de forte peso específico, xa que configura un val de enorme beleza, tanto pola paisaxe natural como cultural, representada pola acción da man do home sobre estas terras.

Algunhas construcións como por exemplo un equipamento deportivo, aparece na primeira liña de costa, cousa que non parece que sexa o máis axeitado.

Os asentamentos que se sitúan na marxe da estrada AC-550 son os que presentan un maior peso na estrutura desta parroquia, pero tamén cabe sinalar que máis ao leste se atopan outros asentamentos de menor entidade e que están en relación cos da veciña parroquia de Ribasieira e que orientan os seus faceres cotiás arredor ao río Sieira. Estes asentamentos, teñen unha vinculación moi forte cos sistemas de agricultura tradicionais e presentan unha tendencia da dinámica poboacional regresiva.

3.1.5. Os asentamentos de poboación

O medio rural de Porto do Son presenta unha grande variedade en canto á morfoloxía e tipoloxía dos asentamentos que podemos atopar. Esta diversificación responde a un xogo das variables que interactúan e determinan o carácter de cada asentamento, sendo estes os elementos claves para garantir a configuración interna das parroquias e a xerarquía que entre elas se establece.

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación

O elevado número de asentamentos, que por outro lado podemos atopar neste concello, introducen uns matices que de seguro son obxecto de análises de tipo máis pormenorizados.

Fernando García-Fente Varela

LITORAL

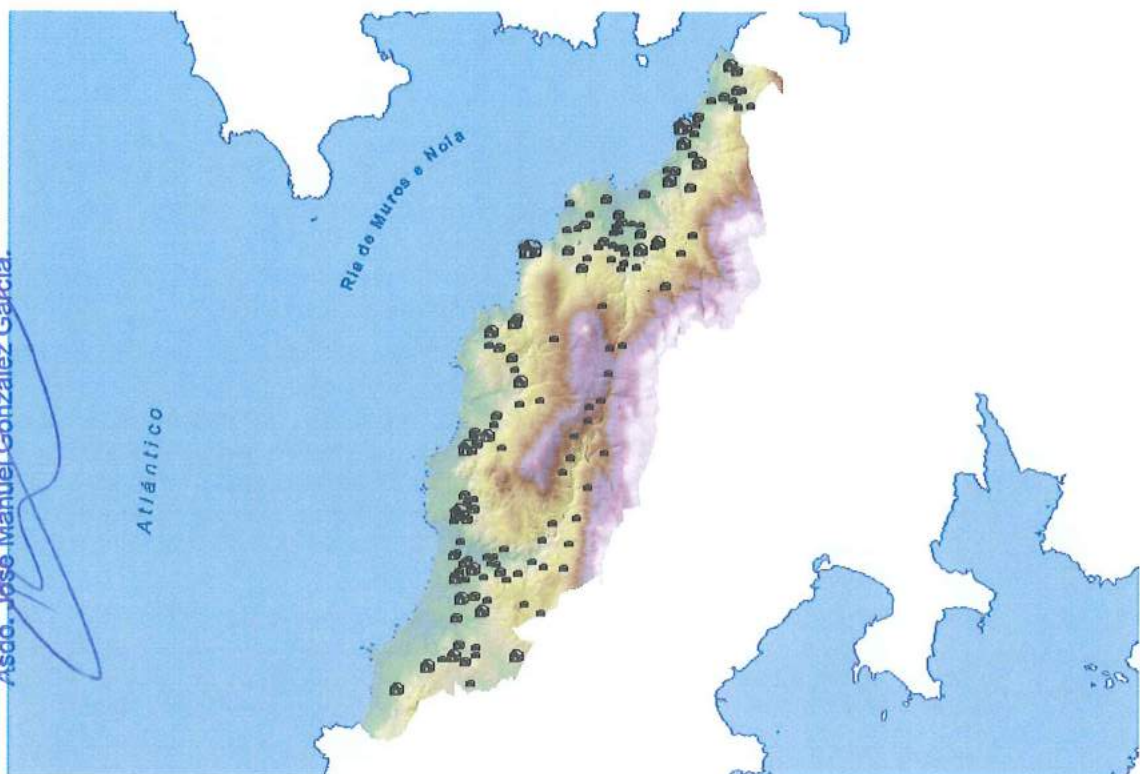
SERRA DO BARBANZA

Fig 2: A media de altitude dos asentamentos de Porto do Son sitúanse moi próxima ao nivel do mar. Nesta figura, obsérvase que canto máis nos aproximamos ao litoral, a agrupación (que indica un elevado número de asentamentos nesa clase de cota) aumenta de xeito considerable.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Nesta figura, observamos de xeito moi global a estrutura que presenta o concello de Porto do Son no referente á estrutura xeral que presentan os asentamentos no territorio.

3.1.6. TIPOLOXÍA E MORFOLOXÍA DOS ASENTAMENTOS.

No aspecto funcional dun asentamento sempre se entendeu de forma especial a súa disposición e forma no territorio (polo tanto, referentes concretos sobre tipos e morfoloxías) para avaliar de xeito máis preciso as características que devían da forma de habitar, traballar e de facer da xente.

As distintas morfoloxías que se poden observar para os asentamentos de Porto do Son, veñen condicionadas, como xa se dixo noutros apartados, por unha serie de variables de índole diversa. Con todo, en función da topografía, chama a atención unha característica evidente. Os núcleos que se sitúan nas proximidades ou enclavados nas zonas de montaña, son núcleos máis concentrados cunha améndoa de núcleo tradicional ben diferenciada. Estes núcleos, aínda que dun carácter máis concentrado, teñen un tamaño medio de poboación medio-baixo. Isto aparece en contraposición a outros novos asentamentos que adoitan unha morfoloxía máis dispersa e

28 ABR. 2016

que aparecen en terreos máis chairros e abertos, sendo este un proceso impulsado dende varias sinerxías como as que ocasionou a concentración parcelaria, así como a existencia dunha rede viaria ampla para todo o concello que transcorre por esta parte máis baixa e que pon en contacto toda a ría de Muros e Noia en dirección norte-sur.

Doutro xeito, a paisaxe sonense sufríu os atentados dun modo absolutamente equivocado de construír. Cada país (e dentro deste, cada comarca e, mesmo, ás veces cada parroquia), xera un xeito de edificar, que se caracteriza por teren acuñado unhas tipoloxías edificatorias e uns patróns arquitectónicos propios. Porto do Son non foi unha excepción. Aquí, coma en Noia ou en Ribeira, en Pobra do Caramiñal ou en Boiro, foise conformando un "modo de facer" arquitectónico, perfectamente recoñecible coma pertencente á zona do Barbanza. Núcleos urbanos mariñeiros, desenvolvidos preferentemente por mor do desenvolvemento da pesca e a industria da salgadura, dende finais do XVIII e primeiros lustros do XIX. Trátase de núcleos con rueiro estreito, moi conformado pola topografía orixinal do terreo, xa que logo, un rueiro moi pouco xeométrico, en xeral (aínda que no caso da vila de Porto do Son, quizais predomina a regularidade) pero si moi acaído para a protección do casarío fronte dos rigores da súa situación, en primeira liña, dos temporais. O casarío respondía a patróns típicos das vilas mariñeiras: fachadas estreitas, (ancho de remo) fondos irregulares, en xeral, tamén cativos, inicialmente composto por casas terreas e posteriormente, de dúas plantas; construídas con fábrica de cachotería (a mampostería e a sillería correspondían á xente máis adañeirada), recebada, enlucida e pintada ou encalada; dispondo de tellado con cubrición de tella, a dúas tres ou catro augas. Do conxunto, extraordinariamente apegado á terra, á rocha que mesmo se deixaba aflorada para servir de alicerce e moitas veces de paramento, só sobresaían os edificios singulares: a igrexa, algunha casa podente e, máis tarde, as instalacións fabrís.

As modificacións experimentadas no casarío ata os anos sesenta non representaron un cambio substancial do modelo. Mais, a partires dos anos nos que se produce o éxodo da poboación cara Europa ou as grandes cidades, empeza a rachar o modelo. O modelo produtivo sonense experimenta un proceso convulsivo (perda da importancia das explotacións agrarias, cambios na consideración dos produtos pesqueiros e marisqueiros, etc.). Hai necesidade -real ou aparente- de novos usos e, xa que logo, de edificios distintos para acubillalos. Ata aí nada específico de Porto do Son; foi a "cantiga" de todo o litoral. O que si se produce aquí, de xeito distinto, preferentemente na vila, un mantemento salientable (respecto do resto de vilas mariñeiras da comarca (agás Noia) da escala da edificación tradicional, no corazón do que podemos chamar "Casco Histórico do Porto do Son", aínda que existen abondosas mostras de actuacións fóra de escala, tipoloxías e materiais alleos, etc., basicamente no seu contorno periférico, pero en conxunto aínda se pode palpar a súa interesante paisaxe **urbana-mariñeira**.

A mala copia da chamada "arquitectura funcional" ou "internacional", foi atenazando dende fóra a vila tradicional, marcando unha nidia fronteira entre ela e as expansións das últimas décadas, apoiadas basicamente na estrada AC-550, pero isto é aínda máis nidio na vila de Portosin, de moita menor entidade no pasado, e con moito máis crecemento no presente que Porto do Son, polo tanto, a balanza desequilibrouse notablemente, máis nesta pequena vila, onde as mostras da vila tradicional son case anecdóticas e precisamente por iso se deberan conservar con máis urxencia os pequenos signos da súa identidade que aínda quedan en pé.

Deter a desfeita a tempo e mesmo recuperar valores paisaxísticos do inmediato pasado debe ser unha preocupación dos rexedores e da poboación de Porto do Son, se se quere tirar proveito dese recurso que pode ser importante se se guía ben, pero que pode ser desastroso se se fai mal: o turismo.

No caso da vila de Porto do Son, en función da súa complexidade urbana e parcelaria, así como dos valores que aínda se poden recuperar, parece necesario confiar a súa rexeneración a un estudo máis detallado a nivel urbanístico, tal é co caso dun Plan Especial que trate de xeito pormenorizado parcela a parcela, edificio a edificio as accións e as formas que deben guiar a actuación sobre elas, mantendo sempre a referencia a ese continente máis amplo no que se engloban.

3.1.7. EVOLUCIÓN E XERARQUÍA DOS ASENTAMENTOS

Segundo o Padrón actualizado do concello (o do ano 2008) o número de entidades singulares de poboación era de 146, repartidas así:

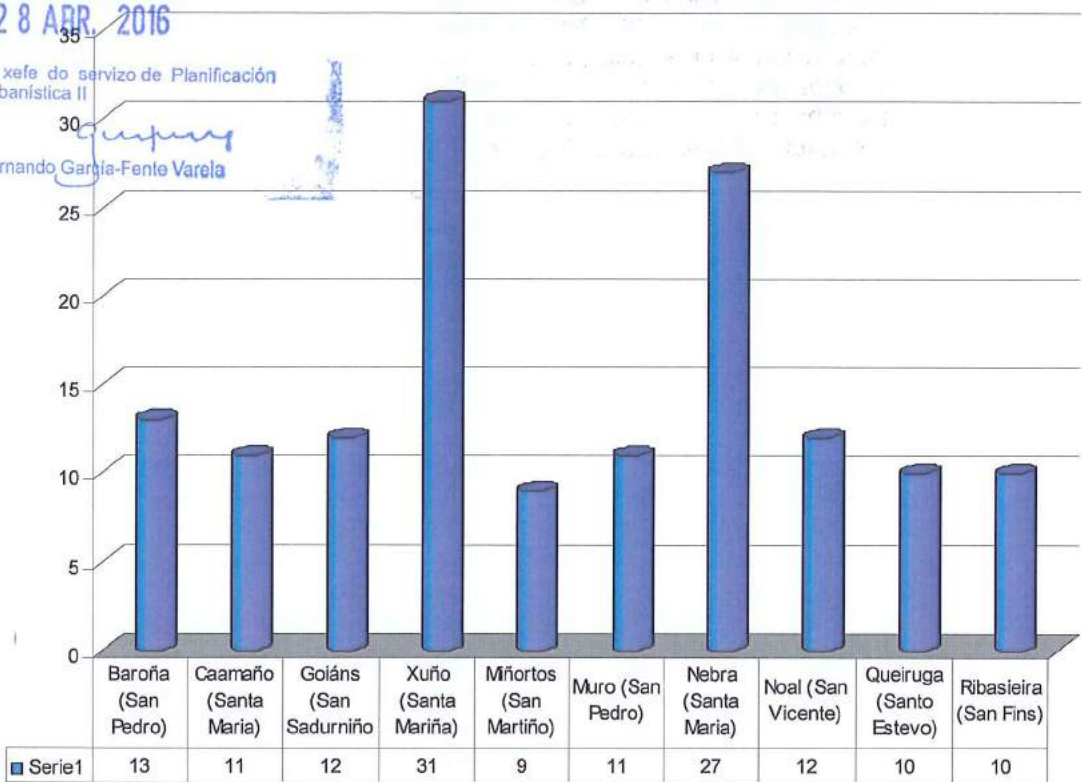
DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

Secretaría Xeral do Servizo de Planeación Urbanística
 D. José Manuel González Calviño

28 APR 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Baroña	13
Goiáns	12
Miñortos	9
Muro	11
Nebra	27
Noal	12
Queiruga	10
Ribasieira	10
Xuño	31
Caamaño	11

A evolución e xerarquía funcional que se manifesta en cada parroquia vai a condicionar os modos de vida e orixinar uns fluxos e dinámicas que non se poden entender se non se analizan de xeito máis detallado. A evolución da poboación en cada asentamento está vinculado a unha serie de factores, constituíndo a accesibilidade ás principais vías de comunicación, altitude a que se atope o asentamento ou a pendente, os factores máis subliñables. Así pois, para o caso de Porto do Son, podemos ver como a maioría dos asentamentos se atopan en zonas de pouca altitude media e próximas ao bordo litoral. Nesta franxa a ocupación é moi elevada, proceso que se incrementa ademais pola atracción que exerce a vía de comunicación norte sur que é a AC-550.

Esta ocupación próxima ao bordo litoral, non é característica única dos tempos que corren, senón que xa dende moi antigo, se deu, como se pode observar, na existencia do castro de Baroña.

Tan só se desmarca desta tendencia por así caracterizala, a parroquia de San Fis de Ribasieira que se asenta na cabeceira do val que orixina o río de Sieira nas estribacións da serra do Barbanza. Hoxe en día esta parroquia, así como a próxima de Santa María de Xuño, están a perder poboación nos núcleos que se sitúan próximos ás ladeiras dos montes próximos á serra. A falta dunha política que dinamice estas zonas, baseándose no turismo ou na explotación dos recursos naturais, faise necesario para frear esta tendencia negativa.

Respecto do censo de 1991, no que atinxe ao número de entidades, as variacións son mínimas, resultando un total de 140 entidades (1 menos en 1991).

As variacións operaron basicamente na parroquia de Muro, pois ofrece unha diferenza de 5 entidades menos no 91 que no 2000, e unha máis. As razóns desta variación poden ser unha simplificación excesiva nas entidades do censo do 91, pois as entidades que non aparecen nel son núcleos tradicionais dende sempre e cunha boa diferenciación entre eles.

Nas parroquias de Caamaño, Ribasieira e Xuño aparecen pequenas variacións dunha soa entidade, que responden aos pequenos axustes que se levan a cabo en cada Censo.

A evolución da ocupación¹ (densidade) do territorio ao longo do século pasou de 97,3 Hb/Km² en 1900 a 103,97 no 2009. A densidade máis alta produciuse en 1950 (114,48 hb/Km²).

Por parroquias, e referidas igualmente ao 2009, as densidades de poboación son as seguintes:

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Baroña.....	58,86 Hb/Km ²	
Caamaño.....	96,04	"
Goiáns.....	205,21	"
Muro.....	80,55	"
Nebra.....	49,40	"
Noal.....	266,78	"
Queiruga.....	175,68	"
Ribasieira.....	10,90	"
Xuño.....	95,05	"
<u>TOTAL</u>	<u>103,97</u>	<u>"</u>

Danse, pois, catro niveis de ocupación:

O da parroquia onde se asentan as dúas vilas: Goians e Noal, cunha densidade alta, propia das Rías Baixas.

O das outras 4 parroquias máis marítimas (Caamaño, Miñortos, Queiruga e Xuño) con densidades menores, pero superiores á media galega e próximas á media municipal de Porto do Son.

O das parroquias que teñen unha boa proporción de monte ou litoral despoboado (Baroña, Nebra e Muro), situándose por baixo da media galega e municipal en razón desas grandes extensións despoboadas.

O da parroquia interior situada por enteiro na Serra do Barbanza (Ribasieira), que dá unha densidade de poboación mínima polas dificultades propias do medio e a carencia de atractividade para as ocupacións vinculadas ao turismo das últimas décadas.

O número de habitantes por entidade, neste momento, desagregado por parroquias é o seguinte:

1 Todos os datos de poboación que se van a manexar refírense á poboación de feito, agás que se indique o contrario, no texto.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

Baroña.....	59,1 hb/entidade.
Caamaño.....	54,7 "
Goiáns.....	121,7 "
Miñortos.....	54 "
Muro.....	83,5 "
Nebra.....	31,1 "
Noal.....	215,6 "
Queiruga.....	91,8 "
Ribasieira.....	10,5 "
Xuño.....	37,3 "

TOTAL CONCELLO 67,4 hb./entidade

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxección estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

No que atinxe ás dimensións poboacionais, os 146 núcleos do concello agrúpanse do seguinte xeito (Padrón 2008):

Nome Parroquia	Nº Entidades	< 100 Hb	De 100 a 200 Hb	De 200 a 500 Hb	De 500 a 1000 Hb	>1000 Hb
Baroña (San Pedro)	13	9	4			
Caamaño (Santa Maria)	11	10		1		
Goiáns (San Sadurniño)	12	6	5		1	
Miñortos (San Martiño)	9	7	2			
Muro (San Pedro)	11	7	3	1		
Nebra (Santa Maria)	27	26	1			
Noal (San Vicente)	12	10	1			1
Queiruga (Santo Estevo)	10	7	2	1		
Ribasieira (San Fins)	10	10				
Xuño (Santa Mariña)	31	28	3			
TOTAL	146	120	21	3	1	1

Observamos, facilmente que, a porcentaxe de núcleos con menos de 100 habitantes é maioritaria (82 %), de 100 a 200 é do 14 %, tan só hai un 2,8 % de núcleos entre 200 e 500 habitantes, e menos do 1 % de núcleos nos tramos de 500 a 1.000 e máis de 1.000 respectivamente, o que vén a corresponder aproximadamente ao sistema de poboamento medio galego.

Esta subdivisión das entidades, en función do seu tamaño de poboación, pon de manifesto a realidade de que as parroquias máis rurais teñen un tamaño medio de poboación pequeno. A conclusión para este modelo de asentamento que se repite con maior frecuencia, sobre todo nas parroquias que se encaixan ao longo do val do río Sieiro, atende a uns principios de sostibilidade de recursos que hoxe en día teñen cambiado. Noutras épocas, un tamaño de poboación maior implicaría un esgotamento dos recursos naturais que servían de base para o sustento dos habitantes.

O total de poboación de cada un dos estratos dos anos 1991 e 2000 son os seguintes:

	1991	2000	% 1991	% 2000
< 100 hb.	4.403	3.632	42,3	34,7
De 100 a 200	2.396	2.825	23	27
De 201 a 500	1.479	1.307	14,2	12,5
De 501 a 1.000	0	527	0	5
> 1.000 hb.	2.135	2.173	20,5	20,8
TOTAIS	10.414	10.464	100	100

Evidentemente, é doado comprobar como o groso da poboación vive aínda nos núcleos de pequeno tamaño: catro de cada dez persoas do Porto do Son vivían en núcleos de menos de cen habitantes en 1991, aínda que esa tendencia vén decrecendo nesta última década, despoboándose os pequenos núcleos e crecendo os de tamaño intermedio e grande. O expoñente máis salientable deste feito é o espectacular crecemento do núcleo de Portosin, cun 35 % máis de poboación nesta última década, debido ao seu maior potencial turístico, contrastando co mínimo aumento do 2 % da vila de Porto do Son. O resto dos grupos de núcleos por poboación repártense a diferenza dese 7,5 % que perden os máis pequenos; aumentando un 4 % o grupo de 100 a 200, un 1,9 % o estrato seguinte de 200 a 500 (ponderando neste caso o cambio de grupo de Portosin), o 1,3 % de aumento xa indicado de Portosin, no novo grupo de 500 a 1.000, e o 0,3 % da vila de Porto do Son.

En calquera caso, os condicionantes xeográficos (orografía, relevo, solos, etc.) anque limitaron as zonas de asentamento, non impediron a creación dun importante número de asentamentos (146 ata a presente década), e que aínda se seguen a manter malia que nalgúns casos se están a fundir materialmente, debido ao seu crecemento.

O descenso de núcleos rurais (como entidades fisicamente independentes) como consecuencia das tendencias espontáneas operantes nos dous ou tres últimos decenios, levou á mestura dalgúns dos núcleos, situados na zona costeira, malia que esa mestura non é aínda o suficientemente forte como para reflectirse nos censos de poboación. Hai que dicir que para o conxunto da provincia ese fenómeno acadou ao 70 % e no conxunto de Galicia chega ata o 75 %. Dalgún xeito a estrutura territorial permanece aínda aquí mellor que noutras terras e bisbarras do noso país.

De calquera xeito, a característica máis salientable de Porto do Son é esa **existencia de dous núcleos urbanos polarizantes notorios**: a) Porto do Son de orixe romana ou talvez medieval, que debe a súa expansión tradicional aos cambios acontecidos no século XV e a máis recente aos cambios acontecidos na estrutura produtiva municipal e ao desenvolvemento portuario e turístico; e, b) Portosin de orixe quizais tamén romana evoluciona coma consecuencia do desenvolvemento pesqueiro e marisqueiro dun pasado recente, tendo o seu crecemento actual concentrado no seu atractivo e servizos turísticos ofertados.

Xunto a eles salientan tamén algúns núcleos máis, que en case todos os casos se sitúan en zonas compostas por sucesión de núcleos, ao longo da estrada AC-550, principalmente nas parroquias de Queiruga, Caamaño, Xuño e Muro, que en calquera caso aínda manteñan a súa estrutura de núcleos rurais, anque van evolucionando na súa complexidade.

Outro grupo de asentamentos claramente distinto é aquel que comprende a todos aqueles que se sitúan ou ben na zona alta do concello, nas estribacións da Serra do Barbanza ou os que están notablemente afastados dos viarios principais de comunicacións, pois neste caso a súa tipoloxía é de tipo tradicional, vinculados basicamente, aínda hoxe, á explotación do sector primario.

O último grupo de asentamentos é aquel xurdido nas últimas décadas ou ben a carón dos núcleos tradicionais ou de xeito máis independente, por razóns basicamente turísticas, e situados en todos os casos nas inmediacións da costa da zona norte do concello, por riba da vila de Porto do Son, compostos por vivendas unifamiliares illadas, e nalgún caso por estrañas amalgamas de apartamentos

Resumindo. Podemos dicir que **hoxe en día é nidia a existencia de dous núcleos que se poden caracterizar coma urbanos**, tanto polo monto poboacional, como pola estrutura do poboamento, a diversidade de usos, do espazo e a edificación, a existencia de servizos urbanísticos, etc. Trátase, repetimos, dos núcleos de **Porto do Son e Portosin**.

Non está clara a existencia de núcleos urbanos no resto de parroquias costeiras, nas zonas vinculadas aos eixes básicos de comunicación, por máis que o agrupamento de varios núcleos tradicionais se poida considerar xa coma algo distinto ao xeito de asentar tradicional. Pero inclinámonos a seguir tratando o conxunto resultante coma núcleos rurais, basicamente campesiños, onde se dan diversos graos de consolidación ou concentración da edificación e onde a diversidade de usos aumentou pero non coma para considerarllos coma urbanos.

Este documento forma parte
do Plan Xeral de Ordenación Municipal do
Concello de Porto do Son aprobado polo
Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

28 ABR. 2016

Detéctanse tamén algúns asentamentos rurais de recente formación, como xa se ten indicado anteriormente, vinculados a usos turísticos, entre os que se poden salientar: en Miñortos o Casarío Cabalo, a zona de praia Gaivota e a Gafa; en Goians a zona do Castro e Aguieira; en Nebra a zona oeste de Aguieira (O Prado); en Noal a zona de Caveiro, ou mesmo en Baroña preto de Porto Nadelas.

Houbo tamén outras actuacións puntuais absolutamente ilegais e ilexítimas (algunhas delas amplamente coñecidas e divulgadas) que só fixeron emporrar unha paisaxe marabillosa que é un ben prezado de Porto do Son que é preciso conservar, non só por esixencias xurídicas, éticas e estéticas, senón tamén por imperativos económicos.

Porto do Son ten que "explotar" a súa incomparable natureza e non se poden permitir estas actuacións O Concello, nisto, xulgamos que ten que ser inflexible, e a canle para as novas implantacións de asentamentos é unicamente o que se poida levar a cabo nas áreas de solo rústico non protexido ou solo urbanizable nas condicións que se establezan na normativa correspondente.

3.2. ANÁLISE PORMENORIZADA DOS ASENTAMENTOS DE POBOACIÓN

3.2.1. CARACTERIZACIÓN URBANÍSTICA DOS ASENTAMENTOS

A efectos da consideración e tratamento dende o punto de vista do urbanismo, faise precisa e necesaria, a diferenciación clásica entre asentamentos urbanos e rurais, xa que os réximes legislativos e de planeamento son ben distintos para cada caso. Esta división tamén inflúe, como é lóxico, na distribución dos servizos e equipamentos onde predomina unha clara concentración dos mesmos no ámbito urbano, aínda que no rural adquiren tamén un importante papel, sobre todo os lugares que actúan como punto de encontro de actividades sociais no medio rural (son os lugares de maior funcionalidade dentro de cada parroquia).

3.2.2. OS NÚCLEOS URBANOS

Nas Normas Subsidiarias Municipais vixentes delimitáanse unicamente dous núcleos urbanos, Porto do Son e Portosín, parroquia de San Vicente de Noal e parroquia de San Sadurniño de Goians, respectivamente, e que na realidade se poden considerar como tales. Na actualidade, esas delimitacións non están aínda colmatadas, pois a demanda edificatoria non puido aínda encher nin de lonxe (en 6 anos de vixencia) todo o solo delimitado, en parte debido (en determinadas zonas) á xestión necesaria para acadar o dereito a edificar nas unidades de actuación delimitadas, de superficie bastante grande e con numerosos propietarios, que dificultou aínda máis o seu desenvolvemento. No entanto, nalgúns zonas moi puntuais o solo urbano -obxectivamente considerado, é dicir, aquel que dispón de servizos urbanísticos ou se atopa enclavado en zonas onde a consolidación pola edificación é superior a 2/3- traspasou as barreiras da delimitación de solo urbano vixente, polo tanto cómpre axustala neses casos.

Nas NN.SS, tamén existen delimitacións de solo urbano nos núcleos rurais seguintes:

- En Baroña: Igrexa.
- En Caamaño: Barrento, Caamaño, Campanario, Cruz, Pulida e Portal.
- En Goians: Beneso, Eiravedra, Mantoño, Pozo e Silva.
- En Noal: Cabanela, Laxes e Noal.
- En Queiruga: Braña, Igrexa, Santa Lucía, Mañufe e Tarrío.
- En Xuño: Campanario, Carrapatal e Carballido.

De calquera xeito, obxectivamente, estes últimos núcleos aínda non acadaron o concepto de núcleos urbanos, por non ter aínda a complexidade, as interrelacións e o substrato físico propio daqueles, por tanto, a todos os efectos imos a consideralos como núcleos rurais.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asno José Manuel González García

3.2.3. OS NÚCLEOS RURAIS.

En moitos casos a expansión do feito edificatorio dos núcleos urbanos enlazou cos núcleos rurais tradicionais próximos. Noutros casos a expansión dos propios núcleos rurais –sobre todo os asentados sobre da estrada AC-550 levou á formación de núcleos de hábitat sen solución de continuidade, que xa son na práctica, núcleos únicos cun certo grao de urbanización.

Pola contra, os núcleos rurais máis afastados da costa e das vías principais de comunicación estancáronse no seu crecemento, mantendo os seus usos tradicionais e nalgún caso tendendo á súa despoboación.

Para ser máis precisos neste estudo imos a facer unha aproximación máis detallada dos asentamentos rurais que por outro lado é de obrigado cumprimento da última modificación da lei (2/2010).

CADRO RESUMO DOS ASENTAMENTOS DE PORTO DO SON (CENSO 1991)

PARROQUIA	TIPO DE NÚCLEO	Nº VIVENDAS	POBOACIÓN DE FEITO
BAROÑA (S. Pedro)			
Abuin	Aldea	62	184
Arnela	Aldea	40	86
Campanario	Aldea	15	37
A Igrexa	Aldea	19	66
Lavandeira	Aldea	3	18
Montemuiño	Aldea	9	27
Orellan	Aldea	37	134
Penas	Aldea	34	95
Raña	Aldea	2	15
Seoane	Aldea	3	14
Tarrío	Aldea	12	26
Udres	Aldea	8	25
Vilar	Aldea	40	151
TOTAL PARROQUIA		284	878

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

PARROQUIA	TIPO DE NÚCLEO	Nº VIVENDAS	POBOACIÓN DE FEITO
CAAMAÑO (Sta. Mª)			
Caamaño		111	345
Campanario	Aldea	21	58
Candeiro	Aldea	2	7
Corzo	Aldea	29	92
A Cruz	Aldea	17	63
Esparelle	Aldea	12	44
Portal	Aldea	3	13
Pouso	Aldea	2	0
Ponte	Aldea	2	12
A Pulida	Aldea	10	29
Rocío	Aldea	3	5
TOTAL PARROQUIA		212	668
GOIANS (S. Sadurniño)			
Valcunqueiro	Aldea	19	33
Beneso	Aldea	56	153
Campanario	Aldea	40	131
Eiravedra	Aldea	37	83
Freixedo	Aldea	61	150
A Igrexa	Aldea	1	6
Mantoño	Aldea	25	52
Mariño	Aldea	44	95
Motega	Aldea	5	21
Portosin	Aldea	361	389
Pozo	Aldea	26	21
Silva	Aldea	53	164
TOTAL PARROQUIA		728	1.298
MIÑORTOS (S. Martiño)			
Amoreira		54	116
Boiro	Aldea	74	123
Bouzas	Aldea	13	25
Couto	Aldea	4	8
Fieiro	Aldea	23	53
Fontela	Aldea	12	24
A Gafa	Aldea	18	39
Linteiros	Aldea	67	67
Souto	Aldea	14	31
TOTAL PARROQUIA		279	486

XUNTA DE GALICIA
 Aprorabado definitivamente con suxección estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
 O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

PARROQUIA	TIPO DE NÚCLEO	Nº VIVENDAS	POBOACIÓN DE FEITO
MURO (S. Pedro)			
Campo de Patas		7	26
Carballosa	Aldea	74	269
A Igrexa	Aldea	6	30
Lapido	Aldea	2	1
Rial	Aldea	12	54
Sta. Clara de Novás	Aldea	180	631
TOTAL PARROQUIA		281	1.001
NEBRA (Sta. Mª)			
Belga	Caserío	1	4
Calo	Aldea	18	57
Campos de Prado	Aldea	97	108
Cans	Aldea	54	90
Carantoña	Aldea	7	25
Castrallón	Aldea	11	34
Coira	Aldea	3	13
Curro	Aldea	4	12
Escorrentada	Aldea	3	6
Foloña	Aldea	7	26
A Igrexa	Aldea	38	107
Orseño	Aldea	18	51
Pazo	Aldea	3	8
Pedra do Lobo	Aldea	2	6
Pedreixoas	Aldea	5	18
Perceboi	Aldea	5	26
Perdigueira	Aldea	6	18
A Puilla	Aldea	18	64
Puillaboa	Aldea	4	5
Queiro	Aldea	8	25
Quintáns	Aldea	33	84
Resua	Aldea	36	101
Sendía	Aldea	4	17
Sobrado	Aldea	11	24
Tores	Aldea	6	24
Xosin	Aldea	3	12
Yeste	Aldea	5	14
TOTAL PARROQUIA		410	979

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con sujeción estricta ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

consultora galega s.l.

PARROQUIA	TIPO DE NÚCLEO	Nº VIVENDAS	POBOACIÓN DE FEITO
NOAL (S. Vicente)			
Agrelo	Aldea	12	47
Cabanela	Aldea	31	98
Castelo	Aldea	10	36
Catadoiro	Aldea	2	12
Caveiro	Aldea	35	10
Laranga	Aldea	18	59
Laxes	Aldea	18	15
Loreto	Aldea	15	33
Noal	Aldea	26	56
Outeiro	Aldea	16	50
Porto do Son	Aldea	1.047	2.136
Torón	Aldea	4	14
TOTAL PARROQUIA		1.234	2.566
QUEIRUGA (S. Estevo)			
Devesa	Aldea	3	19
Goltar	Aldea	27	85
Gourís	Aldea	2	8
A igrexa	Aldea	7	24
Queiruga	Aldea	58	220
Sta. Lucía	Aldea	22	51
Tarela	Aldea	33	143
Tarrío	Aldea	140	476
Vilicosa	Aldea	2	13
Xestas	Aldea	1	3
TOTAL PARROQUIA		295	1.042
RIBASIEIRA (S. Félix)			
Bustiguillade	Aldea	3	15
Bustoseco	Aldea	3	10
Cabrais	Aldea	7	21
Calvelle	Aldea	6	28
Godón	Aldea	2	6
Enxerto	Aldea	11	31
Magdalena	Aldea	1	-
Pousacarro	Aldea	3	11
Tara	Aldea	2	3
Xufres	Aldea	7	25
TOTAL PARROQUIA		45	150

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con sujeción estricta ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

PARROQUIA	TIPO DE NÚCLEO	Nº VIVENDAS	POBOACIÓN DE FEITO
XUÑO (Sta. Mariña)			
Abelendo		2	6
Agra	Aldea	59	159
Aradiza	Aldea	1	3
Campanario	Aldea	4	19
Carballal	Aldea	29	95
Carballido	Aldea	19	72
Carrapatal	Aldea	31	82
Castelo	Aldea	10	24
Cernadas	Aldea	5	15
Coviña	Aldea	13	49
Cruceiro	Aldea	15	40
Curro	Aldea	43	15
Foxo	Aldea	2	10
Guiandon	Aldea	5	19
Laranga	Aldea	42	150
Laxes	Aldea	2	8
Moucho	Aldea	7	25
Outón	Aldea	11	42
Parada	Aldea	26	109
Pedras Altas	Aldea	2	15
Pocilgas	Aldea	1	6
Pozo Negro	Aldea	2	6
Pozocho	Aldea	3	6
Prado do Monte	Aldea	3	7
Sieira	Aldea	14	80
Trabes	Aldea	10	42
Trasdoanes	Aldea	14	50
Ventoso	Aldea	1	-
Vistipoi	Aldea	6	25
Zapatal	Aldea	11	22
TOTAL PARROQUIA		393	1.336
TOTAIS		4.161	10.414

3.2.4. OS USOS DO SOLO E A EDIFICACIÓN NOS NÚCLEOS

A información acerca dos usos urbanos reflíctese nos planos de información que serven de cartografía-base do presente PXOM, que no que atinxe aos dous núcleos urbanos –Porto do Son e Portosin-

Falando con rigor, só **existen usos urbanos** -ou sexa usos diversos distintos aos de vivenda e agropecuarios que decote xorden nos núcleos rurais- neses dous núcleos citados: Porto do Son e Portosin.

Nos dous podemos detectar, ademais, **usos residenciais** diversificados (vivenda individual, vivenda colectiva) usos **comerciais** (oferta comercial tamén diversa), **industriais**, (industria pequena polo xeral, obradoiros, etc.), **hostaleiros** (café, bares, tabernas, restaurantes, fondas, etc.), usos **equipamentais** (ensino, deporte, cultura, etc); **portuarios** (pesqueiros basicamente en Porto do Son e sobre todo por volume en Portosin, e tamén deportivos nesta última vila). Tamén se dan nos dous casos o **uso agropecuario mesturado cos xa citados**, uso que se materializa na existencia de pequenos hortos no interior dos cuarteiróns que se foron definindo na expansión urbana espontánea nos intersticios da edificación extensiva, ou nas zonas de bordo.

3.2.4.1. O uso residencial

É o uso inmensamente maioritario nos dous núcleos urbanos. Concrétase por suposto nas vivendas unifamiliares e nas plantas altas da edificación en altura, mais tamén en moitas plantas baixas da edificación, sobre todo nas zonas máis antigas dos dous núcleos. Só nas plantas baixas da edificación destinada a vivenda colectiva, construídas máis recentemente, é onde non aparece este uso, por mor da mímese de dedicar con carácter xeral a planta baixa a usos terciarios ou a pequenos obradoiros, que se dá nas cidades e grandes vilas.

Os únicos edificios que non conteñen uso residencial, no interior dos dous núcleos, son os que acollen as industrias, xeralmente de maior porte, que acubillan usos equipamentais públicos ou privados (administrativos, sanitarios, docentes, relixiosos, etc.) ou os que están destinados a usos portuarios.

3.2.4.2. Os usos comerciais

Como é lóxico (e xa apuntamos) é nas dúas vilas onde se concentran os usos comerciais, fundamentalmente na vila capital do concello, en Porto do Son. Polo de agora, a localización dos usos comerciais repártese entre as zonas antigas e as novas, pero obsérvase unha certa tendencia á expansión destes usos cara ás zonas novas dende os cascos vellos. Unha política de rehabilitación acaída sería suficiente para contrarrestar esa tendencia.

3.2.4.3. Os usos industriais

Como xa se contemplou en apartados da memoria informativa, a industria sonense non está moi desenvolvida. Ademais, parte da existente localízase fóra dos núcleos. Da localizada no interior hai que salientar, aparte das vinculadas á pesca (conservas, xeo), os distintos obradoiros; ben os dedicados á fabricación de materiais de construción (aluminio, madeira, mármore, etc.), ben os de atención ao automóbil, maquinaria agrícola, etc. Os usos industriais localízanse fundamentalmente na vila de **Porto do Son** e bastante menos en **Portosin**.

3.2.4.4. Os usos hostaleiros

Aparecen nos dous núcleos, principalmente en Porto do Son de xeito espaxado, aínda que se observa un certo atractivo nas zonas antigas, nas áreas próximas aos portos, etc.

Nos últimos anos, vinculado co turismo estival, dotouse dunha serie de novos equipamentos de varios tipos vinculados o turismo como unha serie de cámpings e de campamentos de verán, así como vivendas tradicionais en determinados núcleos dedicados a turismo rural.

3.2.4.5. Os usos equipamentais

Existen estes usos nos dous núcleos, pero Porto do Son é a vila que acolle o maior número de equipamentos. A súa localización vincúlase basicamente a unha banda perimetral ao núcleo histórico en Porto do Son máis concretamente, e no fronte do porto en Portosin, situándose na

periferia aqueles usos que precisan máis espazo (educativo, deportivo...,) nas zonas de bordo dos respectivos núcleos.

Existen tamén equipamentos máis recentes en Porto do Son que se espaxaron pola vila, en función dos espazos dispoñibles polo concello ou as administracións titulares deses equipamentos.

Nos núcleos rurais tamén existen equipamentos, pero de carácter máis local, sobre todo nos núcleos máis importantes que centralizan a actividade a nivel parroquial.

3.2.4.6 Os espazos libres

Nos dous casos asistimos a un incremento progresivo destes espazos nas dúas vilas, vinculadas principalmente ás zonas de expansión portuaria, acadando unha superficie total suficiente, segundo os estándares oficiais, pero aínda insuficiente, segundo o nivel de vida que se pretende acadar para a poboación existente. É polo tanto esta, unha **eiva que se terá que corrixir no planeamento** que agora se acomete, mediante a imposición de cesións.

3.2.4.7. O parcelamento catastral do solo nos núcleos

Como regra xeral, as parcelas son de escaso tamaño para todo o concello de Porto do Son, coa excepción das parroquias de Nebra e Noal, onde nos últimos anos se produciu unha transformación das estruturas agrarias, coa implantación da concentración parcelaria.

No resto dos solos do termo municipal, o parcelamento do terreo sitúa a parcela media próxima a un tamaño medio-baixo, a excepción das grandes parcelas que configuran as comunidades de monte en man común.

3.2.5. ANÁLISE DA EDIFICACIÓN

3.2.5.1. Evolución do parque edificatorio

A evolución do parque de vivendas do termo municipal reflíctese nos cadros deste apartado.

Das cifras nel recollidas podemos tirar as seguintes conclusións:

Se analizamos as cifras do cadro nº 3.3.1 a) observamos que o número de vivendas en Porto do Son non fixo máis que medrar dende 1970 ao 2000. Nese período experimentou un crecemento do 87,5 %. O índice de crecemento de Porto do Son é superior á media provincial (58 % fronte a 65,5 % do Porto do Son, segundo os datos comparables de 1991).

Nos últimos trinta anos medrou considerablemente o número de vivendas valeiras ou da segunda residencia. Así, mentres en 1979 apenas chegaba ao 9,2 %, en 1991 acadaba xa o 36,8 %. Ao noso xuízo, iso indica dous fenómenos: a) que unha parte do parque se destina ao alugueiro de temporada, de xeito, digamos non profesional ou amateur, isto é, sen incluír nas estatísticas hoteleiras; e, b) o sector da construción de vivendas é o destinatario principal do aforro da poboación, que non ve mellor xeito de investir os seus montantes aforrados.

3.2.5.2. Licenzas de construción

As cifras dos cadros nºs 3.3.2. a), b), c) d), e) e f) referidas ao período 1995-1999, reflicten a concesión de licenzas de edificación nese período, distinguindo entre edificacións de nova planta e reformas, entre edificación principal e secundaria, entre vivenda unifamiliar e colectiva, e entre edificación residencial e a destinada a usos produtivos.

Temos que aclarar que o parque construído é sempre maior que o solicitado legalmente, xa que hai construcións ilegais non amparadas pola esixible autorización administrativa xunto coa consideración de que para os edificios dedicados a vivenda unifamiliar, a estatística non é

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

secretario,

Asdo. José Manuel González García.

enteiramente de fiar. Aquí, coma noutras zonas do país, hai vivendas só amparadas pola concesión dunha licenza de construción dun galpón ou alboio. Á vista das cifras do cadro nº 3.3.2 a) xa se observa o relativamente baixa que é a cifra de edificios destinados a vivenda unifamiliar e o alto que é o de galpóns.

De calquera xeito, é interesante a estatística porque se temos en conta que, de media, un edificio destinado a vivenda colectiva (ou plurifamiliar) debe ter un mínimo de catro ou cinco vivendas por edificio, resulta que no quinquenio 1995-1999 construíuse, de nova planta, case o 8 % do parque de vivendas existentes no ano 1991 (que era de 4.161 vivendas)². Se a esa cifra se lle engaden as adicións de planta (88) e as ampliacións e reformas de vivenda (107), temos que, **nese período se construíu ou rehabilitou "oficialmente" unha oitava parte do parque de vivendas** porque a proporción real, como xa se apuntou denantes (incluíndo as edificacións construídas sen solicitar licenza) é moito maior, cifra que é expoñente da alta presión construtiva existente nestes anos, aínda que isto non se transforme directamente en aumento de poboación, pola alta compoñente de investimento ou segunda residencia destas actuacións, ou polo menos de boa parte delas.

A presión baixou un tanto no último ano do período (1999), que descende un 23 % verbo da cifra dun ano medio (74 licenzas) e un 39 % respecto do ano con valor máis alto (en 1995), 94 licenzas de edificacións residenciais.

Non temos datos máis recentes, pero coidamos que a curva, logo de se ter invertido nos anos seguintes, hoxe sofre precisamente a falla do instrumento urbanístico legal (o PXOM) cuxo atraso fixo desacomparar a recuperación económica do país encetada en 1994-1995 e aínda operante, e as posibilidades de que tal recuperación acadase tamén á construción.

Cadro nº 3.3.2 b) LICENZAS DE CONSTRUCCIÓN ANO 1995											
Parroquia	Baroña	Caamaño	Goians	Miñortos	Muro	Nebra	Noal	Queiruga	Ribasieira	Xuño	Total
Tipo de obra											
Vivenda Colectiva			1				6				7
Rehabilitac. Vivenda	2	1	2		1	3	2				11
Vivenda Unifamiliar	1	1	6	7	6	1	4	3		5	34
Adición Planta	5	1	4	4	5		6	3			28
Ampliación	2	1	2				5	1		1	14
Garaxes						2	5	2		7	16
Galpóns, alboios	3	2	1	1	5	5	2	5		6	30
Construc.industriais			2	1			1				4
Construc.agrarias	1		1	1		1	3	2		3	12
Construc.marifeiras											
Outras							1				1
Tellado	4		8	3	3	5	16	2	2	1	44
O. menores e Anexos	4	10	8	8	9	6	14	8		10	77
Peches e muros	2	1	10	4	1	7	15	1		4	45
TOTAL	24	17	45	29	30	30	80	27	2	37	323

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XIUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

² Ver Censo de poboación de A Coruña. 1999.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García

**Cadro nº 3.3.2 c)
LICENZAS DE CONSTRUCCIÓN ANO 1996**

Parroquia	Baroña	Caamaño	Goians	Miñortos	Muro	Nebra	Noal	Queiruga	Ribasieira	Xuño	Total
Tipo de obra											
Vivenda Colectiva			2				2				4
Rehabilitac. Vivenda					2		2	2		1	7
Vivenda Unifamiliar	1	2	4	5		1	4	1		6	24
Adición Planta	4	3	2		5	1	7			4	26
Ampliación			2		2		7	1		1	13
Garaxes			1	3			1	1		5	11
Galpóns, Alboios	2	6	3	2	3	2	4		1	5	28
Construc. Industriais				1				1			2
Construc. Agrarias	1							1			2
Construc. Mariñeiras											
Outras											
Tellado	3	2	10	12	3	8	27	6	2	2	75
O. menores e Anexos	4	4	8	4	5	6	12	3	1	5	52
Peches e muros	4		6	9	7	9	15	5		9	64
TOTAL	19	17	38	36	27	27	81	21	4	38	308

**Cadro nº 3.3.2 d)
LICENZAS DE CONSTRUCCIÓN ANO 1997**

Parroquia	Baroña	Caamaño	Goians	Miñortos	Muro	Nebra	Noal	Queiruga	Ribasieira	Xuño	Total
Tipo de obra											
Vivenda colectiva			2				1				2
Rehabilitac. vivenda		1	2	1		3		2		2	12
Vivenda unifamiliar	1		3		3	4	4	2		1	18
Adición planta	1		1	1	1	2	4	7		1	18
Ampliación	2					1	3				6
Garaxes	1	1	1	1						3	7
Galpóns, alboios	4	2	4	6	4	2	6	3		6	37
Construc. industriais				1							1
Construc. agrarias		1		1		1					3
Construc. mariñeiras											
Outras			2	3			4	3		3	15
Tellado	2	6	11	10	3	4	10	4		3	53
O. menores e Anexos	4	6	3	11	1	2	19	7		3	56
Peches e muros	3	1	0	8	8	10	10	7	1	16	74
TOTAL	19	18	39	43	20	29	61	35	1	38	302

**Cadro nº 3.3.2. e)
LICENZAS DE CONSTRUCCIÓN ANO 1998**

Parroquia	Baroña	Caamaño	Goians	Miñortos	Muro	Nebra	Noal	Queiruga	Ribasieira	Xuño	Total
Tipo de obra											
Vivenda Colectiva			7				9				16
Rehabilitac. Vivenda		1	3	2	1	1	4	1		1	14
Vivenda Unifamiliar		2	4	1	3	5	7	1			23
Adición Planta	4	1	4	1	1		6	1			18
Ampliación	3		1	1	3	1	6	1		3	19
Garaxes	1		3	1		1		1		1	8
Galpóns, Alboios	4	2	1	4	4	3	3	4	2	1	28
Construc. Industriais			1								1
Construc. Agrarias	1					1		1		2	5
Construc. Mariñeiras											
Outras	1		2			1	3			1	8
Tellado	5	4	8	8	1	6	24	8	1	2	67
O. menores e Anexos	7	1	11		5	9	11	2		5	51
Peches e muros	7	5	8	6	7	5	6	8	1	10	63
TOTAL	33	16	53	24	25	33	79	28	4	26	321

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con sujeción escrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

 Xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

**Cadro 3.3.2 f)
 LICENZAS DE CONSTRUCCIÓN ANO 1999**

Parroquia	Baroña	Caamaño	Goians	Miñortos	Muro	Nebra	Noal	Queiruga	Ribasieira	Xufo	Total
Tipo de obra											
Vivenda colectiva			5			1	5				11
Rehabilitac. vivenda	1				1	1	3	1			7
Vivenda unifamiliar	4		7	1	4	3	5			3	27
Adición planta	4	1	1	1		1	1			1	10
Ampliación	1						2				3
Garaxes	3							2			5
Galpóns,alboios	4	2	3	3	4		7	7		5	35
Construc.industriais	1										1
Construc.agrarias							2				2
Construc.mariñeiras											
Outras			1		1		8			1	11
Tellado	10	5	10	8	9	4	17	3		7	73
O. menores e Anexos	4	7	1	9	2	3	28	4		1	59
Peches e muros	4	4	5	11	14	5	6	5	2	9	65
TOTAL	36	19	33	33	35	18	84	22	2	27	309

**Cadro nº 3.3.2 a)
 EVOLUCION DAS LICENZAS DE OBRAS NO CONCELLO
 PERIODO 1995-1999**

Tipo de obra	Ano	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL PERIODO
Vivenda colectiva		7	4	2	16	11	40
Rehabilitac.vivenda		1	7	12	14	7	51
Vivenda unifamiliar		34	24	18	23	27	126
Adición planta		28	26	18	18	10	100
Ampliación		14	13	6	19	3	55
Garaxes		16	11	7	8	5	77
Galpóns, alboios		30	28	37	28	35	158
Construc.industriais		4	2	1	1	1	9
Construc.agrarias		12	2	3	5	2	24
Construc.mariñeiras							
Outras		1		15	8	11	35
Tellado		44	75	53	67	73	312
O. menores e Anexos		77	52	56	51	59	295
Peches e muros		45	64	74	63	65	311
TOTAL		323	308	302	321	309	1.593

Xa que estes cadros adoitan quedar un pouco desfasados no tempo e ao non dispor de novas estatísticas de fontes propias do concello, recorreuse ás estatísticas oficiais, a través da páxina web do Instituto Galego de Estatística e que se reflicten nos seguintes cadros:

Número de licenzas, segundo tipo de obra por municipios. 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Total	71	76	141	31	32	37	57	33	27
Nova planta	55	60	125	17	23	25	40	23	21
Rehabilitación	16	16	16	14	9	10	16	10	6
Só demolición total	0	0	0	0	0	2	1	0	0

IGE, Ministerio de Fomento. Estatística de construción de edificios

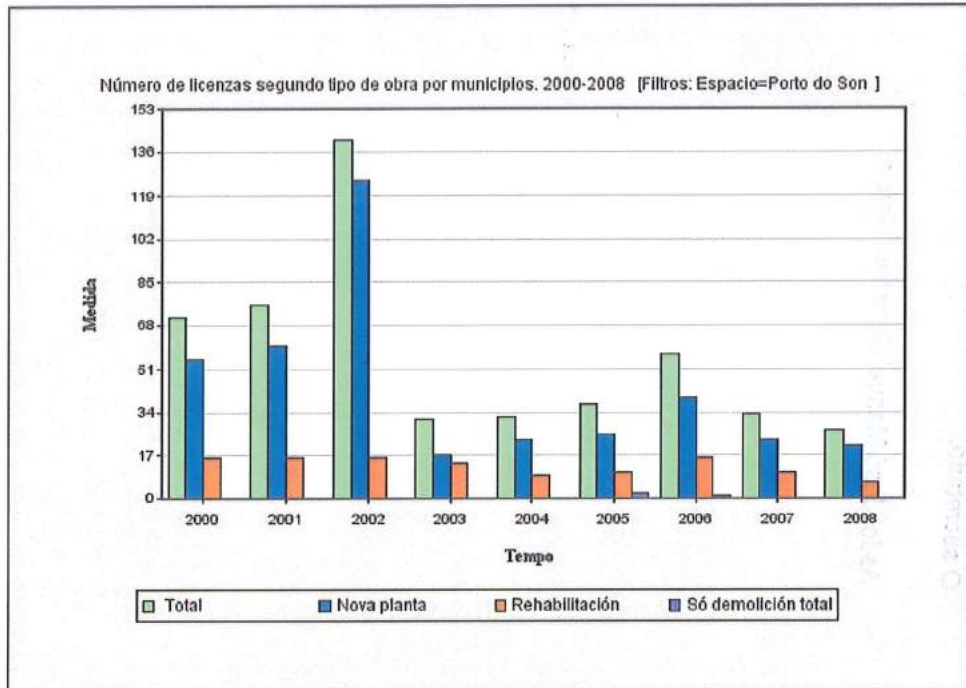
As sumas provinciais non coinciden coas municipais xa que se realizan estimacións por elevación para concellos sen resposta, distinguindo entre maiores e menores de 10.000 habitantes.

Datos do Ministerio de Fomento

DILIXENCIA; este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O-secretaría,

Asdo. José Manuel González García.

Fonte Instituto galego de estatística

Número e superficie de edificios e vivendas, segundo tipo de obra. 2000-2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Edificios nova planta	60	89	126	17	24	26	49	35	47
Residencial	56	89	125	16	22	24	49	35	47
Non residencial	4	0	1	1	2	2	0	0	0
Superficie nova planta (m ²)	31.750	35.920	40.504	5.348	22.296	29.927	38.184	36.863	11.862
Residencial (m ²)	30.045	35.920	40.325	5.294	20.570	29.309	38.184	36.863	11.862
Non residencial (m ²)	1.705	0	179	54	1.726	618	0	0	0
Vivendas nova planta	173	247	189	29	150	194	287	294	64
Edificios en rehabilitación	17	16	15	12	9	9	12	10	5
Vivendas en rehabilitación	2	13	6	17	10	13	52	13	3
Edificios en demolición	0	1	0	2	4	5	5	1	0
Vivendas en demolición	0	3	0	4	8	6	9	1	0
Variación neta parque vivendas	175	257	195	42	152	201	330	306	67

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

28 ABR. 2016

MEMORIA INFORMATIVA

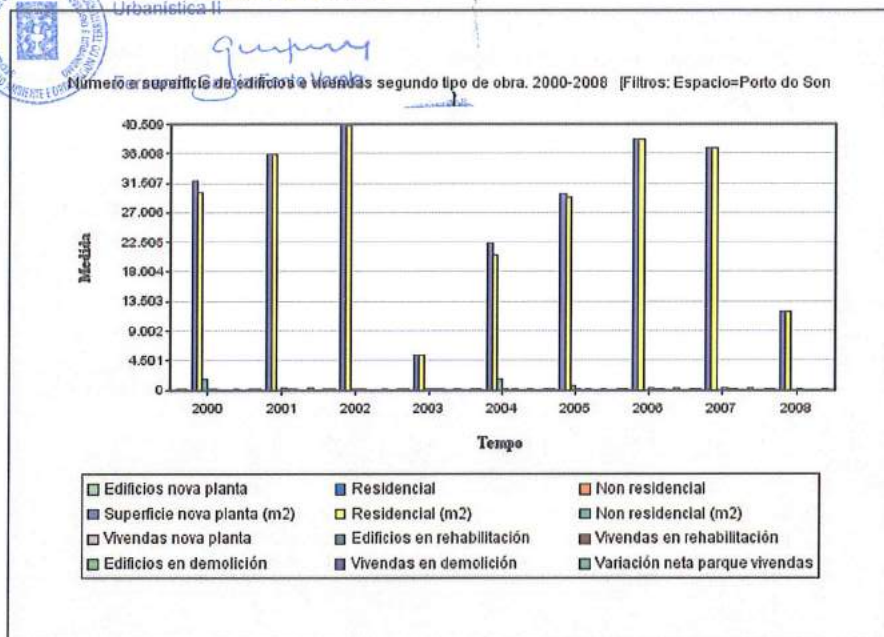

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Así, José Manuel González García.

IGE, Ministerio de Fomento. Estadística de construcción de edificios

As sumas provinciais non coinciden coas municipais xa que se realizan estimacións por elevación para concellos sen resposta, distinguindo entre > e < de 10.000 habitantes.

Datos do Ministerio de Fomento

Como se pode observar, as cifras de evolución dos cadros anteriores e destes últimos, relativos aos datos do ministerio de Fomento amosan uns valores moi inferiores, que debe de ser interpretado como un desaxuste ou falla de información por parte do Ministerio, se ben serve para reflectir unha clara tendencia de regresión no outorgamento de licenzas para o caso do último ano da serie (2008), invertendo así a tendencia que se viña manifestando nos últimos anos.

3.2.5.3. A superficie edificada.

Para dar cumprimento a unha das demandas do Informe de Patrimonio analízase a superficie edificada media actualmente executada en edificacións por parcela nos núcleos rurais tradicionais.

A tal efecto tense realizado unha consulta topolóxica sobre a cartografía 1/2000 dos núcleos rurais para determinar a superficie construída das edificacións mediante a medición individualizada da ocupación en planta das edificacións e a súa altura en nº de plantas, que nos dan en conxunto a súa superficie construída.

No que se refire aos núcleos rurais tradicionais, podemos particularizar por cada un dos núcleos os parámetros anteriormente citados, resultando unha media de superficie construída das edificacións por núcleo que se recolle na seguinte táboa:

Clave núcleo	Categoría	Promedio Sup Construída
NR-002	NRTR	158,26
NR-003	NRTR	204,20
NR-004	NRTR	190,84
NR-005	NRTR	161,25
NR-006	NRTR	176,97
NR-007	NRTR	161,74
NR-008	NRTR	160,05
NR-009	NRTR	161,25

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.
Asdo. José Manuel González García.

Clave núcleo	Categoría	Promedio Sup Construída
NR-011	NRTR	182,91
NR-016	NRTR	162,42
NR-018	NRTR	197,87
NR-019	NRTR	164,62
NR-022	NRTR	174,37
NR-023	NRTR	174,47
NR-024	NRTR	163,38
NR-025	NRTR	163,43
NR-026	NRTR	195,10
NR-027	NRTR	158,86
NR-028	NRTR	172,24
NR-033	NRTR	162,28
NR-034	NRTR	157,15
NR-035	NRTR	187,04
NR-036	NRTR	189,03
NR-037	NRTR	181,58
NR-038	NRTR	209,94
NR-039	NRTR	211,13
NR-041	NRTR	183,27
NR-042	NRTR	309,20
NR-043	NRTR	161,75
NR-044	NRTR	178,07
NR-045	NRTR	158,70
NR-046	NRTR	172,80
NR-047	NRTR	179,60
NR-048	NRTR	198,13
NR-049	NRTR	172,53
NR-050	NRTR	161,51
NR-051	NRTR	168,12
NR-052	NRTR	162,77
NR-054	NRTR	158,94
NR-055	NRTR	158,36
NR-058	NRTR	162,49
NR-060	NRTR	163,64
NR-061	NRTR	160,13
NR-062	NRTR	157,71
NR-063	NRTR	163,27
NR-064	NRTR	190,40
NR-065	NRTR	156,97
NR-066	NRTR	143,02
NR-067	NRTR	159,01
NR-068	NRTR	158,73
NR-069	NRTR	160,14
NR-070	NRTR	158,96
NR-071	NRTR	157,20
NR-072	NRTR	160,84
NR-074	NRTR	174,89

XUNTA DE GALICIA
 Aprobado definitivamente con suxección escrita ás
 condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio
 Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación
 Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte
 do Plan Xeral de Ordenación Municipal do
 Concello de Porto de Son aprobado polo
 Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González-García.

Clave núcleo	Categoría	Promedio Sup Construída
NR-075	NRTR	160,07
NR-077	NRTR	155,67
NR-078	NRTR	159,83
NR-079	NRTR	165,69
NR-080	NRTR	193,55
NR-081	NRTR	181,28
NR-082	NRTR	161,89
NR-083	NRTR	148,37
NR-084	NRTR	160,50
NR-085	NRTR	157,14
NR-086	NRTR	161,94
NR-088	NRTR	180,83
NR-089	NRTR	171,19
NR-090	NRTR	162,52
NR-091	NRTR	147,78
NR-092	NRTR	144,51
NR-093	NRTR	160,56
NR-094	NRTR	188,38
NR-095	NRTR	171,80
NR-099	NRTR	161,67
NR-100	NRTR	163,54
NR-101	NRTR	202,82
NR-102	NRTR	141,51
NR-104	NRTR	183,08
NR-105	NRTR	219,35
NR-106	NRTR	163,90
NR-107	NRTR	183,24
NR-108	NRTR	174,40
NR-109	NRTR	161,03
NR-110	NRTR	153,66
NR-111	NRTR	198,55
NR-113	NRTR	174,99
NR-114	NRTR	161,45
NR-115	NRTR	250,05
NR-118	NRTR	166,54
NR-119	NRTR	156,60
NR-120	NRTR	159,26
NR-121	NRTR	203,37
NR-122	NRTR	184,86
NR-123	NRTR	212,61
NR-125	NRTR	161,28
NR-126	NRTR	187,73
NR-129	NRTR	172,78
NR-130	NRTR	161,66
NR-131	NRTR	149,09
NR-132	NRTR	165,96
NR-134	NRTR	184,82

O secretario,

28 ABR. 2016

Asdo. José Manuel González García.

3.2.5.4. Tipoloxías edificatorias

Do mesmo xeito que se fixo unha distinción entre urbano e rural para caracterizar o seu modelo de asentamento, e tamén preciso tomar esta base para analizar as distintas tipoloxías das edificacións que se poden atopar no concello de Porto do Son.

Tipoloxías urbanas:

Dentro das dúas vilas (Porto do Son e Portosin) conviven na actualidade tipoloxías edificatorias moi diversas. No que poderíamos denominar cascos históricos ou asentamentos orixinais das vilas é onde nos podemos atopar -pese a actuacións de grande impacto levadas a cabo nos seus interiores nos últimos lustros- un abano de tipoloxías de arquitectura vilega tradicional -burguesa e mariñeira- que aínda se conserva ben nos exemplos edificatorios que non se estragaron con intervencións desafortunadas.

Trátase dunha edificación xeralmente de dúas plantas con algúns exemplos de tres, maioritariamente construída entre medianeiras, con arrimo ou formando estreitas venelas; pero tamén se atopa a edificación exenta rodeada de horta e/ou xardín. Trátase de edificacións que utilizan coma material estrutural básico e de cerramento a **pedra**, en aparellos moi diversos para os paramentos exteriores (sillares, perpiaños, mampostería concertada e desconcertada, etc.). Esta última, adóitase enlucir e pintar ou encalar nas vivendas mariñeiras, deixando só sen pintar a pedra traballada nos recercados de ocós (portas, portas de aire e ventás) e tamén -en certos casos- os esquinais de encontro dos paramentos exteriores. A pedra proviña de canteiras de préstamo da propia zona.

A **carpintería** tradicional -tanto interior coma exterior- era de madeira (no exterior, pintada; no interior, pintada ou vernizada). De madeira eran tamén os forxados e a estrutura da cuberta. A **cubrición**, sempre de tella de barro cocido (curva do país, ou plana). A **cuberta** construíase, adoito, con dúas, tres ou catro augas.

As **frontes da edificación son irregulares**, pero con tendencia á **estreitez** (fóra dalgúns exemplos de vivenda da burguesía), coma corresponde ao patrón histórico das vilas mariñeiras ("*ancho de remo*"). Os fondos adoitan ser tamén moi cativos. Case nunca se exceden os 12 metros e non é raro baixar dos 8 metros. En consecuencia, as plantas -sobre todo nos cuarteiróns interiores- son de pequena superficie nas vilas. Se acaso hai que consignar unhas dimensións maiores en Portosin que en Porto do Son, onde o mosaico se fai extraordinariamente pequeno.

No que respecta á composición de fachadas asistimos a unha notoria diversidade. A maioría dos edificios dispoñen de dous ocós na planta baixa (porta e ventá). Outros dispoñen de tres portas no centro e ventás ás beiras. Adoitaba ser frecuente un notorio acerto compositivo a base de facer concordar os ocós da planta baixa cos da planta(s) superior(es). É corrente a construción de balcóns de diferente fasquía, en xeral corridos e de moi pouco voo. Nas vivendas burguesas aparecen balcóns individualizados para dar saída a ventafñas, voando lixeiramente. Cando non hai balcóns voados adoitan darse as portas de aire con varanda a pano, co paramento exterior.

Xa non é de agora a existencia de galerías e miradoiros, patróns construtivos de grande funcionalidade e beleza que se fundiron cos patróns tradicionais máis antigos, cunha rapidez extraordinaria por todo o país. De primeiras, xurdiron coma cerramento de solainas e balcóns, logo xa se construíron en edificios de nova planta.

Os ocós de ventilación adoitan ser alongados (no sentido das xambas) ou tendendo á cuadratura. Nunca se construíron ocós horizontais (con linteis máis longos cás xambas) na edificación tradicional.

Á **beira desta edificación tradicional**, e principalmente sobre dos eixes viarios principais das dúas vilas, mais tamén en áreas de bordo dos conxuntos históricos, (sen ampliar o viario preexistente ou construíndo un novo viario raquíptico, incapaz de soportar a altura dos edificios que se construíron ás súas beiras) **foron xurdindo edificacións en altura**, para varios núcleos familiares ou con división horizontal, nos que se esqueceron as tipoloxías e os patróns construtivos tradicionais, para producir uns exemplos que mimetizan -en xeral- o peor da arquitectura chamada "*internacional*". Amén dun grave atentado paisaxístico, supoñen unha

28 ABR. 2016

macización incompatible coa estrutura urbana na que se inzan ditos edificios, creando unhas disfuncións de moí difícil ou imposible corrección.

Dende o punto de vista tipolóxico, son construcións que alteran as constantes construtivas - patróns arquitectónicos, en todas as ordes: volume, altura, materiais da estrutura e de cerramento, cubertas, materiais de cubrición, aspectos compositivos, carpinterías, voos, etc.

Esa degradación producida polo efecto combinado de factores coma xurdimento de novos roles, aparición e desenvolvemento da especulación, falla de profesionalización dos axentes urbanísticos, incumprimento do planeamento municipal, alto grao de aculturación da poboación, xeneralización de pautas de comportamento dun modelo social mundial uniformizador e esclerótico...; a lista de causas é abondo longa. Inclúe, por suposto, a ausencia de aplicación dunha mínima disciplina urbanística dende o xurdimento do fenómeno (anos 60-70), cando menos, ata a redacción dos primeiros planeamentos municipais.

De seguido preséntanse unha serie de imaxes que pretenden dar unha idea do expresado aquí, en canto á diversidade nas tipoloxías das edificacións, que nos podemos atopar nestes núcleos urbanos.

- Imaxes do solo urbano en Portosín

Panorámica do solo urbano de Portosín nunha zona de novos desenvolvementos.

Edificación tradicional de valor arquitectónico no solo urbano.

Detalle da saída cara o sur do núcleo urbano de Portosín

Mestura de tipoloxías urbanas en Portosín

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

28 ABR. 2016

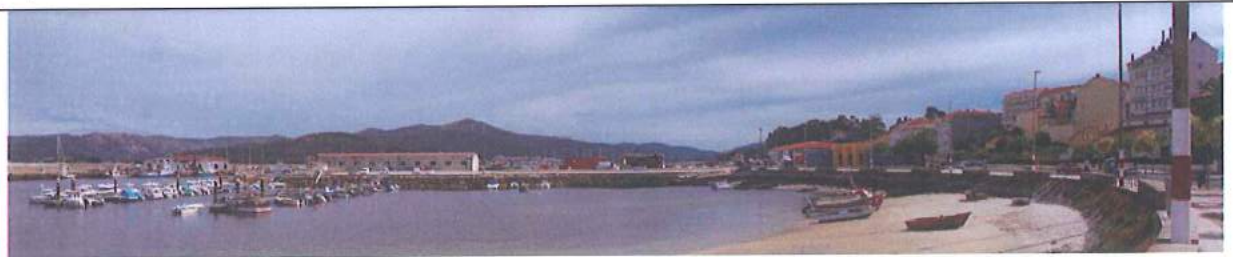
MEMORIA INFORMATIVA

O xefe do servizo de Planificación Urbana

Tipoloxías de urdime rural no ámbito do solo urbano de Portosín.

Fronte litoral en Portosin

Fronte litoral en Portosin

Vivenda colectiva de tipoloxía asociadas a segunda residencia

Arquitectura relixiosa no solo urbano

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

consultora galega s.l.

28 ABR. 2016

Arquitecturas urbanas herdadas da época de predominio das actividades conserveiras no núcleo de Portosin.

- Imaxes do solo urbano en Porto do Son

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto do Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García

Estrutura de corredoiras tradicionais no bordo litoral do solo urbano.

28 ABR. 2016

Actuacións urbanísticas recentes no bordo litoral do solo urbano.

Vista da zona do Outeiro (urdime tradicional no solo urbano)

Tipoloxías relixiosas no urbano de Porto do Son

Tipoloxías urbanas desarraigadas do medio.

Detalle dunha panorámica no casco histórico de Porto do Son.

Tipoloxías de vivenda colectiva construídas nos últimos anos.

As tipoloxías rurais:

Agás algúns exemplos de edificación pacega, no medio rural sonense a edificación rural tradicional correspóndese coas características propias dunha "fábrica" agrícola. Non hai nas zonas rurais o que poderíamos chamar edificación burguesa, aínda que si se pode detectar a existencia dalgún edificio que por localizarse á beira da estrada, presenta unha fachada que se

asemella a ese tipo de construción máis vilega. De calquera xeito non ofrendan características singulares acusadas, verbo das do resto da comarca.

A edificación residencial, por regra xeral, ten un chisco máis de altura de cornixa ca edificación mariñeira, determinada loxicamente, polos usos agrogandeiros propios desta zona, mesmo naquelas onde se combinan as faenas da terra coas do mar. É unha edificación, xeralmente sen voos, porén, existen exemplos de solainas e corredores. Son casas de pedra, pero con fábricas - polo común- menos coidadas que as vivendas da vila. A maioría son de cachotería ou mampostería enlucida na edificación principal (ou nas zonas da "fábrica agrícola" que se utilizan coma residencia) e sen enlucir nas edificacións complementarias.

A pedra máis traballada, que se adoita deixar vista para acusar a verticalidade no caso dos ocos de aireación e iluminación, úsase preferentemente en xambas e linteis de portas e xambas, linteis e antepeitos de ventás. O resultado ten, decote, grande valencia compositiva.

A edificación de carácter relixioso ten mostras de interese, tanto nas igrexas parroquiais, como capelas e casas reitorais.

As edificacións complementarias -hórreos, adegas, alboios, cortes, pombais, etc.- teñen igualmente representación importante no conxunto da edificación rural.

Á beira das tipoloxías tradicionais, foi aparecendo aquí no rural, tamén nos últimos anos, unha edificación desleigada do medio, que responde a usos xa non enteira nin maioritariamente agropecuarios e/ou mariñeiros, e que, polo mesmo, incorpora elementos típicos da edificación urbana. Adoita disporse tanto en substitución da edificación tradicional coma en novas localizacións, xeralmente algo afastadas dos núcleos tradicionais en nidia expansión de mancha de aceite. É unha edificación exenta e illada (en moitos casos utilizouse o viario da concentración parcelaria confundíndoo con viario de urbanización). Hai unha pretensión de instalación do "chalete", mesturándose formas e patróns doutras latitudes en enxendros absolutamente desleigados do medio no que se insiren, provocando unha grave deturpación da paisaxe rural que debe corrixirse co control de tipoloxías e concienciación da poboación.

Plantas, materiais, tratamento de cubertas, dimensións de ocos, voos compactos e ata técnicas construtivas equivocadas ou mal aprendidas constitúen un abondoso abano de despropósitos que, afortunadamente, aínda non se xeneralizaron de xeito irremediable.

- Imaxes das tipoloxías rurais máis características

Vivenda restaurada en Resúa	Tipoloxías da edificación residencial recentes. Vivenda contemporánea no lugar da Silva (Goiáns)

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxestión estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

28 ABR. 2016

	
<p>Os emparrados sobre o viario local son frecuentes en varios núcleos rurais do concello. Contribúen a reducir as altas temperaturas do verán.</p>	<p>As edificacións de carácter dotacional como o caso das escolas unitarias súmanse á longa listaxe de tipoloxías que nos podemos atopar nos asentamentos rurais.</p>

O xefe do servizo de Planificación
Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte
do Plan Xeral de Ordenación Municipal de
Concello de Porto de Son aprobado pelo
Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

3.2.5.5. As construcións adxectivas.

Son as construcións que podemos atopar nos asentamentos tradicionais e que completan as dependencias da casa-vivenda. A súa función está directamente vinculada co sistema produtivo agrogandeiro ancestral, no que a situación destas construcións pode variar segundo os casos e a función da construción: principalmente tiveron e teñen como fin almacenar e transformar os produtos agrícolas, nos que efectuar o proceso final para obter alimentos, de habitáculo para os animais.... Actualmente engadíronse outros usos derivados dos novos modos de vida e das novas necesidades das xentes do rural.

Ás veces, no medio rural estes espazos dispóñense con criterio de verticalidade; é dicir, lagares, adegas, fornos... atópanse baixo o teito da casa. Pero tamén ocorre que á veces se presenten cun criterio de horizontalidade e é entón, cando se crea a necesidade de agregar espazos individualizados ao corpo central da vivenda, aínda que moi próximos a ela. As características construtivas son as mesmas que na casa-vivenda, aínda que na maioría dos casos se caracterizan pola rusticidade dos seus acabados.

Dada a importancia das construcións adxectivas nas tipoloxías da vivenda tradicional e a presenza delas en gran número, vamos a dar un breve repaso polo concello en canto ás súas funcións e características principais. A seguir dáse unha descrición sucinta das edificacións que se recolleron en Porto do son.

CONSTRUCCIÓNS DE ALMACENAMENTO OU COA FUNCIÓN DE SECADO E CONSERVACIÓN DOS PRODUTOS:

Hórreos: constitúen un elemento definitorio da paisaxe galega, empregándose para secar, conservar, e almacenar os cereais que se colleitan, fundamentalmente millo e centeo, e tamén para protexelos de animais, como ratos ou aves.

É de planta rectangular e a altura á que se atopa a "cámara" non excede a de unha persoa.

Necesitan dunha boa cimentación sobre a que se asentan uns piares de pedra con forma cilíndrica ou prismática, denominados pés. O seu número depende da lonxitude que teña o

hórreo: pártese dun mínimo de catro (un por esquina). Sobre cada piar colócase unha pedra cilíndrica ou cadrada ("tornarratos" ou "moas") para evitar o acceso de roedores.

As paredes dos hórreos son de pedra, con aberturas horizontais ou verticais para unha boa ventilación. Chama a atención a calidade da labra da pedra neste concello.

A cuberta a dúas augas, é de madeira. Sobre ela colócase tella curva. Na cuberta aparece case sempre algún tipo de adorno: pináculos con forma piramidal ou de cruz, e tamén outros elementos decorativos como reloxo de sol con labra de pedra moi depurados.

<p>Vista do conxunto parroquial de Miñortos no que destaca o imponente do hórreo da reitoral símbolo de poder na zona</p>	<p>Os hórreos constitúen a mellor representación das construcións adxectivas nos núcleos rurais.</p>
<p>Edificación tradicional no lugar de Orseño no que se pon de manifesto a presenza do hórreo como cofre no que gardar a colleita.</p>	<p>Hórreo de completa cantería sobre unha base firme que garante unha mellor ventilación.</p>

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

[Signature]
José María Varela

Detalle dunha aira empedrada (sillares) ao pé dun hórreo no lugar dz Silva (Goiáns)

Alpendres ou alboios: é a dependencia de almacenamento máis usual, de produtos como a palla, a leña... Encóntanse en todo tipo de formas e materias, xa que a maioría deles sufriron diversas modificacións, mais orixinariamente son cadrados ou rectangulares con cuberta a unha auga, os muros están feitos de cachotería (compostos por pedras graníticas de diferentes volumes) e abertos normalmente por un ou dous dos seus lados. A maioría das veces están acaroados ao corpo central da edificación residencial.

CONSTRUCCIÓNS DE TRANSFORMACIÓN

Muíños hidráulicos de río:

Os **muíños de auga** son testemuña dun pasado no que a subsistencia dependía da agricultura, que co paso dos anos se converteu en parte esencial da arquitectura popular galega, onde se moía o gran de cereais, como millo ou centeo para obter fariña.

Os muíños tiñan tamén unha importante función social, era un lugar onde se relacionaban os veciños, contábanse contos e algunha que outra troula, onde a picaresca amorosa xurdía tamén o seu arredor. Infinidade de cantigas, lendas, refráns, poemas de amor e de berce, eran inspirados nos muíños mentres se moía o grao.

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal de Cencello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.

O secretario,

Asdo. José Manuel González García.

consultora galega s.l.

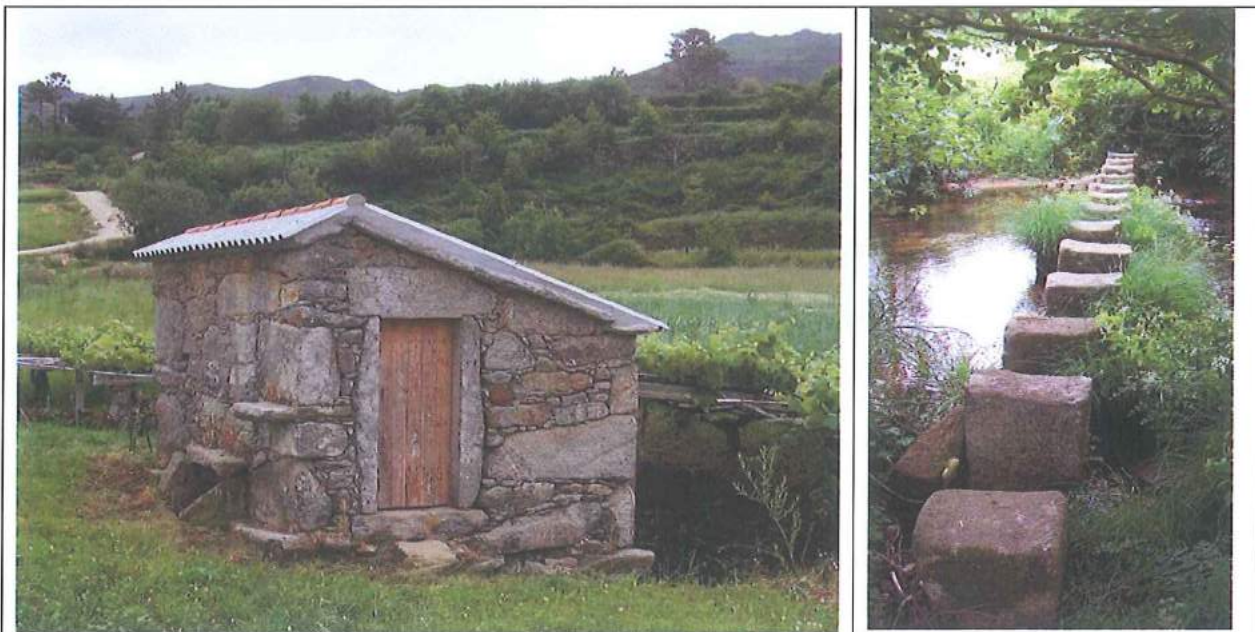
XUNTA DE GALICIA
Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela

Exemplo dun muíño tradicional rehabilitado nas proximidades do núcleo da Puilla. Na imaxe da dereita, pasais sobre o rego Quintáns, utilizados para salvar o río nos labores da agricultura tradicional e para cargar os sacos da moenda dende ou cara o muíño hidráulico. O desgaste que amosan os chanzos na parte superior, evidencian a longa historia que posúen.

Co avance da sociedade os muíños de auga foron caendo en desuso, algúns desfeitos e comidos polas silvas nun abandono total, outros xa desapareceron, son moi poucos os que aínda traballan aguantando o empuxe da modernidade. As novas tecnoloxías e enerxías industriais favoreceron o desenvolvemento da economía, ao mesmo tempo que provocaron o abandono dos costumes tradicionais, así pouco a pouco os campos comezaron a quedar abandonados, como adoita dicirse, "a monte", dese xeito foise unha parte do noso patrimonio. Subliñar tamén que coa chegada da electricidade foron moitos os campesiños que compraron muíños eléctricos, instalándonos nas bodegas das casas moendo alí mesmo o grao, moita xente que ten este aparello recoñece que a fariña, nin por asomo, ten a mesma calidade da que se obtén no muíño de auga tradicional.

CONSTRUCCIÓNS DE CRÍA E HABITACIÓN DE ANIMAI

Cortes, cortellos e galiñeiros: aparecen en grande número no concello de Porto do Son xa que son as dependencias máis directamente ligadas á casa no mundo rural.

CONSTRUCCIÓNS DE APROVEITAMENTO DOMÉSTICO DE AUGA

Minas de auga, fontes e lavadoiros: son construcións adxectivas dedicadas ao aproveitamento doméstico de auga e son de carácter comunal ou veciñal. Estas construcións poden aparecer xuntas ou separadas. No medio rural de Porto do son, aparecen en grande número.

As minas de auga constan dun depósito e dun pequeno muro de contención de pedra ou terróns, destinado a canalizar e almacenar a auga dun manancial.

As **fontes** consisten nunha mina pechada cun simple muro de pedra, no que se incrusta un cano por onde sae a auga. Outras son afloramentos de auga, canalizados aos principais núcleos tradicionais.

Os **lavadoiros** construíronse para aproveitar a auga, sobranste das fontes e consisten nun gran pío de forma rectangular, que orixinariamente non tiña tellado, levando na parte superior do depósito lousas inclinadas e ben pulidas, máis longas que as outras. Teñen como finalidade lavar a roupa (función especialmente importante cando non había traídas de auga nas vivendas).

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

consultora galega s.l.

Asdo. José Manuel González García.

28 ABR. 2016
O xefe do servizo de Planificación Urbanística II
ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL
Fernando García-Fente Varela

	
Exemplo de fonte-lavadoiro no lugar de Valcunqueiro (actuacións nos núcleos rurais)	Fonte no núcleo de Boiro (Miñortos)

3.2.5.6. Estado de conservación.

Por regra xeral as vivendas de Porto do Son, presentan unha situación con respecto da súa conservación bastante aceptable aínda que en determinados lugares "tradicionais" a concentración das edificacións ocasionou que se motivase un desprazamento da vivenda principal a zonas máis exentas. Por regra xeral, nas parroquias do interior como é o caso de Ribasieira e aquelas que teñen núcleos que se desvinculan un tanto do ámbito propio do litoral, os núcleos están a sufrir un maior proceso de abandono das vivendas, o cal comporta a súa degradación no estado da conservación. Non obstante, isto non é o predominante para o caso do concello e só afecta a casos máis ben puntuais. A conservación, aínda que con algúns elementos desvirtuadores das tipoloxías propiamente tradicionais e autóctonas, acada unha valoración positiva.

XUNTA DE GALICIA

Aprobado definitivamente con suxeición estrita ás condicións sinaladas pola Orde da Conselleira de Medio Ambiente e Ordenación do Territorio de data

28 ABR. 2016

O xefe do servizo de Planificación Urbanística II

Fernando García-Fente Varela
Fernando García-Fente Varela

DILIXENCIA: este documento forma parte do Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Porto de Son aprobado polo Pleno da Corporación o 25/02/2016.
O secretario,

José Manuel González García
Asdo. José Manuel González García.

LA RÉGION DE LA GUYANE FRANÇAISE
LE PRÉSIDENT DU CONSEIL RÉGIONAL
M. JEAN-PIERRE LAFITE
10, AVENUE DE LA RÉPUBLIQUE
97300 KAYENNE

Le 14 mai 2014